

บทที่ 5

กระบวนการสื่อสารในการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างคนพิการ กับคนไม่พิการ ผ่านสื่อกิจกรรมค่าย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 5 นี้ เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัย เรื่อง การสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างคนพิการและคนไม่พิการผ่านสื่อกิจกรรม “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All” ในตอนที่ 3 ซึ่งเป็นตอนต่อจาก ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของ “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All” และ ตอนที่ 2 ผลการศึกษากิจกรรมการสร้างสื่อกิจกรรม “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All” อันได้นำเสนอไปแล้วในบทที่ 4

ผลการศึกษาในตอนที่ 3 นี้ ได้จากการสังเกตกิจกรรมการจัดค่ายทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ตลอดจนใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารในการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างคนพิการกับคนไม่พิการผ่านสื่อกิจกรรม “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม” ปี พ.ศ. 2552

ตอนที่ 3 ผลการศึกษากระบวนการสื่อสารในการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างคนพิการกับคนไม่พิการผ่านสื่อกิจกรรม “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม” ปี พ.ศ. 2552

“ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All” เป็นค่ายศิลปะที่จัดขึ้นสำหรับเยาวชนพิการและไม่พิการ ดำเนินการโดย มูลนิธิศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All มีศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ เป็นประธานมูลนิธิ และเป็นผู้ริเริ่มแนวคิดในการจัดค่ายศิลปะสำหรับเยาวชนพิการและเยาวชนไม่พิการร่วมกันครั้งแรกในประเทศไทย ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2540 จนสามารถจัดกิจกรรมค่ายครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2542 และดำเนินการต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี ซึ่งในปีพ.ศ. 2552 เป็นการจัดค่ายประจำปี ครั้งที่ 11 มีคำขวัญประจำปีว่า “Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม” จัดขึ้นระหว่างวันที่ 3 – 7 กรกฎาคม 2552 ณ วังวีรสีรอร์ท จังหวัดนครนายก

สำหรับการนำเสนอผลการศึกษากระบวนการสื่อสารในการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างคนพิการกับคนไม่พิการผ่านสื่อกิจกรรม “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม” ปี พ.ศ. 2552 ในตอนที่ 3 นี้ ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อการนำเสนอออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับ “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม” ครั้งที่ 11

ส่วนที่ 2 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม”

ส่วนที่ 3 ความเข้าใจร่วมกันระหว่างคนพิการและไม่พิการผ่านสื่อกิจกรรมค่าย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับ “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม”

การนำเสนอข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการจัด “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม” เพื่อให้เกิดความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับค่าย สามารถแบ่งได้ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดของการจัด “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม”
2. กลุ่มเป้าหมายในการจัด “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม”
3. คณะทำงาน “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม” ฝ่ายต่างๆ
4. ผู้สนับสนุนการจัดกิจกรรม
5. รูปแบบการจัดกิจกรรม “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม”
6. ระยะเวลาดำเนินงาน “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม”
7. สถานที่จัดกิจกรรม “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม”
8. ตารางเวลาในค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย
9. แผนที่ค่าย ณ วังรี รีสอร์ท จังหวัดนครนายก

1. แนวคิดของการจัด “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม”

ในการจัดกิจกรรมค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All ทุกๆปี จะมีการกำหนดคำขวัญ หรือ แนวคิดหลัก (Theme) ของการจัดค่าย ซึ่งสอดคล้องประเด็นความสนใจในสังคม ณ ช่วงเวลานั้นๆ หากพิจารณาในแง่มุมด้านนิเทศศาสตร์แล้ว การกำหนดแนวคิดหลัก (Theme) ในการจัดกิจกรรมค่ายเปรียบเสมือนการกำหนดเนื้อหาสาระหลัก (Core Message) ในการสื่อสาร ซึ่งช่วยให้การออกแบบกิจกรรมย่อยๆในค่ายเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

สำหรับการจัดค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย ปี 2552 นี้ มีการกำหนดแนวคิดหลัก ในการจัดค่ายว่า “Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม” มีตราสัญลักษณ์ประจำค่าย สื่อถึงคำว่า “รัก” และ “ยิ้ม” โดยใช้ท่าภาษามือที่มีความหมายว่า I love you และ มีรูปรอยยิ้มอยู่ ดังภาพที่ 5.1

ภาพที่ 5.1 ตราสัญลักษณ์ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All ครั้งที่ 11 เติมรักด้วยรอยยิ้ม
(มูลนิธิศิลปะเพื่อมวลมนุษย, 2552)

2. กลุ่มเป้าหมายในการจัด “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม”

กลุ่มเป้าหมายในการจัด “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม” ประกอบด้วย ผู้ร่วมกิจกรรมทั้งหมด 7 กลุ่ม มีจำนวนดังต่อไปนี้

(1)เยาวชนพิการและไม่พิการ ประกอบด้วย เยาวชนที่มีความบกพร่องทางสายตา การได้ยิน การเคลื่อนไหว และ สติปัญญา และเยาวชนไม่พิการ อายุระหว่าง 14-25 ปี โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มอายุระหว่าง 14-17 ปี ไม่จำเป็นต้องมีทักษะหรือประสบการณ์ทางศิลปะ จำนวน 150 คน

กลุ่มอายุระหว่าง 18-25 ปี มีทักษะหรือประสบการณ์ทางศิลปะ จำนวน 30 คน

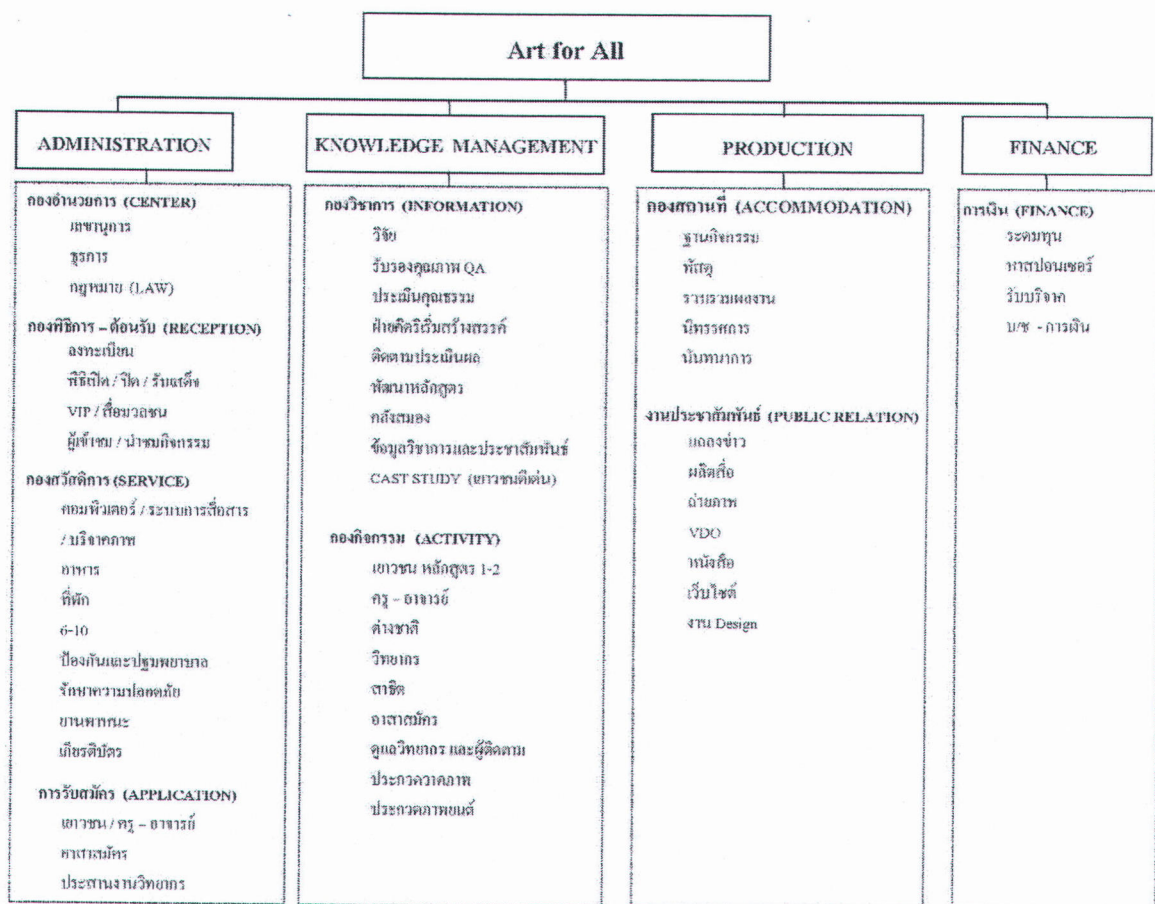
(2) ครู/อาจารย์ ผู้ปกครอง จำนวน 50 คน

(3) คณะทำงาน และวิทยากรสอนศิลปะชาวไทยและต่างประเทศ	จำนวน 100 คน
(4) อาสาสมัคร	จำนวน 150 คน
(5) กลุ่มสาธิต	จำนวน 20 คน
(6) กลุ่มสื่อมวลชน	จำนวน 30 คน
รวมทั้งสิ้น	จำนวน 550 คน
(7) ผู้ศึกษาดูงานและเครือข่าย	จำนวน 1,000 คน

3. คณะทำงาน “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม” ฝ่ายต่างๆ

การจัดแบ่งฝ่ายในการทำงานเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหารจัดการ (Administration) ฝ่ายการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ฝ่ายผลิต (Production) ฝ่ายการเงิน (Finance) ดังแผนภาพ ต่อไปนี้

ภาพที่ 5.2 แผนผังการแบ่งฝ่ายของคณะทำงานค่าย (มูลนิธิศิลปะเพื่อมวลมนุษย, 2552)

แผนผังการทำงานนี้ เป็นแผนผังที่เริ่มใช้ครั้งแรกในการจัดค่ายครั้งที่ 6 ปี พ.ศ. 2547 และได้พัฒนาปรับปรุงมาจนถึงค่ายปัจจุบัน ซึ่งช่วยให้คณะทำงานสามารถดำเนินงานมีแนวทางดำเนินกิจกรรมได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีรายละเอียดของกลุ่มงาน ดังนี้

(1) ฝ่ายบริหารจัดการ (Administration) ทำหน้าที่หลักในการจัดการดูแลด้านบุคคลและสถานที่ แบ่งเป็น 4 กลุ่มงาน ได้แก่ กองอำนวยการ พิธีการต้อนรับ กองสวัสดิการ การรับสมัคร

(2) ฝ่ายการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ทำหน้าที่หลักในการจัดการดูแลด้านเนื้อหา หลักสูตรของกิจกรรมรวมถึงการประเมินผลและพัฒนาการจัดกิจกรรม แบ่งเป็น 2 กลุ่มงาน ได้แก่ กองวิชาการ และกองกิจกรรม

(3) ฝ่ายผลิต (Production) ทำหน้าที่หลักในการดูแลด้านการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และสื่อระหว่างการจัดกิจกรรมและภายหลังการการจัดกิจกรรม แบ่งเป็น 2 กลุ่มงาน ได้แก่ กองสถานที่ และงานประชาสัมพันธ์

(4) ฝ่ายการเงิน (Finance) ทำหน้าที่ในการดูแลและบริหารจัดการด้านการเงินโดยเฉพาะ ได้แก่ การระดมทุน การหาสปอนเซอร์ การรับบริจาค และการจัดการด้านบัญชี การเงิน

4. ผู้สนับสนุนการจัดกิจกรรม

จากการจัดกิจกรรมค่ายในปี พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นการจัดค่ายครั้งแรก เกิดจากความร่วมมือขององค์กรหลัก 4 องค์กร ซึ่งยังคงให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมค่ายมาตลอดจนถึงปัจจุบัน ได้แก่

- คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม
- เอสแคป องค์กรสหประชาชาติ
- สำนักงานสลากกิจแบ่งรัฐบาล

โดยในการจัดค่ายครั้งที่ 11 นี้ ได้รับการสนับสนุนเพิ่มขึ้นจากหน่วยงาน และองค์กรดังต่อไปนี้

- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม
- ธนาคารออมสิน
- จังหวัดนครนายก

5. รูปแบบการจัดกิจกรรม “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม”

การดำเนินงานภายในค่ายส่วนใหญ่เป็นการทำงานของอาสาสมัคร ซึ่งเป็นนักเรียน นักศึกษา รวมถึงบุคคลทั่วไปที่มีจิตอาสา สนใจจะเข้ามาช่วยงานภายในค่าย ร่วมกับคณะทำงาน และวิทยากรของค่าย Art for All

เยาวชนจะถูกจัดเป็นกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมภาคกลางวัน และช่วยเหลือกันในการใช้ชีวิต ภาคกลางคืน การจัดกลุ่มเยาวชนในการทำกิจกรรมภาคกลางวันจะจัดเยาวชนที่มีความพิการทุกประเภท ทั้งการมองเห็น การได้ยิน การเรียนรู้ และการเคลื่อนไหว ร่วมกับเยาวชนที่ไม่พิการ โดยเคละเทศ เพื่อให้เยาวชนได้ช่วยเหลือกันในการทำงานศิลปะ ในช่วงกลางคืนเยาวชนจะถูกจัดให้รวมกันทั้งเด็กพิการ และเด็กที่ไม่พิการ โดยแยกเพศ เพื่อให้นักเรียนช่วยเหลือกันในการใช้ชีวิต

นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมเสริมสำหรับผู้เยี่ยมชมค่าย ได้แก่ การประกวด อาทิ ประกวดวาดภาพ ประกวดบทกวี ประกวดร้องเพลง ฯลฯ Happening Art Installation Art การบรรยายพิเศษ การแสดง นิทรรศการ และจำหน่ายผลิตภัณฑ์ การจัดนิทรรศการทางศิลปะและทางวิชาการ ตลอดจนการ ออกร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชมรมคนพิการประจำจังหวัด จัดทำสคู๊ปข่าวในค่าย การจัดนิทรรศการ นำเสนอผลงาน และกิจกรรมต่างๆ ในงานตลอดจนการผลิตสื่อ บันทึกภาพกิจกรรมเพื่อเผยแพร่และสร้างการรับรู้แก่สาธารณชน สำหรับขยายผลในโอกาสต่อไป

6. ระยะเวลาดำเนินงาน “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม”

ในการจัดกิจกรรมค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All ทุกๆปี จะเลือกวันหยุดราชการ ติดต่อกัน 4 วัน ทำให้นักเรียน ครูอาจารย์ อาสาสมัคร วิทยากร คณะทำงานทุกคนสามารถมาร่วมกิจกรรมค่ายได้โดยไม่ต้องลาหยุดเรียนหรือลาหยุดงานเป็นเวลาหลายวัน

สำหรับการจัดค่ายครั้งที่ 11 นี้ จัดขึ้น ระหว่างวันที่ 3-7 กรกฎาคม 2552 รวม 5 วัน ซึ่งตรงกับ “วันอาสาฬหบูชา” หรือ “วันพระใหญ่” นับเป็นโอกาสอันดีที่ผู้ร่วมค่ายทุกคนจะได้ทำบุญตักบาตรร่วมกัน

7. สถานที่จัดกิจกรรม “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม”

การจัดกิจกรรม “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All” ทุกๆปี จะใช้สถานที่ 2 แห่งสำหรับจัดพิธีเปิดที่กรุงเทพมหานคร และจัดกิจกรรมค่ายที่ต่างจังหวัด ที่ผู้ปกครองสามารถรับส่งบุตร

หลานได้สะดวก เพื่อจัดอุปสรรคในด้านการเดินทางเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมของเยาวชนพิการ
สำหรับสถานที่ในการจัดค่ายครั้งที่ 11 นี้ ประกอบด้วย

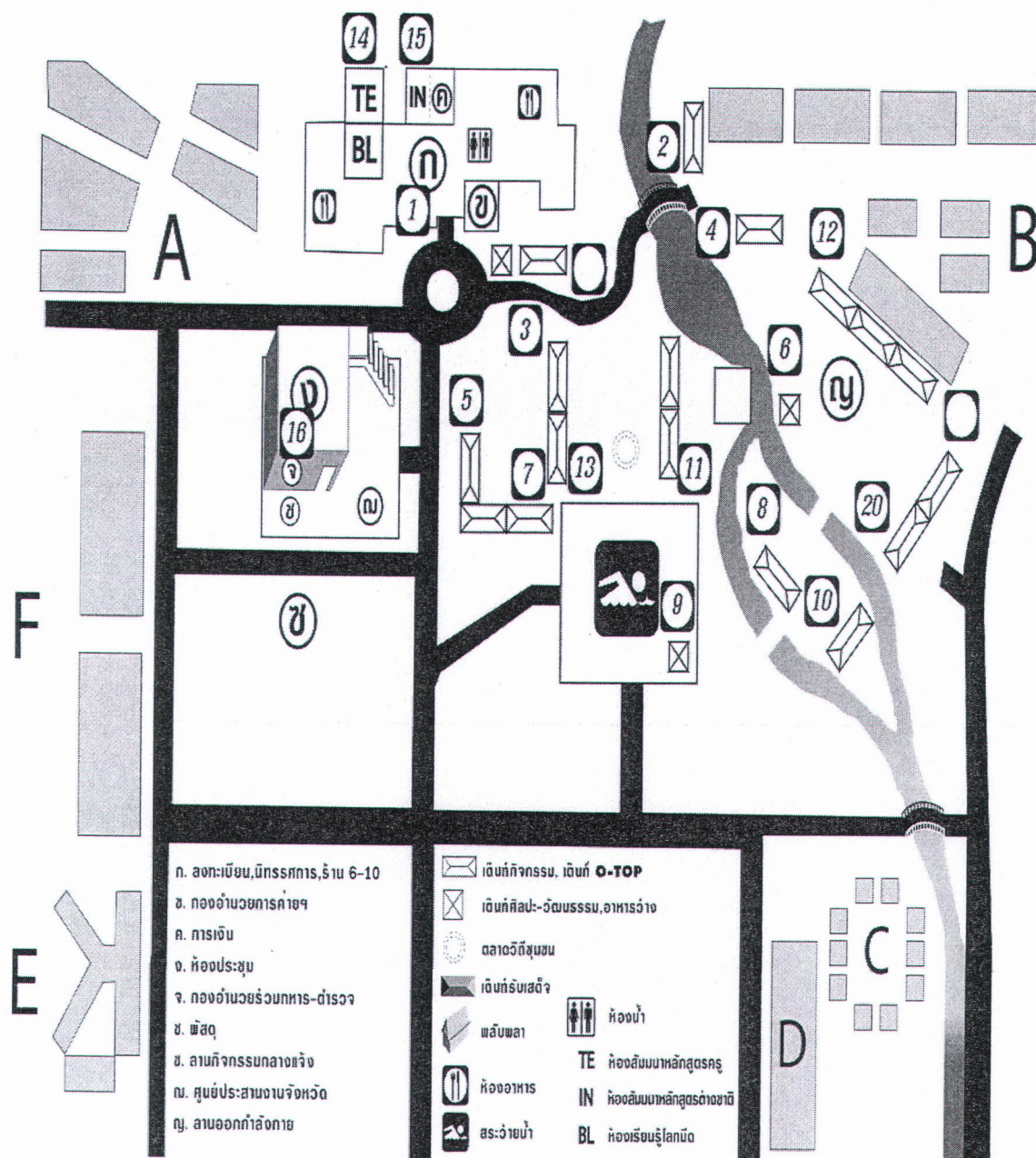
- (1) การจัดพิธีเปิดค่าย ณ หอประชุมเล็ก ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย
- (2) การจัดกิจกรรมค่าย ณ ศูนย์สัมมนา วังรี รีสอร์ท จังหวัดนครนายก

8. ตารางเวลาในค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย

06:00-06:30 น. ยืดแข้ง –เหยียดขา	(30 นาที)
06.30-07.15 น. อาบน้ำแต่งตัว	(45 นาที)
07:15-08:00 น. อาหารเช้า	(45 นาที)
08:00-09:00 น. กิจกรรมภาคเช้า	(60 นาที)
09:00-10:15 น. กิจกรรมกลุ่ม	(75 นาที)
10:15-10:45 น. อาหารว่าง	(30 นาที)
10:45-12:00 น. กิจกรรมกลุ่ม	(75 นาที)
12:00-13:00 น. อาหารกลางวัน	(60 นาที)
13:00-14:15 น. กิจกรรมกลุ่ม	(75 นาที)
14:15-14:45 น. อาหารว่าง	(30 นาที)
14:45-16:00 น. กิจกรรมกลุ่ม	(75 นาที)
16:00-17:00 น. สันทนาการ/จัดกลุ่มนอน	(60 นาที)
17:00-18:00 น. อาหารค่ำ	(45 นาที)
18.00-19.00 น. เข้าที่พัก / อาบน้ำ	(75 นาที)
19:00-21:00 น. กิจกรรมภาคค่ำ	(120 นาที)
21:00-21:30 น. อาหารว่าง/เยาวชนเข้านอน	(30 นาที)
22:00-24:00 น. คณะกรรมการและอาสาสมัคร	(120 นาที)

ประชุม / เตรียมงาน

9. แผนที่ค่าย ณ วังรี รีสอร์ท จังหวัดนครนายก

ภาพที่ 5.3 แผนที่ค่าย ณ วังรี รีสอร์ท จังหวัดนครนายก (มูลนิธิศิลปะเพื่อมวลมนุษย, 2552)

ในการจัดค่าย ณ วังรีรีสอร์ท จังหวัดนครนายก คณะทำงานค่ายฝ่ายสถานที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการพื้นที่ของรีสอร์ทให้เป็นพื้นที่จัดกิจกรรมค่าย โดยดัดแปลงสถานที่ต่างๆของรีสอร์ทที่มีทั้งส่วนที่พัก ส่วนสนามหญ้า ลานพื้นที่ว่าง สระว่ายน้ำ ห้องอาหาร ห้องจัดเลี้ยง และห้องประชุมสัมมนา ให้เป็น “ห้องเรียนธรรมชาติ” ตามหลักการของค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All ซึ่งประกอบด้วยจุดสำคัญต่างๆ ดังนี้

- ก. จุดลงทะเบียน กองอำนวยการค่ายฯ
- ข. การเงิน
- ค. ห้องประชุม
- ง. กองอำนวยการร่วม ทหาร ตำรวจ
- จ. พัสดุ
- ฉ. ลานกิจกรรมกลางแจ้ง
- ช. ศูนย์ประสานงานจังหวัด
- ซ. ลานออกกำลังกาย

จากแผนที่เห็นได้ว่า ในการบริหารจัดการด้านสถานที่ คณะทำงานฝ่ายสถานที่ได้จัดให้พื้นที่สำคัญต่างๆอยู่ใกล้กัน และอยู่ใกล้กับห้องประชุมและห้องอำนวยการซึ่งเป็นศูนย์กลางในการติดต่อประสานงานสำหรับฝ่ายต่างๆในค่าย เช่น พื้นที่โซนกองอำนวยการและต้อนรับ พื้นที่โซนห้องประชุมและพัสดุ พื้นที่ฐานกิจกรรม พื้นที่ห้องพักและห้องพยาบาล ซึ่งแผนที่ดังกล่าวนอกจากจะมีแจกสำหรับผู้ร่วมค่าย คณะทำงานยังมีการจัดทำป้ายแสดงแผนที่ไว้ตามจุดต่างๆที่สำคัญในค่ายด้วย เช่น บริเวณส่วนต้อนรับ บริเวณฐานกิจกรรม บริเวณส่วนรับประทานอาหาร เป็นต้น

ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่า การจัดกลุ่มสถานที่แต่ละจุดที่เกี่ยวข้องกันไว้ใกล้กันนั้น เพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงาน หรือหากพิจารณาจากมุมมองด้านนิเทศศาสตร์ ก็คือ การจัดสื่อสถานที่ซึ่งเปรียบเสมือนช่องทางในการสื่อสาร (Chanel) ให้ผู้ร่วมกิจกรรมหรือผู้รับสาร (Receiver) สามารถเข้าถึงได้ง่ายนั่นเอง โดยรายละเอียดและภาพของสถานที่ในค่ายจะกล่าวถึงในหัวข้อ การจัดสถานที่ในค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย ณ วังวิริยธรรมา

ส่วนที่ 2 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม”

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม”แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การสื่อสารก่อนการจัดค่าย

ขั้นตอนที่ 2 การสื่อสารระหว่างการจัดค่าย

ขั้นตอนที่ 3 การสื่อสารหลังการจัดค่าย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสื่อสารก่อนการจัดค่าย

ตารางที่ 5.1 ภาพรวมการสื่อสารก่อนการจัดค่าย

วัตถุประสงค์การสื่อสาร	คู่สื่อสาร	สื่อ/ช่องทาง	เป้าหมายการสื่อสาร
1.การสื่อสารในการเตรียมงานสำหรับกลุ่มคณะทำงาน			
1.1 การสื่อสารเพื่อวางแผนในกลุ่มคณะทำงาน	คณะทำงาน กับ คณะทำงาน	การประชุม	เพื่อให้คณะทำงานอาสาสมัคร เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ และเจ้าหน้าที่จากจังหวัดนครนายกสามารถเข้าใจกระบวนการในการจัดค่ายตามที่รับผิดชอบ เพื่อให้กิจกรรมค่ายสามารถเริ่มต้นได้ตั้งแต่วินาทีแรกของการจัดกิจกรรม
1.2 การสื่อสารเพื่อบริหารจัดการสถานที่	คณะทำงาน กับ เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ	การประชุม	
1.3 การประชุมปรึกษาหารือร่วมกับทีมงานจังหวัดนครนายก	คณะทำงาน กับ ทีมงานจังหวัดนครนายก	การประชุม	
1.4 การสื่อสารเพื่อรับสมัครและจัดอบรมอาสาสมัคร	คณะทำงาน กับ อาสาสมัคร	การจัดค่าย การฝึกงาน การประชุมสรุปความเข้าใจ	
2. การสื่อสารประชาสัมพันธ์ภายนอกไปยังกลุ่มผู้ร่วมกิจกรรมค่าย			
2.1 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อรับสมัครเยาวชนพิการและไม่พิการ	คณะทำงาน กับ เยาวชน	เว็บไซต์ จดหมายประชาสัมพันธ์โทรศัพท์	เพื่อให้เยาวชน ครูอาจารย์และผู้ปกครองรับทราบข่าวสารการสมัครและสมัครเข้าร่วมกิจกรรม

ตารางที่ 5.1 (ต่อ) ภาพรวมการสื่อสารก่อนการจัดค่าย

วัตถุประสงค์การสื่อสาร	คู่สื่อสาร	สื่อ/ช่องทาง	เป้าหมายการสื่อสาร
2. (ต่อ) การสื่อสารประชาสัมพันธ์ภายนอกไปยังกลุ่มผู้ร่วมกิจกรรมค่าย			
2.2 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อรับสมัครครู อาจารย์ ผู้ปกครอง	คณะทำงาน กับ ครูอาจารย์	เว็บไซต์ /จดหมายประชาสัมพันธ์/ โทรศัพท์	เพื่อให้เยาวชน ครู อาจารย์และผู้ปกครอง รับทราบข่าวสารการสมัครและสมัครเข้าร่วมกิจกรรม
2.3 การประชาสัมพันธ์เพื่อขอการสนับสนุนจากหน่วยงาน องค์การธุรกิจ และการจัดแถลงข่าว สำหรับสื่อมวลชน	คณะทำงาน กับ สื่อมวลชน	จดหมายประชาสัมพันธ์/จัดแถลงข่าว	กิจกรรม

การสื่อสารก่อนการจัดกิจกรรม “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม” ปี พ.ศ. 2552 คณะผู้จัดค่ายได้เริ่มต้นดำเนินการตั้งแต่เดือนเมษายน ปี พ.ศ.2552 โดยมีการดำเนินกิจกรรมตามตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ 5.2 แผนการดำเนินงานก่อนจัดค่าย

รายละเอียดกิจกรรม	ระยะเวลาการดำเนินกิจกรรม			
	เม.ย	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.
1. จัดประชุมคณะทำงานเพื่อเตรียมค่ายเพื่อทำความเข้าใจในการจัดกิจกรรม "ค่ายศิลปะ Art for All : เติมรักด้วยรอยยิ้ม"	*	*	*	
2. สำรวจสถานที่จัดกิจกรรมค่าย		*		
3. จัดประชุมปรึกษาหารือร่วมกับทีมงานจังหวัดนครนายก		*	*	*
4. ประชาสัมพันธ์โครงการและบริหารจัดการด้านสถานที่			*	*
5 ดำเนินการรับสมัคร คัดเลือกและจัดปฐมนิเทศอาสาสมัคร		*	*	
6.การดำเนินการรับสมัครและคัดเลือกเยาวชน		*	*	

ที่มา: เอกสารค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All, 2552

จากตารางแสดงให้เห็นว่าค่ายเป็นกิจกรรมที่ต้องมีการวางแผนล่วงหน้า โดยเฉพาะขั้นตอนการเตรียมงานก่อนเปิดค่ายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างกลุ่มบุคคลผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะทำงาน วิทยากรอาสาสมัคร เยาวชนพิการและไม่พิการ ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง ซึ่งจะแบ่งการสื่อสารก่อนการจัดค่ายตามกลุ่มผู้เกี่ยวข้องได้ 2 กลุ่ม คือ

1. การสื่อสารในการเตรียมงานสำหรับกลุ่มคณะทำงาน
2. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สำหรับบุคคลภายนอก โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.การสื่อสารในการเตรียมงานสำหรับกลุ่มคณะทำงาน

การสื่อสารในการเตรียมงานสำหรับกลุ่มคณะทำงาน เป็นการสื่อสารภายในกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดกิจกรรมค่ายในฝ่ายต่างๆ แบ่งเป็น

- 1.1 การสื่อสารเพื่อวางแผนในกลุ่มคณะทำงาน
- 1.2 การสื่อสารเพื่อบริหารจัดการสถานที่
- 1.3 การประชุมปรึกษาหารือร่วมกับทีมงานจังหวัดนครนายก
- 1.4 การสื่อสารเพื่อรับสมัครและจัดอบรมอาสาสมัคร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 การสื่อสารเพื่อวางแผนในกลุ่มคณะทำงาน

ขั้นตอนเตรียมงานก่อนจัดค่ายถือเป็นขั้นตอนสำคัญที่คณะทำงานในฐานะผู้ส่งสารต้องมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ภายในกลุ่ม ขณะเดียวกันต้องร่วมกันกำหนดเนื้อหาสาระหลักในการสื่อสาร ซึ่งเริ่มต้นด้วยการประชุมวางแผนโดยคณะทำงานค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All ประกอบด้วยคณะทำงานค่ายฝ่ายต่างๆ ที่มีทั้งเจ้าหน้าที่ประจำที่มูลนิธิฯ จำนวน 6 คน และคณะทำงานที่เป็นอาสาสมัครค่ายประจำทุกปี ในการจัดค่ายครั้งที่ 11 นี้ มีการประชุมรวมคณะทำงานกว่า 20 ครั้งก่อนการจัดค่าย โดยจัดประชุมในวันเสาร์หรืออาทิตย์ที่มูลนิธิ Art for All เนื่องจากคณะทำงานที่เป็นอาสาสมัครทุกคนทำงานประจำในวันจันทร์ถึงศุกร์ แต่ระหว่างสัปดาห์จะมีการติดต่อกันภายในทีมงานตลอดเวลาทั้งทางโทรศัพท์และอีเมล ดังต่อไปนี้

“... กว่าคณะทำงานจะสามารถดำเนินการประสานงานจนสรุปเป็นตารางกิจกรรมที่แน่นอนได้ ต้องอาศัยการติดต่อประสานงานกับหลายฝ่าย โดยเฉพาะในพิธีเปิดที่มีผู้ใหญ่เข้าร่วม และเนื่องด้วยคณะทำงานค่ายซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ประจำที่มูลนิธิ Art for All มีเพียง 6 คน เท่านั้น พี่โอเล่ เป็นผู้

ประสานงานหลักส่วนคณะทำงานฝ่ายอื่นๆเป็นอาสาสมัครที่มีงานประจำกันทุกคน ที่นี้เวลาเตรียมงานก่อนจัดค่ายจะใช้การติดต่อทางอีเมลในเบื้องต้นก่อน แล้วก่อนนัดประชุมตอนเย็นหลังเลิกงาน หรือในวันเสาร์ (สมถวิล บุญน้อม, สัมภาษณ์, มิถุนายน 2552)

เห็นได้ว่า ขั้นตอนการเตรียมงานนี้ ใช้การสื่อสารในรูปแบบการประชุม ซึ่งเป็นการสื่อสารตามแบบจำลองเชิงพิธีกรรม มีวัตถุประสงค์ให้คณะทำงานได้รับทราบแนวทางการจัดค่ายเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมค่าย และยังมีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น อีเมล เป็นเครื่องมือช่วยในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งนอกจากจะเกิดความสะดวกรวดเร็วแล้ว การสื่อสารโดยใช้อีเมล ซึ่งเป็นการสื่อสารแบบลายลักษณ์อักษร ยังช่วยให้เกิดความชัดเจนในการติดต่อสื่อสารมาระหว่างคณะทำงานด้วย

1.2 การสื่อสารเพื่อบริหารจัดการสถานที่

ในการเลือกสถานที่จัดกิจกรรม คณะทำงานได้เปรียบเทียบจุดเด่นและข้อจำกัดของสถานที่ต่างๆ จำนวน 4 แห่ง ซึ่งคัดเลือกจากสถานที่ที่ใช้ในการจัดค่ายตั้งแต่ครั้งที่ 1 เมื่อปี พ.ศ. 2542 จนถึงค่ายครั้งที่ 10 เมื่อปี พ.ศ. 2551 ซึ่งทุกที่ล้วนเป็นรีสอร์ทที่ไม่ไกลจากกรุงเทพและใช้เวลาเดินทางจากกรุงเทพไม่เกิน 3 ชั่วโมงโดยประมาณ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในด้านอุปสรรคในการเดินทาง สำหรับเยาวชนพิการ นอกจากนี้สถานที่จัดกิจกรรมจะต้องมีคุณสมบัติด้านการออกแบบสถานที่ สภาพแวดล้อม และความพร้อมสำหรับการจัดกิจกรรมแก่เยาวชนพิการและเยาวชนไม่พิการ เช่น มีการดูแลความปลอดภัย มีทางลาดเชื่อมระหว่างสถานที่จัดกิจกรรม มีจำนวนห้องพักรับรองจัดกิจกรรม และห้องน้ำเพียงพอกับจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีการออกแบบที่เหมาะสมสำหรับเยาวชนที่ต้องใช้วีลแชร์ และที่สำคัญคือมีความเหมาะสมในด้านงบประมาณ ได้แก่

- (1) มวกเหล็ก พาราไดส์ รีสอร์ท จ.สระบุรี
- (2) แก่งกระจานคันทรี่ คลับ แอนด์ รีสอร์ท จ.เพชรบุรี
- (3) วังรี รีสอร์ท จ.นครนายก
- (4) อารายาน่า ภูพิมาน รีสอร์ท แอนด์ สปา จ.นครราชสีมา

ในการจัดค่ายครั้งที่ 11 นี้ ได้เลือก วังรี รีสอร์ท ซึ่งในการเลือกสถานที่สำหรับจัดค่ายแต่ละปี อาจมีเงื่อนไขที่ต่างจากการจัดค่ายอื่นๆ ที่ไม่ได้ตัดสินที่เรื่องงบประมาณ แต่ตัดสินที่ “ความ

สวยงามของบรรยากาศ” เป็นสำคัญ ดังเช่นที่ คุณประพติ ลีลาฤทธิ์ ผู้ประสานงานในเรื่อง การคัดเลือกสถานที่ ได้กล่าวไว้ดังนี้

“พี่เป็นคนไปดูสถานที่นอกจากรีสอร์ทที่เราเลือกมาทุกที่ จะมีเงื่อนไขคือ เพียงพอต่อจำนวนคน วันที่จัดว่างใหม่ เพราะเราต้องปิดรีสอร์ทเลย จากนั้นก็จะ เป็นเรื่องงบประมาณ และตัวที่มาตัดสินใจจริงๆคือ รีสอร์ทที่สวยงาม สวยในที่นี้ ไม่ได้หมายถึงความหรูหรา โอ้อ้อ แต่เป็นที่ความสวยงามของบรรยากาศ อาจารย์อยากให้ทุกคนที่มาช่วยกันมีความสุขที่สุด

ตัวอย่าง รีสอร์ทที่เราจัดค่ายประจำ เช่น วังรีสอร์ท จังหวัดนครนายก หรือ ภูพินานรีสอร์ท แอนสปา จังหวัดนครราชสีมา ก็มีจุดเด่นที่ต่างกันไป อย่าง วังรีจะมีข้อดีคือ ห้องประชุมใหญ่ กว้างขวาง เพดานสูงมาก ทำกิจกรรมได้ หลากหลาย สามารถจุคนได้เยอะ ส่วนภูพินาน รีสอร์ท คือ บรรยากาศจะสวย มาก ล้อมรอบด้วยภูเขา พื้นที่รับประทานอาหารกว้าง แต่ห้องประชุมจะเล็กกว่า เพดานเตี้ยกว่า จึงทำให้ต้องมีการวางแผนปรับเปลี่ยนกันไป ซึ่งตรงนี้เป็นหน้าที่ ฝ่ายสถานที่ที่จะมาจัดเตรียมปรับเปลี่ยนสถานที่ในโรงแรมให้เหมาะกับกิจกรรม ค่าย...” (ประพติ ลีลาฤทธิ์, สัมภาษณ์, มิถุนายน 2552)

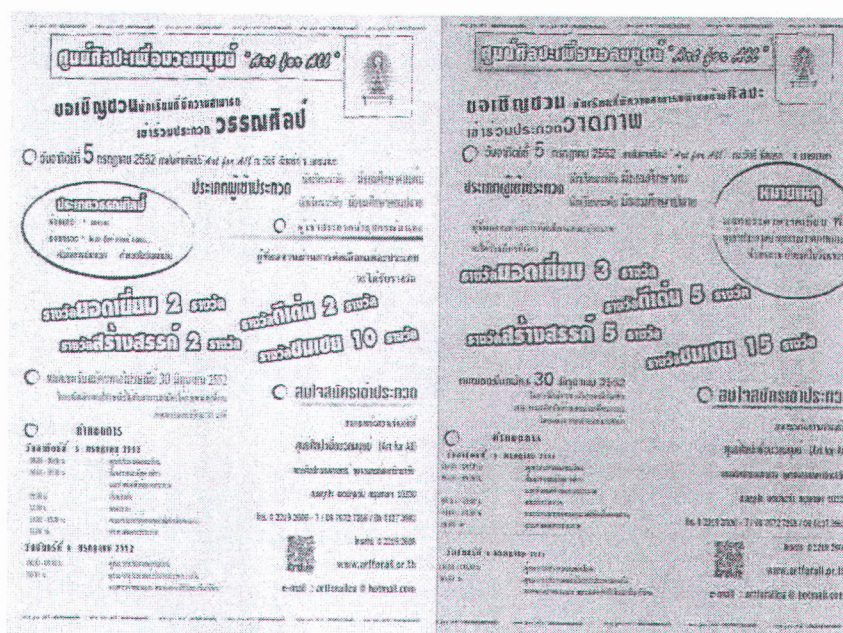
จากแนวทางการกำหนดสถานที่ทำให้มองเห็นถึงการให้ความสำคัญของ “สถานที่” ใน ฐานะ ช่องทางการสื่อสาร (Channel) ที่ทำหน้าที่สร้างบรรยากาศ นอกจากนี้ในกระบวนการ เตรียมสถานที่สำหรับจัดค่ายนั้น ฝ่ายสถานที่ต้องมีหน้าที่ในการสร้างสรรค์ พื้นที่ของรีสอร์ทให้ เหมาะกับการจัดกิจกรรมค่ายด้วย

1.3 การประชุมปรึกษาหารือร่วมกับทีมงานจังหวัดนครนายก

เนื่องจากในการจัดค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เป็นการจัดค่ายขนาดใหญ่ที่มี ผู้เข้าร่วมค่ายจำนวนกว่า 600 คน และผู้เยี่ยมชมค่ายในแต่ละวัน ซึ่งต้องอาศัยการดูแลอำนวยความสะดวกจากเจ้าของพื้นที่จัดค่าย ซึ่งในปีนี้ได้เลือกจัดค่ายที่จังหวัดนครนายกจึงมีการ ดำเนินงานกับผู้เกี่ยวข้อง ตามประเด็นย่อยๆ ดังนี้ (ฝ่ายวิชาการ, สัมภาษณ์, มิถุนายน 2552)

(1) การประสานงานเพื่อขอความร่วมมือจากตำรวจทางหลวงจังหวัดนครนายก ในการประสานด้านเส้นทางและรถตำรวจนำ เพื่อความปลอดภัยในการเดินทางและการควบคุม เวลาในการเดินทางเนื่องจากเป็นรถบัสจำนวน 9 คัน

- (2) การประสานงานเรียนเชิญผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายกเป็นประธานในพิธีเปิดค่าย
- (3) การประสานงานในการดูแลความปลอดภัยระหว่างที่เยาวชนพักอยู่ในค่าย โดยขอความร่วมมือจากทหารและตำรวจจังหวัดนครนายก
- (4) การประสานงานกับโรงพยาบาลจังหวัดนครนายกในการส่งพยาบาลมาดูแล
- (5) การประชาสัมพันธ์เพื่อขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนต่างๆ ในจังหวัดนครนายกสำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายในฐานะผู้เยี่ยมชมค่าย ได้แก่ การรับสมัครลูกเสือ ยุวกาชาด การเดินพาเรดของวงดุริยางค์ การประกวดวาดภาพระบายสี เป็นต้น

ภาพที่ 5.4-5.5 เอกสารประชาสัมพันธ์กิจกรรมประกวดวาดภาพและวรรณศิลป์
(มูลนิธิศิลปะเพื่อมวลมนุษยชาติ, 2552)

จากการประสานงานขอความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ จังหวัดนครนายก ในการสนับสนุนกิจกรรมค่าย ผู้วิจัยมองเห็นรูปแบบการสื่อสารในการร่วมมือกันของผู้จัดค่าย ที่อาศัยต้นทุนทรัพยากรของผู้เกี่ยวข้องในการร่วมแรงร่วมใจ ในลักษณะร่วมด้วยช่วยกัน เพื่อเอื้อเพื่อประโยชน์แก่ทุกๆฝ่าย ดังเช่นที่จังหวัดนครนายกได้ส่งบุคลากรจากหน่วยงานต่างๆ ของจังหวัดมาช่วยกิจกรรมค่าย เช่น ตำรวจจราจร ทหาร แพทย์พยาบาล และลูกเสือเนตรนารี และจังหวัดนครนายกเองก็ได้รับการประชาสัมพันธ์จากการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายด้วย

1.4 การสื่อสารเพื่อรับสมัครและจัดอบรมอาสาสมัคร

อาสาสมัครค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เป็นกลุ่มนิสิตนักศึกษาและบุคคลทั่วไปที่มีจิตอาสาในการร่วมกิจกรรมค่าย ซึ่งต้องทำงานหนักโดยไม่ได้รับค่าตอบแทน นอกจากนี้ยังต้องดูแลเยาวชนทั้งที่พิการและไม่พิการด้วย ซึ่งถือเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนค่าย อีกทั้งยังเป็นการทำงานหนัก ดังเช่นที่คุณดังเช่นที่ คุณไศล วาระวรรณ อาสาสมัครอาวุโส ได้กล่าวถึงอาสาสมัครค่ายไว้ดังนี้

“...เห็นอาสาสมัครทำงานในค่ายรู้สึกแปลกใจ เพราะ ทุกคนทำงานเหมือนเป็นพนักงาน มีเงินเดือน และทุ่มเททำงานหนักในช่วงปลายปีเพื่อให้ได้โบนัส ทั้งๆที่อาสาสมัครไม่มีเงินตอบแทน สิ่งที่ได้กลับไป คือ ประสบการณ์การทำงานหนัก และการมีมุมมองที่มีต่อคนพิการอย่างถูกต้องเท่านั้น ทุกคนมาด้วยใจจริง...” (ไศล วาระวรรณ, บรรยาย, มิถุนายน 2552)

ดังนั้นในการจัดค่ายจึงต้องมีการดำเนินการสื่อสารเพื่อรับสมัครและจัดอบรมอาสาสมัคร โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

- 1.4.1 การเปิดรับสมัครและคัดเลือกอาสาสมัคร
- 1.4.2 การจัดค่ายปฐมนิเทศอาสาสมัคร
- 1.4.3 การฝึกงานของอาสาสมัคร ณ มูลนิธิ
- 1.4.4 การประชุมสรุปความเข้าใจของอาสาสมัคร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.4.1 การเปิดรับสมัครและคัดเลือกอาสาสมัคร

ในการเปิดรับอาสาสมัครตั้งแต่การจัดค่ายครั้งที่ 2 เมื่อปีพ.ศ.2543 เป็นต้นมา มีการเปิดรับอาสาสมัครเพื่อเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครไว้ว่า

1. มีใจรักในการช่วยเหลือและบริการ
2. เอาใจใส่ และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
3. อุดม อุดมถวิล ใจเย็น
4. ยิ้มแย้ม แจ่มใส มีเมตตา
5. มีมนุษยสัมพันธ์ดี
6. ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบอย่างเคร่งครัด

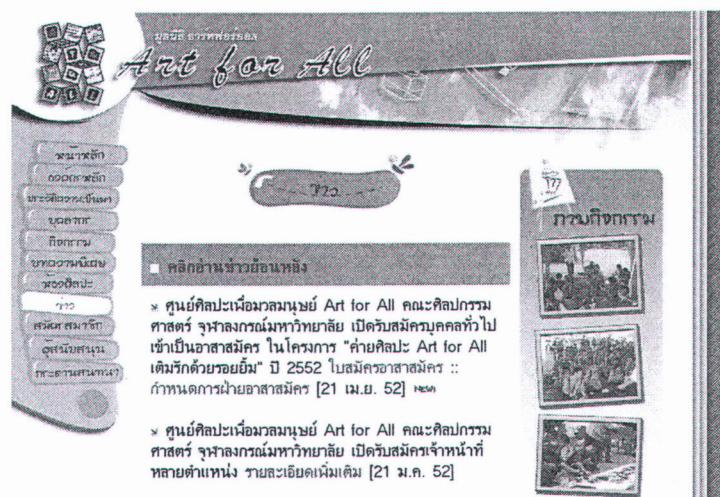
7. ตรงต่อเวลา

8. ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มศักยภาพ

(มูลนิธิศิลปะเพื่อมวลมนุษย, 2542)

ส่วนการคัดเลือกอาสาสมัครนั้น เนื่องจากมีผู้สมัครจำนวนมากเกินกว่าจำนวนอาสาสมัครที่สามารถรับได้ในแต่ละปี จึงต้องมีขั้นตอนการคัดเลือกอาสาสมัคร ซึ่งการรับสมัครอาสาสมัครค่ายครั้งที่ 10 ปี พ.ศ. 2552 นี้ เป็นปีแรกที่มีการใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อเป็นประโยชน์ในการเปิดรับสมัคร โดยให้ผู้สมัครสามารถพิมพ์ใบสมัครจากเว็บไซต์ มูลนิธิศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All (<http://www.ArtforAll.or.th>) และส่งใบสมัครทางอีเมล

“...ปีนี้เป็นปีแรกที่เราเปิดให้น้องๆ ดาวโหลดใบสมัครได้ทางเว็บไซต์ และสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ ซึ่งแต่เดิมนั้นผู้สมัครต้องเดินทางมาสอบข้อเขียน และสอบสัมภาษณ์ ซึ่งการรับสมัครแบบนี้จะช่วยลดขั้นตอนได้เยอะมาก...”
(อัศมเดช พรอนันต์สกุล, สัมภาษณ์, มิถุนายน 2552)

ภาพที่ 5.6 การรับสมัครอาสาสมัครผ่านทางเว็บไซต์ มูลนิธิศิลปะเพื่อมวลมนุษย

(<http://www.ArtforAll.or.th>)

กำหนดการฝ่ายอาสาสมัคร
ค่ายศิลปะ Art for All เต็มวันด้วยรอยยิ้ม

1. มีพิธีสมโภชวันทศมาสที่วัดป่าใหม่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วันที่ 5 มิถุนายน 2552
2. มีพิธีสมโภชพระบาทหลวงคาทอลิกวันจันทร์ที่ 9 มิถุนายน 2552
3. ตอนเช้าจัดพิธี และตอนเย็นมอบเทียนพรที่ 6 มิถุนายน 2552 ณ พระที่นั่งปราสาทศรียะ
 3.1. ตอนเช้าจัดพิธี เวลา 9.00 – 12.00 น. (มีพระบาทหลวง 8.30 น.)
 3.2. ตอนเย็นมอบเทียนพร 19.15 – 22.00 น.
4. มีพิธีฉลองสมโภชวันทศมาสที่ 10 มิถุนายน 2552 (ทั้งสมเด็จพระเทพฯ เสด็จทรงพิธีที่สวนจิตรลดา)
5. Pro Commem คำถึงพระ An Bui An เดินทางกลับวียดนาม วันที่ 13 – 14 มิถุนายน 2552 ณ วัดจิตรลดา
 จังหวัดนครราชสีมา
6. ถวายหมอบขบวนทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม Act for All ดับไม้หัวพระทองคำ วันที่ 3 – 7 กรกฎาคม 2552
 ณ องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (วชิรสุขุม) จังหวัดนนทบุรี

◆ ◆ ◆ ◆ ◆

ภาพที่ 5.7 กำหนดการของฝ่ายอาสาสมัครที่แจ้งให้ผู้สนใจสมัครทราบก่อนสมัครเป็นอาสาสมัคร
(มูลนิธิศิลปะเพื่อมวลมนุษย, 2552)

[illegible]

ภาพที่ 5.8 – 5.9 ใบสมัครสำหรับอาสาสมัคร (มูลนิธิศิลปะเพื่อมวลมนุษย, 2552)

จากข้อมูลในเอกสารการสมัครจะเห็นได้ว่า ในการสื่อสารไปยังผู้สนใจสมัครเป็นอาสาสมัคร คณะทำงานจะมีการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับหน้าที่และกำหนดระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมของอาสาสมัคร เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเบื้องต้นเกี่ยวกับงานของอาสาสมัคร และคุณสมบัติพื้นฐานของผู้ที่จะเป็นอาสาสมัคร เช่น การตรงต่อเวลา มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีการช่วยเหลือแบ่งปัน เป็นต้น

นอกจากคุณสมบัติเบื้องต้นของอาสาสมัครดังกล่าวข้างต้นแล้ว ในการจัดค่ายครั้งที่ 11 นี้ มีเงื่อนไขสำคัญคือ อาสาสมัครทุกคนจะต้องเข้าร่วมโครงการตลอดระยะเวลา เพื่อให้อาสาสมัครสามารถเริ่มปฏิบัติงานได้จริงตั้งแต่วันแรกของการทำกิจกรรม ดังเช่นที่ศูนย์อัครมเดช พรอนันต์สกุล ผู้ดูแลด้านอาสาสมัครเล่าให้ฟังถึงที่มาของการจัดค่ายปฐมนิเทศอาสาสมัคร ว่า

“ตอนแรกที่ไม่มีการค่ายปฐมนิเทศ เป็นแค่การอบรมเฉยๆ บางคนก็ไม่มา กว่าน้องๆจะทำงานเข้าหากันได้ก็ปาเข้าไปวันที่สาม วันที่สี่ เกือบจบค่ายแล้ว.... ตั้งแต่ค่ายครั้งที่ 10 เลยมีการจัด pre-camp โดยมีเงื่อนไขว่า...ถ้าใครไม่มาค่ายนี้ก็จะไม่ได้ไปค่ายใหญ่ โดยเฉพาะอาสาสมัครใหม่ต้องมาทุกคน เพราะต้องมาทำความเข้าใจร่วมกันก่อน เพราะพอถึงเวลาถ้าพวกเราอาสาสมัครยังไม่พร้อมก็จะดูแลน้องๆไม่ได้” (อัครมเดช พรอนันต์สกุล, สัมภาษณ์, มิถุนายน 2552)

จากเงื่อนไขดังกล่าว ทำให้เห็นว่า ความสำเร็จของการจัดกิจกรรมค่ายขึ้นอยู่กับการออกแบบการสื่อสารที่เข้มงวดมากขึ้น กล่าวคือ การกำหนดให้อาสาสมัครค่ายได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขของการจัดกิจกรรม โดยอาสาสมัคร “ทุกคน” จะต้องเข้าร่วมกิจกรรมค่ายปฐมนิเทศ หรือ Pre-camp ก่อนจึงจะสามารถเข้าใจกระบวนการจัดกิจกรรมค่ายได้เป็นอย่างดี

1.4.2 การจัดค่ายปฐมนิเทศอาสาสมัคร

การจัดค่ายปฐมนิเทศอาสาสมัคร หรือ Pre-camp ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All จัดขึ้นเมื่อ วันที่ 13 – 14 มิถุนายน 2552 ณ วังวีร์สิริอรัญ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยมีเนื้อหาการจัดกิจกรรม และรูปแบบการจัดกิจกรรม ดังนี้

(1) เนื้อหา กิจกรรม

- 1) อาสาสมัครได้เรียนรู้และเข้าใจภาพรวมของโครงการ
- 2) อาสาสมัครได้รับทราบบทบาทหน้าที่รับผิดชอบของอาสาสมัครในแต่ละฝ่าย

3) อาสาสมัครได้ฝึกปฏิบัติการดูแลผู้พิการประเภทต่างๆ รวมถึงได้มีโอกาสดูงาน บ้านราชวดี (เยาวชนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา)

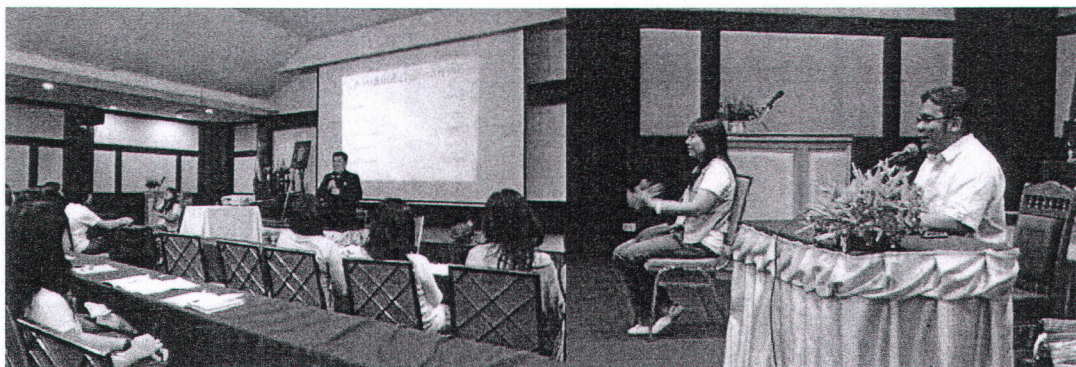
(2) รูปแบบกิจกรรม

การจัดค่ายปฐมนิเทศอาสาสมัคร มีกิจกรรมในค่ายเป็น 3 กลุ่มกิจกรรมใหญ่ๆ ได้แก่

(2.1) การเรียนรู้ภาคทฤษฎี เป็นการแนะนำเกี่ยวกับแนวคิดการจัดค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All คณะทำงานฝ่ายต่างๆ หน้าที่อาสาสมัคร การจัดกิจกรรมค่ายและสถานที่จัดกิจกรรม โดยมีรายละเอียดกิจกรรมดังนี้

1) การแนะนำ “Art for All” และนำเสนอภาพรวมการจัดค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้มโดย ศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ ประธานค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เพื่อให้อาสาสมัครรู้จักและเข้าใจถึงการทำงานของค่ายฯ

2) การอบรมช่วยเหลือเยาวชนผู้พิการประเภทต่างๆ เบื้องต้นให้แก่อาสาสมัคร เพื่อปูพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้พิการในเบื้องต้น

ภาพที่ 5.10 – 5.11 บรรยากาศการปฐมนิเทศอาสาสมัคร

3) การแนะนำคณะทำงานและฝ่ายต่างๆ โดย คุณ อนุชาต ปาลกะวงษ์ ณ อยุธยา คณะทำงานฝ่ายต้อนรับ

4) การประชุมชี้แจงหน้าที่และความรับผิดชอบของอาสาสมัคร และประชุมแบ่งกลุ่มตามฝ่ายที่รับผิดชอบ โดย คุณอัศม์เดช พรอนันต์สกุล คณะทำงานฝ่ายอาสาสมัคร

5) การแนะนำสถานที่จัดกิจกรรมและการปฏิบัติหน้าที่โดย คุณไศล วาระวรรณ เพื่อให้อาสาสมัครเรียนรู้จากสถานที่จริง คณะทำงานฝ่ายสถานที่

ภาพที่ 5.12 – 5.13 การแยกกลุ่มเพื่อแนะนำหน้าที่รับผิดชอบของแต่ละฝ่าย

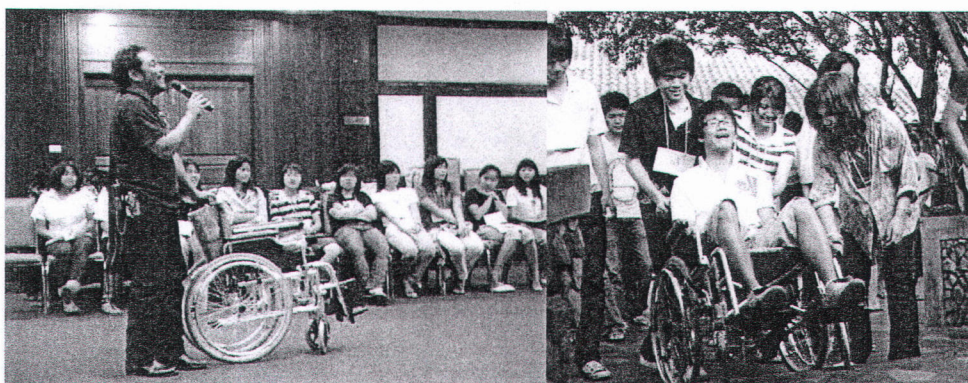
(2.2) การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ เป็นกิจกรรมการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับผู้พิการ หลังจากเรียนรู้ภาคทฤษฎีเกี่ยวกับผู้พิการในกิจกรรมวันแรกแล้ว กิจกรรมวันที่สองของการจัดค่ายจะเปิดโอกาสให้อาสาสมัครทุกคนได้ฝึกปฏิบัติจริง โดยมีรายละเอียดกิจกรรมดังนี้

1) ฝึกภาษามือ ภาษาใจ ภาษากาย โดย คุณพิสมัย หงษาชาติ (คณะทำงานที่เรียนจบด้านล่ามภาษามือ) คุณวชิรา เตอินทร์ คุณศักดา ริดจันท์ และ คุณจิรเดช สานิกेत (คณะทำงานที่พิการทางการได้ยิน)

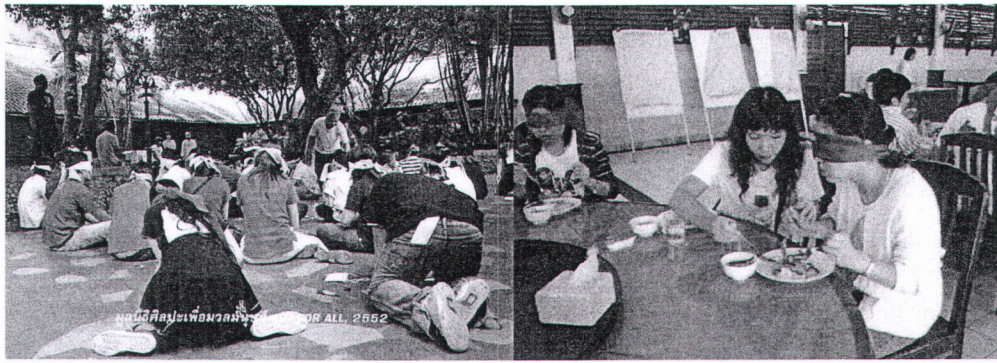
2) ฝึกภาคปฏิบัติการช่วยเหลือเยาวชนผู้พิการประเภทต่างๆ เพื่อให้มีประสบการณ์ในการดูแลผู้พิการจริงและทราบแนวทางในการดูแลเยาวชน โดย คุณต่อพงษ์ เสงลานนท์ (คณะทำงานที่พิการทางสายตา) และ คุณกฤษ ชูสิทธิ์ (คณะทำงานฝ่ายกิจกรรม) ดังนี้

2.1) ฝึกรับประทานอาหารกลางวันโดยให้มีผ้าปิดตา เหมือนเป็นผู้พิการทางสายตา

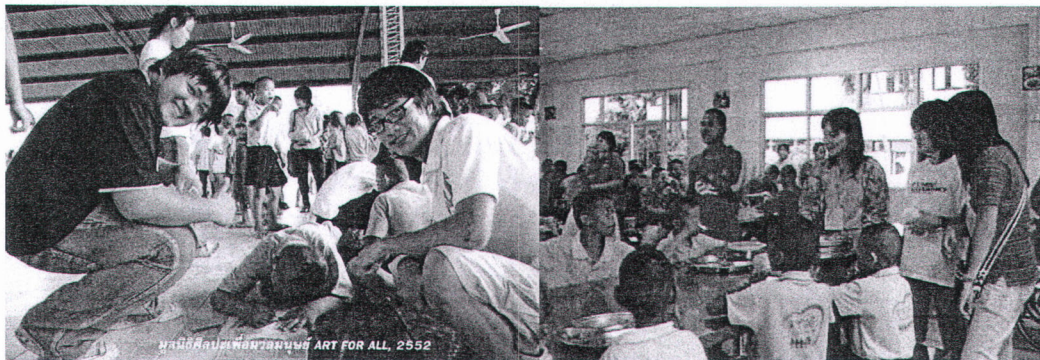
2.2) ฝึกจิตอาสาและทำความรู้จักกับเยาวชนที่มีความพิการทางการเรียนรู้ โดยเดินทางสู่สถานสงเคราะห์เด็กพิการทางสมองและปัญญาชาย (บ้านราชวดีชาย) อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ภาพที่ 5.14 – 5.15 การฝึกภาคปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลผู้พิการ

ภาพที่ 5.16 – 5.17 กิจกรรมการเรียนรู้ผู้พิการ

ภาพที่ 5.18 – 5.19 การดูงานบ้านเยาวชนพิการทางปัญญา

(2.3) กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อสร้างความคุ้นเคยให้กับอาสาสมัคร โดยเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อขั้นระหว่างกิจกรรมอื่นๆ ได้แก่ กิจกรรมรู้จักมักคุ้นระหว่างออกเดินทางสู่วังรี รีสอร์ท อ.เมือง จ.นครนายกบนรถเพื่อไม่ให้เสียเวลาไม่ให้อาสาสมัครรู้สึกอึดอัดตั้งแต่เริ่มต้นกิจกรรมเนื่องจากมีทั้งอาสาสมัครเก่าและอาสาสมัครใหม่ การจับบัดดี้และสอนร้องเพลงของ Art for All และกิจกรรมนันทนาการ นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ในค่ายโดยเป็นกิจกรรมที่เน้นให้ทำความรู้จักกัน เช่น เกมสัจจำชื่อ เกมสหายชื่อ เป็นต้น เนื่องจากเวลาทำงานร่วมกันอาสาสมัครจะได้จำชื่อเพื่อนได้

จากการได้มาเข้าค่ายปฐมนิเทศอาสาสมัครครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีโอกาสพูดคุย กับอาสาสมัครค่ายคนหนึ่งอย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวกับการมาร่วมค่ายครั้งนี้ว่า

“...พี่ประทับใจกิจกรรมค่ายจากอินเทอร์เน็ต ตัวพี่เองเป็นคนชอบเข้าค่ายอยู่แล้ว เพราะสมัยเรียนก็อยู่ชมรมอาสาพัฒนา ก็จะมีเพื่อนๆที่ชอบไปทำค่ายด้วยกัน แต่พอมาทำงาน ต่างคนก็ต่างไม่มีเวลา พอมาค่ายครั้งนี้ก็เลยสมัครมา

คนเดียวก่อน สำหรับพี่เองมองว่าการมาค่ายเป็นวิธีการปรับสมดุลให้ชีวิตการทำงานของเราเอง เหมือนได้มาพักผ่อน แล้วจากที่เคยเข้าค่ายมาหลายแบบแล้ว ก็ยังไม่เคยเข้าค่ายที่จัดสำหรับเด็กพิการจริงๆ ยอมรับว่า ประทับใจคณะทำงานมาก เพราะ จากประสบการณ์ส่วนตัวคือ การจัดค่ายมีค่าใช้จ่ายเยอะ และมีรายละเอียดปลีกย่อยหลายอย่าง แต่นี้เป็นค่ายสำหรับคนพิการ มันต้องเป็นค่ายที่เฉพาะจริงๆ อาสาสมัครก็ต้องมีความรู้ การที่เค้าจัดอบรมอาสาสมัครแบบนี้ก็จะต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่ม แล้วคณะทำงานทุกคนก็อาสาแบบไม่มีค่าตอบแทน เลยนับถือในความพยายามของทีมงานมาก คิดว่า ค่ายปีหน้าจะชวนเพื่อนๆ มาช่วยกัน..." (อาสาสมัคร สัมภาษณ์ มิถุนายน 2552)

การจัดกิจกรรมเพื่ออบรมอาสาสมัคร เป็นเงื่อนไขหนึ่งของการจัดกิจกรรมค่ายให้ประสบความสำเร็จ เนื่องจากอาสาสมัครได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางจัดกิจกรรมของ Art for All จากการอบรมภาคทฤษฎี และได้ฝึกฝนการดูแลผู้พิการจากการอบรมภาคปฏิบัติ ซึ่งในแง่ของการสื่อสารแล้ว การที่อาสาสมัครจะเป็นผู้ส่งสาร (Sender) ในการจัดกิจกรรมค่ายสำหรับเยาวชนพิการและไม่พิการรวมถึงผู้ร่วมค่ายกลุ่มอื่นๆ ได้นั้น อาสาสมัครจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับค่ายก่อนที่จะสื่อสารกับผู้อื่นต่อไปได้

1.4.3 การฝึกงานของอาสาสมัคร ณ มูลนิธิ

หลังจากไปเข้าค่ายแล้วอาสาสมัครจะได้เรียนรู้การทำงานในฝ่ายต่างๆ จากการฝึกงานที่มูลนิธิ อย่างน้อยคนละ 10 ชั่วโมง โดยใช้เวลารว่างหลังเลิกเรียน รวมทั้งวันเสาร์อาทิตย์ ในการลงเวลาทำงาน โดยเจ้าหน้าที่ประสานงานหลักในมูลนิธิจะทำหน้าที่แจกแจงงานให้กับอาสาสมัครในแต่ละวัน ตามที่ลงชื่อและเวลาไว้ รวมถึงมีการติดต่อจากเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิล่วงหน้าเพื่อยืนยันว่าอาสาสมัครสะดวกมาช่วยงานตามที่ลงเวลาไว้ ผู้วิจัยเองในฐานะอาสาสมัครคนหนึ่ง ได้อาสาไปช่วยเตรียมงาน 2 วัน ตามรายละเอียดบันทึกที่ผู้วิจัยได้เขียนบันทึกการฝึกงานไว้ดังนี้

การฝึกงานมูลนิธิวันแรก

"วันแรกเมื่อผู้วิจัยไปถึง ได้รับหน้าที่ให้ไปรับลูกโป่งจากสปอนเซอร์ที่ให้ การสนับสนุน คือ บริษัท บอลดูนอาร์ท แกวถนนสุขุมวิท 55 ซึ่งผู้วิจัยเองไม่เคยชินเส้นทางและผู้วิจัยต้องเดินทางคนเดียว จึงได้โทรศัพท์ถามเส้นทางจากผู้

ประสานงานฝ่ายสปอนเซอร์ ก็คือ พี่โอม ที่พิการทางสายตาแต่สามารถจำเส้นทางในกรุงเทพได้ จนผู้วิจัยสามารถเดินทางไปถึงบริษัท บอลลูนอาร์ท ได้

จากการได้ไปรับสนับสนุนต่างๆ ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจเลยว่า สายสัมพันธ์ของค่ายกับผู้สนับสนุนนั้นมีมายาวนาน เหนียวแน่น และต่อเนื่อง จากที่ได้ฟังพี่คนหนึ่งของบริษัทกล่าวว่า... "ทำงานมาหลายปีแล้ว ตั้งแต่เข้าทำงานมาจะเห็นว่าการบอลลูนอาร์ทได้ให้การสนับสนุนลูกโป่งในการร่วมกิจกรรมกับค่ายอาร์ทพอล ออกต่อเนื่องทุกๆปี และบางปีก็มีทีมงานไปร่วมกิจกรรมกับน้องๆด้วย แต่ปีไหนที่ไม่ได้ไป คณะทำงานก็จะส่งภาพกิจกรรมมาให้ตลอด อยากเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยสร้างรอยยิ้มให้กับน้องๆ"

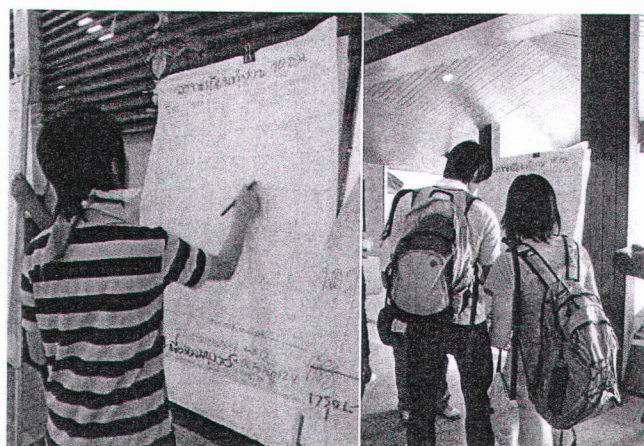
แสดงให้เห็นว่า ในการจัดค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All นั้น คณะทำงานได้ให้ความสำคัญกับการสื่อสารไปยังกลุ่มผู้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมค่าย (Stakeholder) ที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนกิจกรรมค่าย โดยการเชิญให้เข้าร่วมกิจกรรมค่าย หรือ จัดส่งภาพกิจกรรมค่าย เป็นต้น ทำให้การจัดค่ายได้รับความร่วมมืออย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องมาโดยตลอด ซึ่งเป็นการสื่อสารแบบสองทางเพื่อสร้างความรู้สึกมีส่วนร่วมของผู้สนับสนุนการจัดค่าย

การฝึกงานที่มูลนิธิ วันที่สอง

การฝึกงานวันนี้อยู่ในช่วงสัปดาห์สุดท้าย ผู้วิจัยได้มาช่วยงานฝ่ายเยาวชน ที่เยาวชนหรือโรงเรียนจะต้องมีการยื่นยันรายชื่อและความครบถ้วนของเอกสารเรียบร้อยแล้ว เพื่อคณะทำงานจะนำเอกสารมาลงรหัสเยาวชน เพื่อจัดกลุ่มนอนและกลุ่มกิจกรรม ซึ่งต้องมีความละเอียดถี่ถ้วนในการตรวจสอบเพศระดับความพิการ อายุเพื่อนำมาจัดกลุ่ม ห้าคนรวมเป็นหนึ่งอัจฉริยะ

ผู้วิจัยได้รับหน้าที่ให้ช่วยจัดเรียงแฟ้มเอกสารของเยาวชนที่ประกอบด้วย ใบสมัคร ใบรับรองแพทย์ ใบอนุญาตผู้ปกครอง ซึ่งต้องนำมาจัดตามกลุ่มความพิการเพื่อเก็บเป็นข้อมูลเยาวชนที่ต้องใช้ตลอดทั้งค่าย ผู้วิจัยสังเกตเห็นแฟ้มและกองเอกสาร พร้อมกับรอยลบแก้ไปมา แสดงถึงการงานส่งต่อกันหลายคน เนื่องจากอาสาสมัครมีเวลามาช่วยงานประมาณคนละ 2-3 ชั่วโมง แต่งานจัดเรียงเอกสารต้องใช้เวลาทำต่อเนื่อง ผู้วิจัยเลยตัดสินใจจัดเรียงให้เสร็จในครั้งเดียวเพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการส่งต่องาน ซึ่งกินเวลาเกือบหกชั่วโมง แต่ก็มีความภูมิใจว่า สามารถเป็นส่วนหนึ่งในการมาช่วยงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้

แสดงให้เห็นว่า การจัดให้อาสาสมัครทุกคนได้มีโอกาสมาฝึกงานที่มูลนิธิคนละ 10 ชั่วโมง นอกจากจะเป็นการช่วยให้อาสาสมัครเข้าใจกระบวนการเตรียมงานของฝ่ายต่างๆแล้วยังเป็นกำลังสำคัญในการช่วยให้การเตรียมงานค่ายซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญไม่แพ้การจัดกิจกรรมค่ายสำเร็จลุล่วงโดยเร็วด้วย ดังคำกล่าวที่ว่า “การเตรียมงานดี ก็เหมือนสำเร็จไปแล้วกว่าครึ่ง”

ภาพที่ 5.20– 5.21 อาสาสมัครค่ายกำลังลงเวลาฝึกงานที่มูลนิธิศิลปะเพื่อมวลมนุษย

1.4.4 การประชุมสรุปความเข้าใจของอาสาสมัคร

เนื่องด้วยการดำเนินกิจกรรมค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All ต้องอาศัยความเข้าใจร่วมกันภายในกลุ่มผู้จัดก่อน ได้แก่ คณะทำงาน วิทยากร อาสาสมัคร เพื่อให้ทุกฝ่ายมีความพร้อมในการทำงาน “ตั้งแต่วันแรกที่เริ่มกิจกรรมค่าย” ดังนั้น การสรุปความเข้าใจร่วมกันในภาพรวม พร้อมทั้งตรวจสอบความพร้อมของทุกฝ่ายจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

การจัดค่าย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้มนี้ มีการประชุมเพื่อสรุปความเข้าใจของอาสาสมัครแต่ละฝ่าย แบ่งเป็น การประชุมกลุ่มของคณะทำงานในส่วนพิธีการ และ การประชุมกลุ่มคณะทำงานกับอาสาสมัคร เพื่อแจ้งกำหนดการที่แน่นอน และสรุปภาพรวมของการจัดกิจกรรม พร้อมทั้งแจกเอกสารคิวงานของอาสาสมัครในพิธีเปิด ซึ่งการจัดประชุมครั้งนี้เป็นการประชุมรวมครั้งใหญ่สำหรับทุกฝ่ายก่อน ก่อนเริ่มกิจกรรมค่ายล่วงหน้าหนึ่งสัปดาห์ ในวันที่ 21 มิถุนายน 2552 ณ ห้องประชุม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กิจกรรมการประชุมเพื่อสรุปความเข้าใจของอาสาสมัคร ประกอบด้วยกิจกรรมย่อยๆ ดังต่อไปนี้

(1) การทบทวนพันธกิจของมูลนิธิศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All ในหัวข้อ “เติมรักด้วยรอยยิ้มด้วยจิตอาสา” โดย ศาสตราจารย์ ดร. ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ ประธานค่าย ศิลปะเพื่อมวลมนุษย

(2) การแนะนำ “Art for All” และนำเสนอภาพรวมของกิจกรรมค่ายค่ายศิลปะ เพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม ตามกำหนดการจัดค่ายในแต่ละวัน โดย คุณ อนุชาต ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา

(3) การชี้แจงหน้าที่และความรับผิดชอบของอาสาสมัคร โดยคุณอัศม์เดช พร อนันต์สกุล

(4) การแบ่งกลุ่มแจกแจงหน้าที่ โดย พต.ดร. อนุชาต ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา คุณไศล วาระวรรณ คุณนพวรรณ แม้นทอง คุณจักรพันธ์ ธนธีรานนท์ โดยมีการระบุหน้าที่ดังนี้

ฝ่ายผู้ช่วยวิทยากร ดูแลและให้ความช่วยเหลือวิทยากร

ฝ่ายพี่เลี้ยงเยาวชน ดูแลเยาวชนระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมของแต่ละกลุ่ม

ฝ่ายลงทะเบียน จัดทำทะเบียนผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ฝ่ายสถานที่และฐานกิจกรรม จัดเตรียมความพร้อมของสถานที่ ฐานกิจกรรม ห้องประชุมให้พร้อมสำหรับการจัดกิจกรรม และให้เฝ้าต่อการเรียนการสอน

ฝ่ายพัสดุ ดูแลและจัดเตรียมพัสดุสำหรับการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรม

ฝ่ายนิทรรศการ / รวบรวมผลงานเก็บรวบรวมผลงาน และนำมาจัดแสดง นิทรรศการ

(5) กิจกรรมสัญญาอาสา โดยคุณจักรพันธ์ ธนธีรานนท์ เป็นกิจกรรมสุดท้ายเพื่อย้ำเตือนให้อาสาสมัคร ทุกคนทำหน้าที่ด้วยความตั้งใจ

(6) กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ โดยให้อาสาสมัครได้ฝึกทำสัญลักษณ์ค่าย “เติมรักด้วยรอยยิ้ม” เป็นภาษามือ

ภาพที่ 5.22 การทบทวนพันธกิจของ Art for All ในหัวข้อ “เติมรักด้วยรอยยิ้มด้วยจิตอาสา”

ภาพที่ 5.23 – 5.24 นำเสนอภาพรวมการจัดค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All
เติมรักด้วยรอยยิ้ม และผู้ประสานงานค่ายในแต่ละฝ่าย

ภาพที่ 5.25 – 5.26 การแบ่งกลุ่มแจกแจงหน้าที่ของอาสาสมัคร

ภาพที่ 5.27 อาสาสมัครได้ฝึกทำสัญลักษณ์ค่าย “เติมรักด้วยรอยยิ้ม” เป็นภาษามือ

การจัดกิจกรรมเพื่อสรุปความเข้าใจก่อนจัดค่ายเป็นการตรวจสอบความเข้าใจของอาสาสมัครในการเตรียมตัวก่อนเริ่มกิจกรรมค่าย เพื่อให้อาสาสมัครสามารถเริ่มงานได้ตั้งแต่วันที่แรกที่จัดกิจกรรมค่าย นอกจากนี้ทางคณะทำงานยังได้จัดทำตารางเป็น

ลักษณะ “คิวงานของอาสาสมัคร” สำหรับในพิธีเปิดค่ายสำหรับ เพื่อให้อาสาสมัครทุกคนได้ทราบถึงรายละเอียดหน้าที่และจำนวนผู้ปฏิบัติงานของแต่ละฝ่ายต่างๆ เนื่องจากการเริ่มต้นกิจกรรมในวันแรกและอาสาสมัครอาจสับสนเกี่ยวกับหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ จึงมีการจัดทำคิวงานของอาสาสมัครขึ้นมา (อัศม์เดช พรอนันต์สกุล, บรรยาย, มิถุนายน 2552)

		TITLE : พิธีเปิดค่ายศิลปะ Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม DATE : วันศุกร์ที่ 3 กรกฎาคม 2552 เวลา 08.00-12.30 น. PLACE : หอประชุมเล็ก ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย		คิวงานสำหรับทีมงาน / อาสาสมัคร ปรับล่าสุด 28 มิถุนายน 2552	
ลำดับ	เวลา	รายละเอียด	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ	
1	06.30-07.00	ประชุมทีมงาน (อาสาสมัคร-คณะทำงาน)	เนมโบ		
2	07.00-07.30	ลงทะเบียนทีมงาน - คณะทำงาน - อาสาสมัคร	สุม/อาสา ชัย/อาสา	บัตรประจำตัว / บัตรกระเป๋า สติ๊กเกอร์เบอร์กร / คู่มืออาหารว่าง	
3	07.30-08.00	ลงทะเบียน (อาสาสมัคร : เด็ก / วัยรุ่น) - เมฆาชน (อาสาสมัคร : โอม / ใต้ง / ปุบ / เอ / แอม / เล็ก / ลุ่ม / กุ้ง) - ครู-อาจารย์ (อาสาสมัคร : โบว / นิเว) - คณะทำงาน (อาสาสมัคร : ตึกดา) - วิทยากร (อาสาสมัคร : นุง) - สื่อมวลชน (อาสาสมัคร : หลิน) กระเป๋ (อาสาสมัคร : ตาตัม / เกมส / เอ / จอห์น / อนวัณณ์ (นิเว) / เบท / ชุมตม / เป้า ห้องประชุม (อาสาสมัคร : พาย / ปุ / ศิริรินทร์ (ปาล์ม) / ลูกหว้า / แก้ว) อาหารว่าง (อาสาสมัคร : ภา / ทัพย์ / ปาล์ม (ญ))	อรุณ/ชาลี/ อาสา 10 อรุณ/อาสา 2 สุม/อาสา 1 สุม/อาสา 1 พีแอด / อาสา 1 อาสา 8 ครูแอม/ครูฤกษ์/อาสา 5 พีแอด กฟพ./อาสา 3	เตรียมรายชื่อนักจัดบอร์ด บัตรประจำตัว+สแกนมา บัตรกระเป๋า / สติ๊กเกอร์เบอร์กร / บัตรรับเยาวชน / คู่มืออาหารว่าง แบ่งตามกลุ่ม / ประเภทความพิการ แบ่งตามกลุ่ม / ประเภทความพิการ	
4	08.00-08.30	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมประจำตัวในห้องพักประชุม วัดให้ Art for All	ครูแอม/ครูฤกษ์/อาสา 5 นิเว	ดนตรีไทย	
5	08.30-08.50	พิธีเปิดค่ายศิลปะ Art for All: เติมรักด้วยรอยยิ้ม - พิธีกรกล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมกิจกรรม - เรียนเชิญ รมว.วัฒนธรรม ธีระ สลักเพชรกล่าวต้อนรับ - เรียนเชิญ ผู้แทน UNESCAP กล่าวถึงความร่วมมือ - เรียนเชิญ ศ.พ. ธีรมย์ กมสรัตน์ กล่าวต้อนรับ วิทยากร กล่าวรายงาน - เรียนเชิญ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี กล่าวเปิดงาน	คุณโป้ง/ คุณเปิด	พิธีกร เดวิด+อ้อม เตรียมคำกล่าว	
6	08.50-09.00	- พาณา นายกรัฐมนตรี ทำพิธีเปิดงานอย่างเป็นทางการ - ตัวแทนเยาวชน รับมอบสัญลักษณ์ประจำค่าย - ถ่ายภาพหมู่บนเวที - เชิญทุกคนร่วมร้องเพลง Art for All สะพานสู่สันติภาพ	นิเว นิเว / ครูแอม / ครูฤกษ์ นิเว	แจกเนื้อเพลง	
7	09.00-10.15	พิธีบายศรีสู่ขวัญ - ศาสตราจารย์กิตติคุณ อ่ำไพ สุจริตกุล กล่าวแนะนำพิธีบายศรีสู่ขวัญ - แขกผู้มีเกียรติ ผู้แทนองค์กรต่างๆ ร่วมผูกข้อมือให้แก่เยาวชนและผู้เข้าร่วมค่าย (อาสาสมัคร : พาย / ปุ / ศิริรินทร์ (ปาล์ม) / ลูกหว้า / แก้ว) (อาสาสมัคร : พาย / ปุ / ศิริรินทร์ (ปาล์ม) / ลูกหว้า / แก้ว)	ครูแอม/ครูฤกษ์/อาสา 5 ครูแอม/ครูฤกษ์/อาสา 5	เตรียมตั้ง-อุปกรณ์บายศรี เตรียมเก้าอี้ เตรียมเยาวชนตามกลุ่ม D, A+B, E, C เตรียมเยาวชนตามกลุ่ม D, A+B, E, C	
8	10.15-10.45	พักรับประทานอาหารว่าง กระเป๋ (อาสาสมัคร : ตาตัม / เกมส / เอ / จอห์น / อนวัณณ์ (นิเว) / เบท / ชุมตม / เป้า อาหารกลางวัน (อาสาสมัคร : ภา / ทัพย์ / ปาล์ม (ญ))	พีแอด กฟพ./อาสา 3 อาสา 8 พีแอด กฟพ./อาสา 3	ทานในห้องประชุม ยกขึ้นรถบัสแบ่งตามประเภท แบ่งตามจำนวนคนบนรถ "ไปพร้อมกระเป๋"	
9	10.45-11.45	แบบทดสอบความสุข - เยาวชน (อาสาสมัคร : ปลา / ชิม / สลิดา / หวานชม) - ครู-อาจารย์	Alon/แอ้งมัย อาสา 4	เตรียมแบบทดสอบ / อุปกรณ์-เครื่องเขียน แบบทดสอบเบรลล์ / เพลง	
10	11.45-12.15	จัดกลุ่มเยาวชน / ถ่ายภาพ ตามประเภทความพิการ (อาสาสมัคร : ตา/อ้อ/อิก/ออด/อิก)	โอเล่ / อาสา 5	เตรียม Banner / จัดสถานที่	
10	12.15-12.30	จัดแถวขึ้นรถ (อาสาสมัคร : เดวิด)	ผู้ชมรถ	เตรียมเบอร์กร / เชื้อจำนวนให้เรียบร้อย	
10	12.30	เยาวชนและคณะผู้เข้าร่วมกิจกรรมค่าย "Art for All" ขึ้นรถบัส ออกเดินทาง ไปวังศรีสุรสีห์ จ.นครนายก	คุณโป้ง / เดวิด / ผู้ชมรถ	ประสานรถ นำขบวน	

ภาพที่ 5.28 “คิวงาน” อาสาสมัครในพิธีเปิด

เมื่อพิจารณาด้วยมุมมองด้านนิเทศศาสตร์ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้สื่อลายลักษณ์อักษร เพื่อการบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมค่ายในพิธีเปิด โดยคณะทำงาน (ผู้ส่งสาร) ได้ใช้คิวงานของอาสาสมัคร (สื่อ) ที่มีความชัดเจนครบถ้วนในการสื่อสารเนื้อหา “ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ และอย่างไร” สำหรับอาสาสมัคร (ผู้รับสาร) ทำให้อาสาสมัครเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองในแต่ละช่วงเวลา และช่วยให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ซึ่งการใช้เอกสารคิวงานนี้ เป็นผลสืบเนื่องมาจากข้อเสนอแนะในการประกันคุณภาพค่ายที่คณะทำงานได้

นำมาปรับปรุงแก้ไขประกอบกับผลการประเมินกิจกรรมค่ายของตนเอง(สมถวิล บุญน้อม, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2553)

จากการเตรียมงานด้านอาสาสมัครผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมตั้งแต่ การเริ่มต้นรับสมัคร การเข้าค่ายปฐมนิเทศ การฝึกงานที่มูลนิธิ และการประชุมสรุปความเข้าใจก่อนจัดค่าย เป็นการเตรียมความพร้อมให้อาสาสมัครเข้าใจบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ และได้ฝึกปฏิบัติงานค่ายก่อนเริ่มงานจริง เพื่อให้อาสาสมัครได้เริ่มงานตั้งแต่ วินาทีแรกตั้งแต่เริ่มต้นกิจกรรมค่าย

2. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สำหรับบุคคลภายนอก

การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สำหรับบุคคลภายนอกแบ่งตามวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมายในการประชาสัมพันธ์ ได้ 2 หัวข้อใหญ่ คือ

2.1 การประชาสัมพันธ์และการสมัครเข้าร่วมค่ายของกลุ่มเยาวชน ครู และผู้ปกครอง

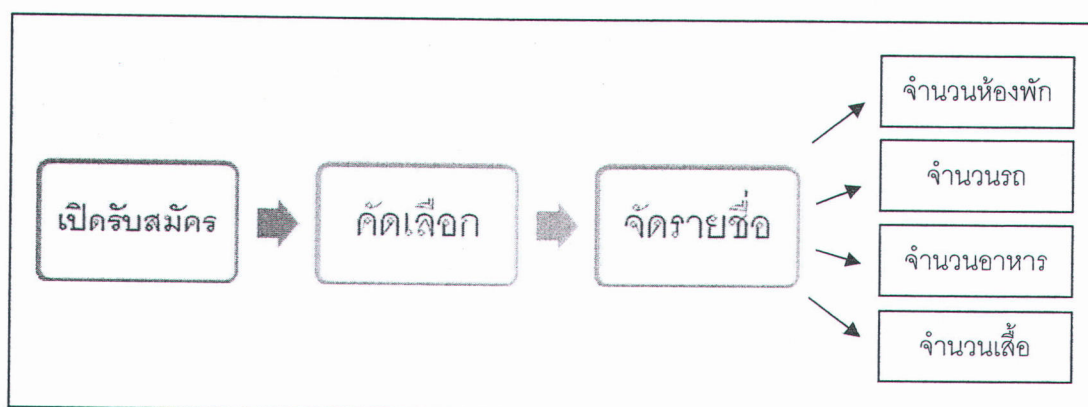
2.2 การประชาสัมพันธ์เพื่อขอการสนับสนุนจากหน่วยงาน องค์กรธุรกิจ และการจัดแถลงข่าวสำหรับสื่อมวลชน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 การประชาสัมพันธ์และการสมัครเข้าร่วมค่ายของกลุ่มเยาวชน ครู และผู้ปกครอง

การประชาสัมพันธ์โครงการ การเปิดรับสมัคร และคัดเลือกเยาวชน ครู ผู้ปกครอง เป็นขั้นตอนสำคัญในช่วงการเตรียมงานค่าย เนื่องจากการดำเนินการของฝ่ายต่างๆในค่าย ต้องอาศัยจำนวนผู้ร่วมกิจกรรมที่แน่นอนเพื่อดำเนินการเตรียมงานในการจัดกิจกรรมต่อไป เช่น การระบุจำนวนห้องพัก จำนวนรถ จำนวนอาหาร หรือจำนวนเสื้อ เป็นต้น คุณอรุณ พุทธิสวัสดิ์ เจ้าหน้าที่มูลนิธิฝ่ายเยาวชน เล่าให้เห็นภาพแผนการดำเนินงานคัดเลือกเยาวชน ครู และผู้ปกครอง ดังนี้

“...ในส่วนของฝ่ายเยาวชนจะมีการประชาสัมพันธ์ข่าวการเปิดรับสมัครในสื่อต่างๆรวมทั้งประชาสัมพันธ์ไปยังโรงเรียนที่มีเครือข่ายเดิมของ Art for All อยู่โดยเงื่อนไขของการสมัคร คือ จะไม่ให้มาซ้ำติดต่อกัน 2 ปี โดยเยาวชนจะต้องมีการส่งตัวอย่างผลงานศิลปะเพื่อแสดงถึงความสนใจหรือความมีใจรักในศิลปะ จากนั้นทางมูลนิธิจะมีการตั้งคณะกรรมการคัดเลือกรายชื่อเยาวชนจากผลงานศิลปะและความมุ่งมั่นในการร่วมกิจกรรมค่าย หลังจากคัดเลือกเสร็จและ

ได้รายชื่อเยาวชนที่ได้รับคัดเลือกให้ไปเข้าค่ายแล้ว จะมีการตรวจสอบความเรียบร้อยของรายชื่อและเอกสาร เพราะบางครั้งเยาวชนจะสะกดชื่อ นามสกุล หรือกรอกรายละเอียดในใบสมัครไม่ครบถ้วน ฝ่ายเยาวชนจึงต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องอย่างละเอียดถี่ถ้วน โดยเฉพาะ เรื่องการสะกดชื่อ การระบุเพศ และประเภทความพิการเพราะ ต้องมีการนำรายชื่อที่ได้ไปใช้ในการบริหารจัดการส่วนอื่นๆ เช่น การจัดทำป้ายชื่อ การจัดทำเกียรติบัตร การแบ่งกลุ่ม จัดห้องนอน จำนวนรถ จำนวนอาหาร จึงต้องมีการเตรียมพร้อมเพื่อแก้ไขปัญหาหากเกิดการเปลี่ยนแปลง และประสานงานไปยังฝ่ายอื่นๆ ได้อย่างทันท่วงที...”(อรุณ พุทธธส เจริญ, สัมภาษณ์, มิถุนายน, 2552)

ภาพที่ 5.29 ขั้นตอนการคัดเลือกและจัดการรายชื่อเยาวชน

โดยการประชาสัมพันธ์และการสมัครเข้าร่วมค่ายของกลุ่มเยาวชน ครู และผู้ปกครอง สามารถแบ่งออกเป็นหัวข้อย่อยๆ ได้ 2 หัวข้อ คือ

- (1) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวการรับและเกณฑ์การรับสมัครผู้ร่วมกิจกรรมค่าย
- (2) การสมัครเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มเยาวชน ครู และผู้ปกครอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวการรับสมัครเกณฑ์การรับสมัครผู้ร่วมกิจกรรมค่าย

การประชาสัมพันธ์ข่าวสารการจัดค่ายไปยังเยาวชน ครู ผู้ปกครอง เนื่องจากทางค่ายมีเครือข่ายเดิมจากการจัดค่ายครั้งที่ 1-10 อยู่แล้วส่วนหนึ่ง ดังนั้น การประชาสัมพันธ์จึงใช้ฐานข้อมูลเดิม ประกอบกับการเผยแพร่ข่าวสารการสมัครผ่านสื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ หรือ สื่อมวลชน เพื่อรับสมัครผู้เข้าร่วมกิจกรรมจากโรงเรียน หน่วยงาน องค์กร ใหม่ๆ ถึงแม้จะมีจำนวน

ผู้สนใจเข้าร่วมค่ายมากเกินกว่าที่จะรับได้ คือ 600 คน แต่ก็ยังมีเยาวชนพิการ ไม่พิการ รวมทั้งครู อาจารย์และผู้ปกครองอีกหลายกลุ่มที่ยังไม่เคยมีโอกาสดำเนินการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายฯ ผู้จัดจึงมีการ จำกัดโควตาให้มาได้ไม่เกินคนละ 3 ครั้ง ทำให้ผู้สนใจเข้าร่วมค่าย พยายามเข้ามามีส่วนร่วมใน กิจกรรมส่วนอื่นๆแทน ดังเช่นบทสัมภาษณ์จากมุมมองของประธานค่าย และฝ่ายเยาวชน ดังนี้

“ ในแต่ละปีมีผู้สมัครมาเข้าค่ายเยอะมาก บางคนที่เคยมาแล้วก็ติดใจ อยากมาอีก เราก็เข้าใจเลยมาคิดว่า...เอ..จะอย่างไรดี เอาแบบนี้ไหม จนเรา ต้องบอกว่าให้เปิดโอกาสคนที่ยังไม่เคยมาค่ายก่อน โดยมีการจำกัดโควตาว่า คนหนึ่งให้มาค่ายไม่เกิน 3 ครั้ง

ที่นี้บางคนที่เคยมาแล้ว พอเราบอกว่าเปิดโอกาสให้คนที่ยังไม่เคยมาบ้าง ก็พยายามแทรกตัวเข้ามาถึงไม่ได้มาค้างคืน ก็ขอมาเป็นผู้เยี่ยมชมค่าย...”
(ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์,บรรยาย, สิงหาคม,2552)

“...มีเงื่อนไข คือ ความมีใจรัก หรือมีความสนใจในศิลปะเป็นสำคัญ โดยเปิดโอกาสให้เยาวชนที่ยังไม่เคยมาเข้าร่วมค่ายได้มีโอกาสเข้าร่วมค่ายก่อน และคัดเลือกให้กระจายประเภทความพิการ กระจายภูมิภาค กระจายเพศ...”
(อรุณ พุทธรสเจริญ, สัมภาษณ์,มิถุนายน,2552)

(2) การสมัครเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มเยาวชน ครู และผู้ปกครอง

การสมัครเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มเยาวชน ครู และผู้ปกครอง แบ่งเป็น 2 หัวข้อดังนี้

(2.1) การสมัครเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มเยาวชน

(2.2) การสมัครเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มครู และผู้ปกครอง ดังต่อไปนี้

(2.1) การสมัครเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มเยาวชน

หลังจากที่คณะทำงานได้ประชาสัมพันธ์ข่าวการรับสมัครเยาวชนเข้าร่วมค่าย ผ่านช่องทางต่างๆทั้งการส่งจดหมายประชาสัมพันธ์ไปยังโรงเรียนโดยตรง การประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ของมูลนิธิศิลปะเพื่อมวลมนุษย และการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชน เยาวชนจะได้รับทราบข่าวสารผ่านช่องทางที่แตกต่างกันไป กล่าวคือ เยาวชนพิการที่เรียนอยู่ในโรงเรียนการศึกษา

พิเศษจะได้รับทราบข่าวสารและดำเนินการสมัครโดยมีคุณครูเป็นผู้คัดเลือกในเบื้องต้น เนื่องจาก การจัดกิจกรรมค่ายสำหรับเยาวชนพิการมีน้อยมากและเยาวชนทุกคนก็อยากมาร่วมค่ายเกินกว่า จำนวนที่กำหนดให้ ส่วนเยาวชนเยาวชนพิการที่เรียนอยู่ที่บ้านผู้ปกครองจะเป็นคนติดตามข่าวสาร และดำเนินการรับสมัคร และสำหรับเยาวชนไม่พิการก็จะดำเนินการสมัครด้วยตนเองโดยมี โรงเรียนเป็นผู้รับรอง ดังต่อไปนี้

1) การสมัครเข้าร่วมกิจกรรมของเยาวชนพิการที่เรียนในโรงเรียน

สำหรับเยาวชนพิการ ครูอาจารย์ของแต่ละโรงเรียน เป็นผู้บทบาทในการคัดเลือกเยาวชน เพื่อเข้าร่วมโครงการ ตัวอย่างเช่น โรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกูล จังหวัดพิษณุโลก และโรงเรียน โสตศึกษาจังหวัดตาก ซึ่งทั้งสองโรงเรียนต่างเป็นโรงเรียนที่ส่งตัวแทนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายโดย สม่ำเสมอ ดังนี้

อาจารย์หมวดศิลปะ โรงเรียนโสตศึกษา จังหวัดตาก กล่าวถึงการคัดเลือกนักเรียนที่พิการ ทางการได้ยินในการเข้าร่วมค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All ซึ่งโรงเรียนได้มีโอกาสเข้าร่วม กิจกรรมตั้งแต่การจัดค่ายครั้งแรกว่า

“...ปีแรกๆเราเลือกเด็กเก่งๆไปนะ บางคนทำเป็นอาชีพเลย แต่พอหลังๆ มาไม่ต้องเก่งก็ได้ แต่อยากให้เด็กที่ไม่เคยเปิดหูเปิดตาอย่างเช่น น้องยุพา ตอน เลือกเค้ามาครูจะถามว่าเคยไปกรุงเทพฯไหม พอบอกไม่เคย ก็พาไปเลย...”
(อาจารย์โรงเรียนโสตศึกษา จังหวัดตาก, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

อาจารย์วิญญู โรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกูล จังหวัดพิษณุโลก กล่าวถึงการคัดเลือก นักเรียนมาเข้าร่วมกิจกรรมว่า

“...ในแต่ละปีจะให้สลับกันมา อยากให้เด็กๆมาเปิดหูเปิดตา พอ กลับไปเค้าก็ได้พัฒนาการที่ดีขึ้น มีความกล้าแสดงออก พอกลับจากค่ายเค้าก็ จะมาเล่าให้เพื่อนๆที่โรงเรียนฟัง เพื่อนก็อยากมาบ้าง ครูเองก็จะบอกเด็กที่ เคยมาแล้วว่าต้องแบ่งกัน เปิดโอกาสให้เพื่อนๆคนอื่นบ้าง...” (อาจารย์ โรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกูล, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

ตอนแรกคุณแม่รู้จักค่ายผ่านทางราชานุกูล แล้วทางโรงเรียนก็จะติดต่อให้ผู้ปกครองทราบ พอทราบว่ามาค่ายก็จะสนับสนุนตลอด (คุณแม่ น้องก้อย, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

เห็นได้ว่า ครู อาจารย์ของแต่ละโรงเรียน ถือเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ในการคัดเลือกเยาวชน ก่อนที่จะส่งไปสมัครไปค่าย เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสในการร่วมกิจกรรม โดยเงื่อนไขสำคัญที่ครูใช้ในการคัดเลือกนักเรียน คือ “โอกาส” ที่นักเรียนจะได้มาเข้าร่วมกิจกรรมค่ายสักครั้งหนึ่ง ซึ่งกิจกรรมค่ายที่จัดขึ้นสำหรับเยาวชนพิการนั้นมีน้อยมากในประเทศไทย เมื่อเทียบกับกิจกรรมค่ายสำหรับเยาวชนไม่พิการ

2) การสมัครเข้าร่วมกิจกรรมของเยาวชนพิการที่เรียนที่บ้าน

นอกจากเยาวชนที่รับทราบข่าวสารการสมัครค่ายผ่านทางโรงเรียนแล้วยังมีเยาวชนบางกลุ่มที่ทราบข่าวการสมัครผ่านทางสื่อมวลชน เช่น ครอบครัวน้องนนท์ ที่ดีใจมากที่มีการจัดค่ายสำหรับเยาวชนพิการ ดังนี้

“...เนื่องจากครอบครัวอยู่สงขลาต่างจังหวัดซึ่งไม่มีโรงเรียนสำหรับเด็ก พิเศษ ก็จะดูแลตัวเองตลอด ที่บ้านมีน้องชายอีกคนเป็นเด็กปกติจะไปไหนไปกันตลอด แล้วน้องคนเล็กทุกปีปิดเทอมจะไปเข้าค่าย พอเค้าพูดเป็นประโยคได้ เค้าก็สื่อสารความต้องการของเค้าว่าอยากไปเข้าค่ายบ้าง แต่เราก็ไม่รู้จะหาตรงไหนให้ลูก พอสิบปีที่แล้วได้มีโอกาสเห็นค่ายในรายการไอทีวี เราตื่นเต้นกันทั้งครอบครัวนั่งดูกันอยู่หน้าทีวีว่ามีค่ายแบบนี้ด้วยหรอ นนท์ก็บอกว่าอยากไปค่ายแบบแน(น้องชาย) บ้าง คุณพ่อเค้าก็ถามว่าแน่ใจหรอ ไม่เบ๊วะนะ แม่ก็บอกว่าแม่จะติดต่อแล้วนะ เค้าก็บอกว่าครี คุณแม่ก็โทรไปรายการไอทีวีตอนนั้น ทางรายการก็ติดต่อให้ได้คุยกับอาจารย์ชาญณรงค์ อาจารย์บอกว่าถ้าพร้อมก็ตามไปได้เลย ปีนั้นจัดที่มวกเหล็ก สระบุรี พวกเราก็ขับรถไปกันทั้งครอบครัว พอได้ไปเห็นจริงๆก็ประทับใจมาก ก็คือ เค้าดูแลลูกเราที่มีความบกพร่องดีมาก ที่สำคัญน้องมีความสุขมาก แล้วเค้าก็ปรับตัวได้ดี จากตรงนี้เป็นครั้งแรกที่แม่ได้มีโอกาสประเมินจากการเลี้ยงดูเฉพาะครอบครัวเพราะ เวลาอยู่กับคนอื่นเค้าเป็นอย่างไร ซึ่งเค้าสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนๆและร่วมกิจกรรมในค่ายได้...” (คุณแม่ น้องนนท์, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

3) การสมัครเข้าร่วมกิจกรรมของเยาวชนไม่พิการ

สำหรับมุมมองของเยาวชนไม่พิการนั้น เห็นว่าการสมัครเข้าร่วมกิจกรรมค่ายของเยาวชนไม่พิการ ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เป็นเพียงค่ายเดียวที่เยาวชนไม่พิการจะได้มีโอกาส ร่วมกิจกรรมกับเพื่อนที่พิการ ดังนี้

“...มีข่าวประชาสัมพันธ์ไปทางโรงเรียน และก็ใกล้จะปิดรับสมัครแล้ว หนูเองต้องลาเรียนในคาบเรียนทดลองวิชาวิทยาศาสตร์ อาจารย์ก็เป็นห่วงว่าจะตามเพื่อนไม่ทัน และก็ยังมีอีกหลายค่ายที่จัดขึ้น แต่ว่าแอมอยากมาเข้าค่ายนี้...เพราะ ไม่มีค่ายไหนที่เราจะได้มาเข้าค่ายกับเพื่อนที่พิการเหมือนกับ Art for All...” (น้องแอม เยาวชนไม่พิการ, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

“...หนูชอบเข้าค่าย เท่าที่นับได้ ประมาณ 137 ค่าย หนึ่งในค่ายที่ประทับใจมาก คือ ค่าย อาร์ท ฟอล ออล เป็นค่ายเดียวที่ได้ร่วมกิจกรรมกับเพื่อนที่พิการ ได้ช่วยเหลือกัน...” (น้องเต้, เยาวชนไม่พิการ, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

จากบทสัมภาษณ์ของเยาวชนและครูจะเห็นได้ว่า เยาวชนไม่พิการมีโอกาสไปค่ายทั่วไปมาก แต่ไม่ค่อยมีโอกาสที่จะได้ไปค่ายที่มีเยาวชนพิการ ส่วนเยาวชนพิการนั้นไม่มีโอกาสได้ไปค่ายทั่วไปอยู่แล้ว ถึงแม้โอกาสที่จะได้ไปค่ายสำหรับคนพิการจะมีบ้างแต่ก็ยังน้อยมากในปัจจุบัน และยิ่งไปกว่านั้นการไปค่ายที่มีทั้งคนพิการและไม่พิการรวมกัน อาจจะมีเพียงแค่ ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษยเพียงทีเดียว จึงเป็นค่ายที่ทุกคนรอคอย

(2.1) การสมัครเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มครู ผู้ปกครอง

การสมัครเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม ครู ผู้ปกครอง แบ่งได้เป็น 2 หัวข้อ ดังต่อไปนี้

1) การสมัครเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มครู

กลุ่มครูอาจารย์ จะได้รับทราบข่าวสารการสมัครเข้าร่วมกิจกรรมค่ายจากการที่คณะทำงานได้ประชาสัมพันธ์ข่าวการรับสมัครเยาวชนเข้าร่วมค่าย ผ่านช่องทางการส่งจดหมายประชาสัมพันธ์ไปยังโรงเรียนโดยตรง

นอกจากการสมัครเข้าร่วมกิจกรรมค่ายตามเงื่อนไขของกลุ่มเยาวชนแล้ว กลุ่มครูเองก็มีเงื่อนไขเช่นเดียวกัน คือ ครูที่จบศิลปะและไม่ได้จบศิลปะโดยตรง ทั้งที่สอนในโรงเรียนการศึกษาพิเศษและโรงเรียนทั่วไปมาเจียนกัน และกำหนดโควตาไม่ให้มาเกินคนละ 3 ครั้ง โดยเปิดโอกาสให้ครูที่ยังไม่เคยมาค่ายได้รับการพิจารณาก่อน แต่เนื่องจากบางโรงเรียนโดยเฉพาะโรงเรียนด้านการศึกษาศิลปะ มีครูผู้สอนศิลปะจำนวนจำกัดหรือมีเพียงคนเดียวทำให้คุณครูบางท่านต้องมาซ้ำ

“...เวลาไปต่างจังหวัดต้องมีครูดูแลเด็กไป แต่เนื่องจากครูศิลปะในหมวดมีคนเดียว ตัวเราเองก็เคยไปหลายครั้งแล้ว ปีนี้เลยเลือกเด็กให้ส่งผลงานไป ส่วนครูก็ให้ครูนาฏศิลป์ไปแทน เค้าเองก็ได้เอามาประยุกต์ใช้สอนศิลปะเด็กเล็กเพราะ ชั้นเด็กเล็กครูต้องสอนทุกวิชาอยู่แล้ว...” (อาจารย์จากโรงเรียนโสตศึกษา จังหวัดตาก, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

“...เป็นโชคดีของพี่ที่ได้มา เพราะทางค่ายระบุไปว่าอาจารย์ที่มาแล้วไม่ให้มาซ้ำ เพราะอาจารย์ที่มาแล้วก็อยากมาอีก ตัวครูเพิ่งย้ายมาเลยได้มา...” (อาจารย์จากโรงเรียนอนุบาลเชียงราย, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

“...พี่เคยพาเด็กมาหลายครั้งแล้ว พอเด็กได้ไปเค้าก็จะกลับมาเล่าให้เพื่อนฟังเพื่อนๆ เค้าก็อยากมาบ้าง เราเองก็มีแรงกระตุ้นตามเด็กไปด้วย พอเห็นเด็กส่งผลงานสมัครมาแล้วได้รับการคัดเลือก ถ้าเราไม่พามาแล้วเค้าจะมาอย่างไร เพราะ ที่โรงเรียนมีครูศิลปะอยู่คนเดียว...” (อาจารย์จากโรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกูล, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

สำหรับแนวทางการสมัครเพื่อคัดเลือกครูนั้น มีความคล้ายคลึงกับการคัดเลือกเยาวชนคือให้ส่งผลงานด้านศิลปะและเรียงความซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละปี ดังนี้

“...ปีแรกส่งผลงานมา ปีต่อมาส่งมาอีก สำหรับเด็กให้ส่งผลงานศิลปะแขนงไหนก็ได้ ส่วนครูให้เขียนเรียงความ ปีนั้นเป็นปีแรกที่ได้ไป เป็นค่ายที่แก่งกระจาน การที่เราได้มาทำกิจกรรมที่นั่นทุกปี แล้วก็ได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมจากทางจุฬา เช่น การประชุมต่างๆ พัฒนาการค่ายช่วงแรกสปอนเซอร์เยอะมาก สนุกชอบ ไปเล่าให้เพื่อนๆ ฟัง เพื่อนๆ อยากมา เราก็มีแรงกระตุ้นตามเด็กไป

ด้วย...” (อาจารย์จากโรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกูล, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

นอกจากอาจารย์ที่ต้องดูแลนักเรียนเพื่อเข้าร่วมกิจกรรม ยังมีอาจารย์ที่สนใจมาเข้าร่วมกิจกรรมค่ายแม้ไม่ได้พานักเรียนมาร่วมค่ายครั้งนี้ แต่ได้มาเก็บเกี่ยวความรู้และเทคนิคการสอน เพื่อนำไปประยุกต์ใช้เมื่อกลับไปโรงเรียน ดังเช่น บทสัมภาษณ์อาจารย์สุพจน์ซึ่งเป็นอาจารย์พิการทางการได้ยิน สื่อสารผ่านล่ามภาษามือ ดังนี้

“...อาจารย์สุพจน์ได้รู้จักค่าย Art for All จากอาจารย์ปิโยรส (อาจารย์ที่มาเข้าค่ายครั้งที่ 11 เหมือนกัน) ซึ่งอยู่หมวดศิลปะเหมือนกันและเคยมาเข้าค่ายนี้ก่อน ต่อมาอาจารย์ปิโยรสย้ายโรงเรียน ทำให้หมวดศิลปะเหลืออาจารย์สุพจน์เพียงคนเดียว หัวหน้าหมวดเลยอนุญาตให้อาจารย์สุพจน์มา ซึ่งปีนี้อาจารย์ได้ส่งผลงานมาทั้งครูและนักเรียน แต่นักเรียนไม่ได้รับการคัดเลือก ปีนี้อาจารย์สุพจน์จึงมาคนเดียว...และพบว่าการมาค่ายได้ความรู้หลายอย่างที่สามารถนำไปใช้สอนนักเรียนที่โรงเรียนได้...” (อาจารย์จากโรงเรียนโสตศึกษานครปฐม, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

2) การสมัครเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มผู้ปกครอง

กลุ่มผู้ปกครอง จะได้รับทราบข่าวสารการสมัครเข้าร่วมกิจกรรมค่ายจากการที่คณะทำงานได้ประชาสัมพันธ์ข่าวการรับสมัครเยาวชนเข้าร่วมค่าย ไปยังโรงเรียน หรือประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชน ซึ่งมีทั้งผู้ปกครองส่วนใหญ่จะมาเข้าค่ายพร้อมกับบุตรหลานที่มาค่าย หรือมาเข้าค่ายจากการที่บุตรหลานเคยมาร่วมกิจกรรมค่ายแล้ว รวมทั้งผู้ปกครองที่มาร่วมกิจกรรมค่ายในฐานะผู้เยี่ยมชมค่ายเนื่องจากเคยมาเข้าค่ายแล้ว ดังต่อไปนี้

“...ก่อนหน้านี้ลูกสาวมาเข้าค่าย เราอยากรู้ว่าเค้าเป็นอย่างไร เลยสมัครมาเป็นกลุ่มผู้ปกครอง แม่เค้าไม่ได้มาด้วย เพราะ ทางค่ายให้ผู้ปกครองมาได้คนเดียว แต่พอทางค่ายกำหนดว่าคนที่มาแล้วไม่ให้มาซ้ำ เราก็เข้าใจเปิดโอกาสให้คนอื่นบ้าง ปีนี้ก็เลยมาเป็นผู้เยี่ยมชมค่ายแทน คราวนี้เลยได้มาพร้อมหน้าพร้อมตาทั้งครอบครัว...” (คุณพ่อน้องก้อย, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

“น้องนนท์เคยมาเข้าค่ายก่อน ตอนนั้นครอบครัวเราอยู่สงขลา แต่ตอนนี้คุณแม่ย้ายมาอยู่กรุงเทพแล้ว เพื่อมาดูแลให้น้องนนท์ได้เข้าโรงเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษต่างๆซึ่งในกรุงเทพจะมีมากกว่า ปีนี้คุณแม่เลยสมัครมาเข้าค่ายด้วย...” (คุณแม่ น้องนนท์, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

“...พี่นวลทราบข่าวจากคุณครู และน้องแววกก็อยากมาเข้าค่าย ที่บ้านคุณพ่อคุณแม่เค้าทำงานกันทั้งคู่ เลยให้พี่นวล(พี่เลี้ยง)มาแทน...ตอนอยู่ในค่ายก็จะได้เห็นเค้าทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนๆ ...” (พี่เลี้ยงน้องแวว, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

“...คุณแม่ น้องเสื่อคะ...น้องเสื่อคนที่ใส่ชุดนอน แล้วก็เห่กับเพื่อนเสียงดังเมื่อกี้ (ชี้ให้ผู้วิจัยดู) ก่อนหน้านี้น้องเสื่อเคยมาเข้าค่ายแล้วครั้งหนึ่งแล้วเค้าก็กลับมาเล่าให้ฟังว่าเป็นอย่างไรบ้าง ปีนี้คุณแม่มีโอกาสนะเลยสมัครมาเข้าค่ายด้วย เห็นเค้ามีพัฒนาการดีขึ้นเข้ากับเพื่อนใหม่ได้ดี เราก็คงสบายใจ” (คุณแม่ น้องเสื่อ, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

การเข้าร่วมกิจกรรมค่ายของผู้ปกครองส่วนหนึ่ง วิเคราะห์ได้ว่าเป็นผลสืบเนื่องในการสร้างเครือข่ายผู้เข้าร่วมค่าย จากการบอกต่อของบุตรหลานที่เคยมาเข้าร่วมกิจกรรมค่ายในฐานะเยาวชนแล้ว

2.2 การประชาสัมพันธ์เพื่อขอการสนับสนุนจากหน่วยงาน องค์กรธุรกิจ และการจัดแถลงข่าวสำหรับสื่อมวลชน

นอกจากการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการจัดค่ายไปยังกลุ่ม เยาวชน ครูและผู้ปกครองแล้ว บุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่มีการเผยแพร่ข่าวสารการจัดค่ายทุกๆปีได้แก่ กลุ่มสื่อมวลชน โดยในปีนี้นอกจากสื่อมวลชนแล้วยังมีการประชาสัมพันธ์เพื่อขอการสนับสนุนกิจกรรมจากกลุ่มองค์กรธุรกิจ โดยจัดกิจกรรมในรูปแบบงานสัมมนา

หลังจากเสร็จกิจกรรมมีการจำหน่ายของที่ระลึกจากโครงการ และรวมทั้งสาธิตการสอนในฐานต่างๆ ทำให้ผู้เยี่ยมชมได้เห็นกระบวนการทำงานเรียนการสอน ดังนั้น การสื่อสารในขั้นตอนนี้จึงเป็นการสร้างพันธมิตรในการจัดกิจกรรมค่าย

ในการจัดสัมมนา อาจารย์ชาญณรงค์ได้กล่าวถึงกิจกรรมค่ายที่เป็นเอกลักษณ์ คือ ทั้งคนพิการและคนไม่พิการได้มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งต่างไปจากแนวคิดการณรงค์ด้านคนพิการที่ผ่านมาซึ่งเน้นการให้คนไม่พิการเรียนรู้คนพิการเป็นหลัก ดังนี้

“...กิจกรรมที่เราจัดมากมายในสังคมเป็นกิจกรรมสร้างคนดี แต่ไม่มีกิจกรรมสำหรับคนที่ขาด การบริหารคนของ ART FOR ALL จึงเหมาะกับประเทศไทย โดยเฉพาะ การพัฒนาคนพิการไทย เพื่อพัฒนา ความคิดสร้างสรรค์ ควบคู่คุณธรรม โดยใช้กระบวนการศิลปะเพื่อให้เด็กการพัฒนาอย่างมีความสุข ซึ่งใช้มนุษย์ต่างกระเจกเงาสะท้อนความคิดและจิตใจ และการสร้างสภาวะสะท้อนใจให้ทำความดี...”

“หวังให้ทุกคนได้มาร่วมกิจกรรมนี้คนไม่พิการได้เห็นว่าคุณพิการเข้มแข็งอย่างไรเด็กพิการก็ได้มาแบ่งปันประสบการณ์จากเด็กปกติเพราะเป้าหมายของเราจริงๆ คือ เด็กดี ทั้งเด็กปกติ และเด็กพิการ ต่างก็เป็นเด็กดีได้เหมือนกัน ค่ายนี้จึงเป็นค่ายสร้างคนดี” (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, บรรยาย, มิถุนายน, 2552)

จากข้อความดังกล่าว ได้สะท้อนถึงแนวคิดของค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษยชาติ ที่เน้นการจัดกิจกรรมที่คนพิการและคนไม่พิการได้มาเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้เยาวชนได้เข้าใจตนเองและมองเห็นศักยภาพของตนเอง จากแนวคิดดังกล่าวเป็นหลักเกณฑ์สำคัญในการจัดค่าย

ภาพที่ 5.30 – 5.33 บรรยากาศการจัดสัมมนา

สรุปได้ว่า การสื่อสารก่อนการจัดค่ายมีการสื่อสารไปยังผู้รับสารสองกลุ่มด้วยกัน ได้แก่ 1) การสื่อสารในการเตรียมงานสำหรับกลุ่มคณะทำงาน ซึ่งในขั้นตอนเตรียมงานก่อนการจัดค่าย เน้นการสื่อสารแบบสองทาง ที่ “คู่สื่อสาร” ซึ่งได้แก่ คณะทำงาน และอาสาสมัคร ได้แลกเปลี่ยน เนื้อหาสารซึ่งกันและกัน “ผ่านสื่อกิจกรรม” หลากหลาย อาทิ การประชุม การจัดกิจกรรมค่าย ปฐมนิเทศ การฝึกอบรมบุคลากร การฝึกงาน หรือแม้แต่การประชุมสรุปความเข้าใจก่อนจัด กิจกรรมค่าย โดยมีเป้าหมายคือ การสร้างความเข้าใจร่วมกันถึงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม ค่าย ให้ผู้ร่วมจัดกิจกรรมทุกคนทั้งคณะทำงานและอาสาสมัครมีความตระหนักในภาระหน้าที่ใน การจัดกิจกรรมสำหรับเยาวชนพิการและไม่พิการ ทำให้เห็นก่อนจะจัดกิจกรรมค่ายสำหรับ เยาวชนได้นั้นกลุ่มผู้จัดกิจกรรมต้องมีความรู้ความเข้าใจก่อน ส่วน 2) การสื่อสารประชาสัมพันธ์ ภายนอกไปยังกลุ่มผู้ร่วมกิจกรรมค่าย ผ่านการสื่อสารทางเว็บไซต์ /จดหมายประชาสัมพันธ์/ โทรศัพท์ เพื่อให้เยาวชน ครูอาจารย์และผู้ปกครองรับทราบข่าวสารการสมัครและสมัครเข้าร่วม กิจกรรม รวมถึงการประชาสัมพันธ์เพื่อขอการสนับสนุนจากหน่วยงาน องค์กรธุรกิจ และการจัด แลกง้าวสำหรับสื่อมวลชนด้วย

ขั้นตอนที่ 2 การสื่อสารระหว่างการจัดค่าย

การจัดค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม จัดขึ้นระหว่าง วันที่ 3 – 7 กรกฎาคม 2552 มีพิธีเปิด ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย กรุงเทพฯ และดำเนินกิจกรรม ภายในค่าย ณ วังรี รีสอร์ท จังหวัดนครนายก มีผู้เข้าร่วมค่ายประกอบด้วย เยาวชนไม่พิการและ เยาวชนพิการ 4 ประเภท ได้แก่ เยาวชนพิการทางสายตา หู ปัญญา และร่างกาย จำนวน 230 คน อาสาสมัคร จำนวน 140 คน ชาวต่างชาติ ครู อาจารย์และผู้ปกครอง จำนวน 100 คน คณะทำงานและวิทยากร จำนวน 150 คน นอกจากนี้ยังมีสื่อมวลชน และผู้สนใจเข้าเยี่ยมชมค่าย ในแต่ละวันเป็นจำนวนมาก

เยาวชนจะถูกจัดเป็นกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมภาคกลางวัน และช่วยเหลือกันในการใช้ชีวิต ภาคกลางคืน การจัดกลุ่มเยาวชนในการทำกิจกรรมภาคกลางวันจะจัดเยาวชนที่มีความพิการทุก ประเภท ทั้งการมองเห็น การได้ยิน การเรียนรู้ และการเคลื่อนไหว ร่วมกับเยาวชนที่ไม่พิการ โดย คณะเทศ เพื่อให้เยาวชนได้ช่วยเหลือกันในการทำงานศิลปะ ในช่วงกลางคืนเยาวชนจะถูกจัดให้ ร่วมกันทั้งเด็กพิการ และเด็กที่ไม่พิการ โดยแยกเพศ เพื่อให้นักเรียนช่วยเหลือกันในการใช้ชีวิต

ตารางที่ 5.3 ภาพรวมการสื่อสารระหว่างจัดค่าย

ระดับการสื่อสารและคู่สื่อสาร	กิจกรรม	สื่อ / การสื่อสารระหว่างคนพิการและไม่พิการ	เป้าหมาย / การสร้างความเข้าใจระหว่างคนพิการและไม่พิการ
กิจกรรมพื้นฐาน			
การสื่อสารกลุ่มใหญ่ระหว่างคณะกรรมการสมัชชาค่าย	พิธีเปิด	มีกิจกรรมบายศรีสู่ขวัญ	เพื่อต้อนรับเยาวชนทุกคนทั้งพิการและไม่พิการเป็นสมาชิกค่าย Art for All
	การแบ่งกลุ่มและการปฐมนิเทศในห้องประชุมและแนะนำสถานที่ต่างๆในค่าย	-การปฐมนิเทศในห้องประชุมมีการใช้ล่ามภาษามือ และวีดิทัศน์ประกอบ -การแนะนำสถานที่ต่างๆในค่ายมีผู้บรรยายประกอบกับเยาวชนได้เห็นและสัมผัสบรรยากาศจากสถานที่จริง	-ทุกคนในค่ายได้เข้าใจในข้อตกลงร่วมกันว่า “ค่ายนี้ไม่มีคนพิการ มีแต่ หู ตา ปัญญา แขนขา ไม่พิการ และเมื่อ“ห้าคนรวมเป็น 1 อัจฉริยะ”ช่วยให้ทุกคนสามารถ“ก้าวข้ามขีดจำกัด”ของตนเองได้
	กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ภาคกลางคืน	มีการใช้ล่ามภาษามือ วีดิทัศน์ เสียงเพลง และมีผู้บรรยายกิจกรรมตลอดการจัดกิจกรรม	ทุกคนได้มีส่วนร่วมและซาบซึ้งในกิจกรรมที่ถ่ายทอดความรักความสามัคคี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ทำให้รู้สึกว่าเป็นคนพิการหรือไม่พิการก็มีคุณค่าเช่นเดียวกัน
	พิธีปิดค่าย	มีล่ามภาษามือ มีผู้ประกาศรายชื่อ และมีผู้เดินนำเยาวชน มีสื่อวีดิทัศน์ประกอบได้แก่ เลื่อนค่ายเพื่อจัดกลุ่มสมาชิกแต่ละกลุ่ม แผนที่ค่ายสำหรับผู้ร่วมค่ายทุกคน	มอบเกียรติบัตรที่แสดงถึงส่วนหนึ่งของความสำเร็จในการร่วมกิจกรรมค่ายของเยาวชนไม่ว่าจะพิการหรือไม่พิการ

ตารางที่ 5.2 (ต่อ) ภาพรวมการสื่อสารระหว่างจัดค่าย

ระดับการสื่อสารและคู่สื่อสาร	กิจกรรม	สื่อ / การสื่อสารระหว่างคนพิการและไม่พิการ	เป้าหมาย / การสร้างความเข้าใจระหว่างคนพิการและไม่พิการ
กิจกรรมพื้นฐาน (ต่อ)			
การสื่อสาร กลุ่มเล็ก ระหว่าง วิทยากร เยาวชน	กิจกรรมฐานการเรียนรู้ภาค กลางวัน	-ฐานปั้น ฐานวาด ฐานสื่อ ประสมมีล่ามภาษามือคอย อธิบายกิจกรรม มีการสาธิต กิจกรรม มีการให้เยาวชนได้ ทดลองสัมผัสแบบวาดและ ปฏิบัติด้วยตนเอง มีการปิด ตาให้ทุกคนมองไม่เห็น เหมือนกัน รวมถึงมีกิจกรรม ให้วาดภาพด้วยปาก เท้า ด้วย -ฐานดนตรี มีล่ามภาษามือ คอยอธิบายกิจกรรม มีการ ใช้เครื่องเคาะและเครื่อง เขย่าประกอบ	ได้เรียนรู้การสร้างกิจกรรม แบบ 5 คนรวมเป็นหนึ่ง อัจฉริยะ เยาวชนไม่พิการ ได้ ฝึกเรียนรู้และเข้าใจข้อจำกัด ของเพื่อนที่พิการผ่านกิจกรรม การปิดตาวาดภาพ หรือ การ วาดภาพด้วยปาก เท้า ส่วน เยาวชนพิการได้แสดงออกถึง ศักยภาพซ่อนเร้นของตนเอง และเกิดความภูมิใจที่สามารถ ร่วมกิจกรรมต่างๆได้ รวมถึง เกิดกำลังใจในการพัฒนา ตนเองต่อไป
กิจกรรมประจำวัน			
การสื่อสาร ระหว่าง บุคคล ของ เยาวชน พิการและไม่ พิการ	กิจกรรม ประจำวัน	มีเยาวชนไม่พิการคอยเป็น สื่อบุคคลเชื่อมโยงเพื่อนที่ พิการ มีสื่อวัตถุมีการใช้ป้าย อักษรเบรลล์สำหรับเยาวชน หูกับเยาวชนตา	เรียนรู้การใช้ชีวิตร่วมกับเพื่อน ที่พิการและไม่พิการทำให้ เยาวชนไม่พิการได้เรียนรู้ ความสามารถของเพื่อนพิการ ในขณะเดียวกันเยาวชนพิการ ก็ได้เรียนรู้ว่าเพื่อนไม่ได้ รังเกียจและให้ความช่วยเหลือ เป็นอย่างดี

ในการนำเสนอรายละเอียดการจัดกิจกรรมค่าย ผู้วิจัยจะนำเสนอโดยเรียงลำดับตามสถานที่จัดกิจกรรม ซึ่งแบ่งเป็น 2 แห่ง ได้แก่

1. การลงทะเบียนและพิธีเปิด ณ ห้องประชุมเล็ก อาคารศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร
2. การจัดกิจกรรมค่าย ณ วังรี รีสอร์ท จังหวัดนครนายก ดังนี้

1. การลงทะเบียนและพิธีเปิด ณ ห้องประชุมเล็ก อาคารศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร

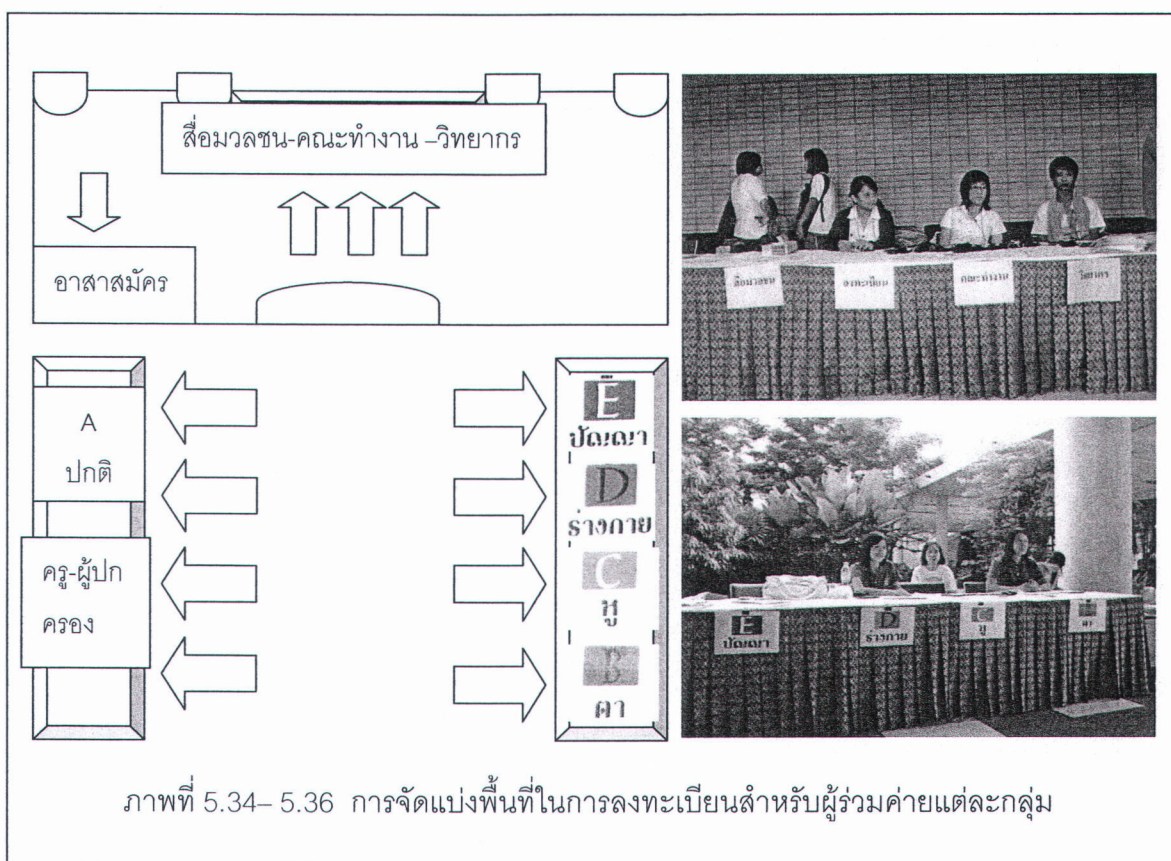
เนื่องจากค่าย ศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All มีสมาชิกผู้ร่วมค่ายจากทุกภาคในประเทศไทย จึงต้องมีการนัดสถานที่เพื่อรวมตัวกันก่อนเดินทางไปยังพื้นที่จัดค่าย ทุกปีจึงมีการจัดการลงทะเบียนและพิธีเปิด ณ กรุงเทพมหานครก่อน สำหรับในปี พ.ศ. 2552 นี้ มีการจัดการลงทะเบียน และ พิธีเปิด ณ ห้องประชุมเล็ก อาคารศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร ดังนี้

1.1 การลงทะเบียน

1.2 การจัดพิธีเปิด “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม” ดังนี้

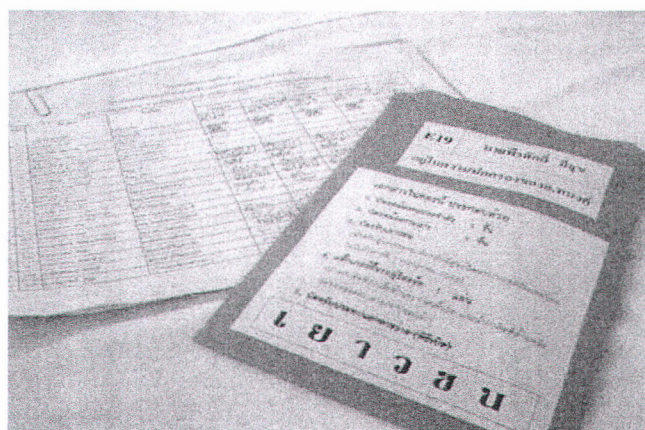
1.1 การลงทะเบียน

เมื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมเดินทางมาถึงอาคารหอประชุมเล็กศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย จะมีอาสาสมัครคอยต้อนรับเพื่อแนะนำจุดลงทะเบียน โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน สำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด 6 กลุ่ม โดยในแต่ละส่วนจะแบ่งเป็นโต๊ะสำหรับลงทะเบียนและพื้นที่ในการวางกระเป๋าเพื่อแยกเป็นกลุ่มตามคันรถ ดังต่อไปนี้

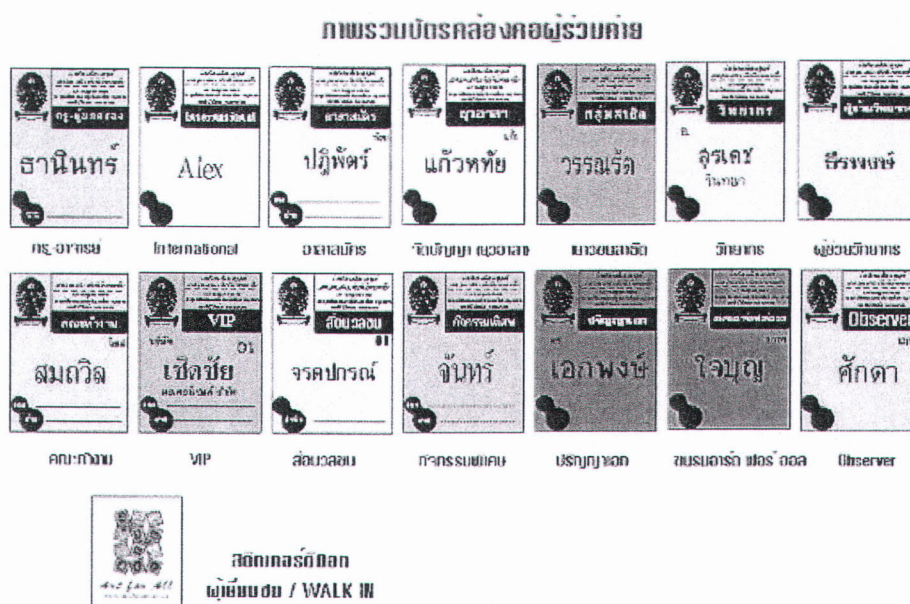

ส่วนที่ 1 พื้นที่หน้าประตูทางเข้าห้องประชุม แบ่งเป็น 2 โต๊ะ สำหรับกลุ่มเยาวชนทั้ง 5 ประเภท และครูอาจารย์-ผู้ปกครอง โดยใช้ป้ายและตัวอักษร A – E ดังนี้ โต๊ะทางซ้ายมือสำหรับกลุ่มครูอาจารย์ ผู้ปกครอง และ กลุ่ม A เยาวชนปกติ โต๊ะทางขวามือสำหรับเยาวชนพิการที่จะมีอาสาสมัครคอยดูแลเพิ่มเติมเพื่ออำนวยความสะดวกในการลงทะเบียน เช่น การนำทางไปยังโต๊ะลงทะเบียนสำหรับ กลุ่ม B เยาวชนพิการทางสายตา การสื่อสารโดยใช้ภาษามือสำหรับ กลุ่ม C เยาวชนพิการทางหู การอำนวยความสะดวกในการเซ็นรถวีลแชร์สำหรับกลุ่ม D เยาวชนพิการทางร่างกาย และการอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมสำหรับ กลุ่ม E เยาวชนพิการทางสติปัญญา (ภาพที่ภาพโต๊ะลงทะเบียนสำหรับแต่ละกลุ่ม)

ในการลงทะเบียนเยาวชนจะได้รับซองเอกสารที่ระบุ หมายเลขเยาวชน ชื่อเยาวชน และชื่อผู้ปกครองหรือผู้ดูแล รวมทั้งรายการเอกสารที่อยู่ใน ประกอบด้วย 1. บัตรคล้องคอประจำตัว ซึ่งป้ายของเยาวชนจะมีรายละเอียดของสี และขนาด รวมถึงรูปแบบที่ต่างจากกลุ่มผู้เข้าร่วมอื่นๆ กล่าวคือ มีการระบุเลขกลุ่มกลุ่มนอน กลุ่มกิจกรรม เลขรถ ชื่อพี่เลี้ยง ชื่อครูและเบอร์โทรศัพท์ติดต่อ รวมถึงยาประจำตัว เป็นต้น 2. บัตรคล้องประเป่า รวมถึงป้ายผูกกระเป๋านำไปวางเป็นแถวสำหรับการรอขนย้ายขึ้นรถบัส 3. บัตรรับเยาวชน สำหรับผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเยาวชนนำมายื่นเพื่อรับเยาวชนกลับ และ 4. สติกเกอร์ขึ้นรถสุรีสอร์ท สำหรับติดที่อกเสื้อด้านขวา ก่อนขึ้นรถเพื่อให้ทราบว่าเยาวชนขึ้นรถคันใด และเมื่อถึงรีสอร์ทให้นำไปติดที่ด้านหลังบัตรคล้องคอสำหรับวันเดินทางกลับ และเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการขึ้นรถไปกับเยาวชน

ภาพที่ 5.37 ซองใส่เอกสารและเอกสารที่เยาวชนจะได้รับ

ภาพที่ 5.38 ป้ายคล้องคอผู้เข้าร่วมกิจกรรม (มูลนิธิศิลปะเพื่อมวลมนุษยชาติ, 2552)

ภาพที่ 5.39 - 5.44 ป้ายชื่อคล้องคอของเขาวาน (มูลนิธิศิลปะเพื่อมวลมนุษย, 2552)

ภาพที่ 5.45 ป้ายบอกสถานที่ที่เป็นอักษรเบรลล์สำหรับเขาวานพิการทางสายตาสื่อสารกับ
เขาวานพิการทางการได้ยิน (มูลนิธิศิลปะเพื่อมวลมนุษย, 2552)

จึงเห็นได้ว่าการจัดการด้านการลงทะเบียนต้องมีการเตรียมพร้อมด้านฐานข้อมูลผู้ร่วมค่ายมาอย่างดี เพื่อให้การจัดการด้านการลงทะเบียนเป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็ว และนอกจากนี้ การจัดพื้นที่สำหรับการลงทะเบียนตามกลุ่มผู้เข้าร่วมค่าย ช่วยให้การบริหารจัดการด้านคนและสัมภาระมีความสะดวกเร็วมากขึ้น เช่น การจัดคนขึ้นรถบัส การจัดคนเข้าห้องประชุม การลำเลียงกระเป๋า เป็นต้น

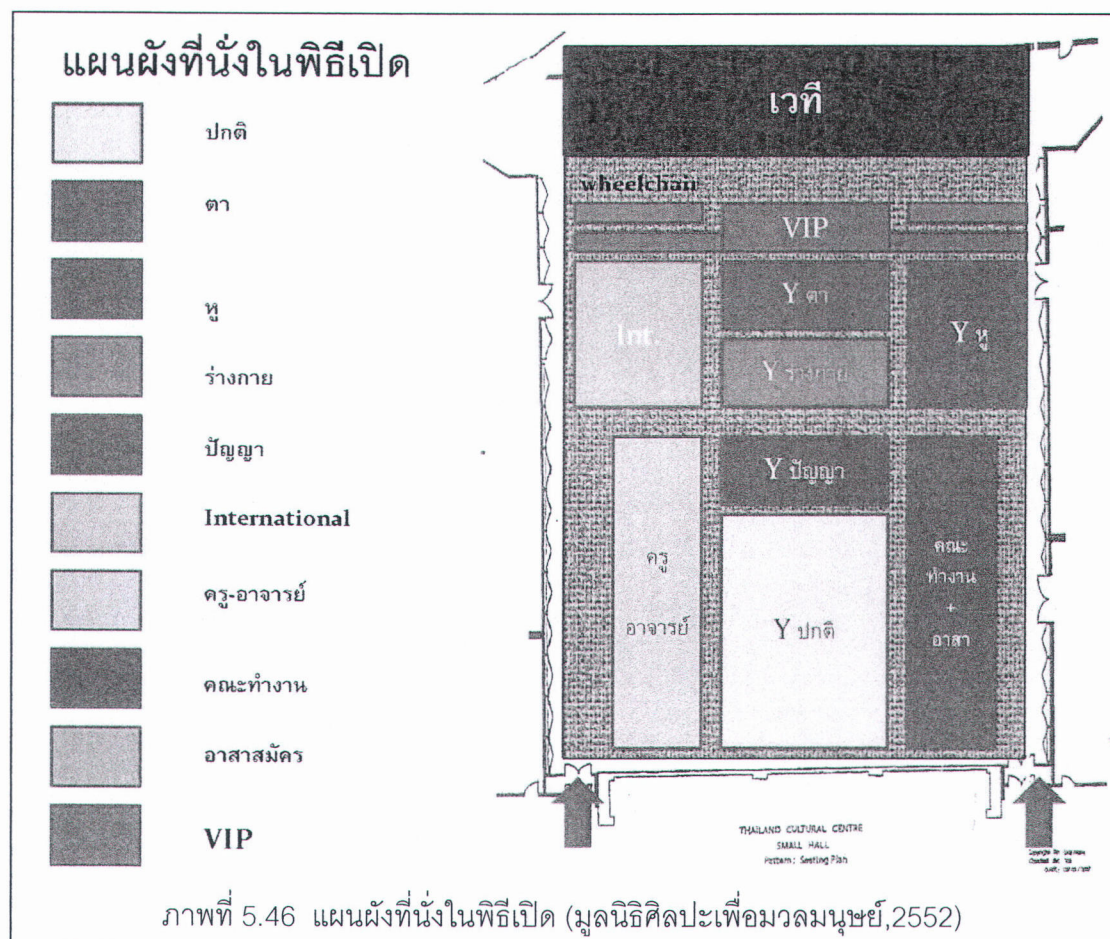
1.2 การจัดพิธีเปิด “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม”

หลังจากเยาวชนลงทะเบียนเรียบร้อยแล้วจะมีอาสาสมัครนำเข้าไปในหอประชุมเพื่อร่วมพิธีเปิดค่าย โดยมีการจัดแบ่งพื้นที่นั่งเพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับผู้เข้าร่วมพิธีทุกคน ดังนี้

กลุ่มตา จัดที่นั่งอยู่แถวหน้าสุด สำหรับเยาวชนที่สามารถมองเห็นได้เลือนราง และเพื่อให้สามารถได้ยินเสียงชัดเจน

กลุ่มร่างกาย จัดที่นั่งอยู่บริเวณพื้นที่ว่าง ที่สามารถขึ้นรถเข้าออกได้สะดวก

กลุ่มหู จัดที่นั่งอยู่บริเวณตำแหน่งสามารถมองเห็นลำโพงและมองเห็นการจัดกิจกรรมได้ชัดเจน โดยไม่ถูกรบกวนจากแสงไฟบนเวที และการเคลื่อนไหวบริเวณทางเดินเข้าออก ที่ทำให้เสียสมาธิ

จากรูปภาพการจัดสถานที่ในพิธีเปิด วิเคราะห์ได้ว่า การสื่อสารกลุ่มใหญ่ที่ประกอบด้วยเยาวชนพิการและไม่พิการแต่ละประเภทต้องอาศัยการบริหารจัดการช่องทางในการรับสาร(Channel) โดยการจัดตำแหน่งที่นั่งของผู้รับสารให้เหมาะสม

สำหรับพิธีเปิด “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม” นั้น มีลำดับกิจกรรม ดังนี้

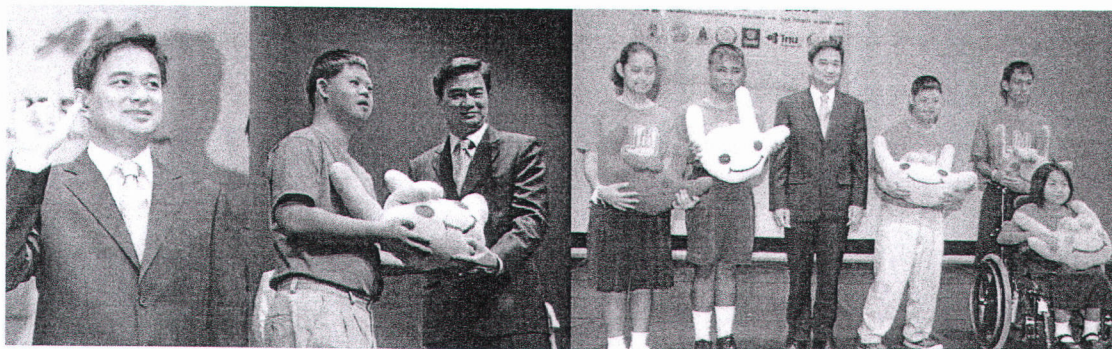
(1) นายกรัฐมนตรีกล่าวเปิดค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม

ในพิธีเปิดค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม ได้รับเกียรติจาก ฯพณฯ อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกล่าวเปิดค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม และได้กล่าวถึงความประทับใจที่มีต่อกิจกรรมนี้ไว้ในตอนหนึ่งว่า

“...นอกเหนือจากการนำศิลปะซึ่งหลายคนมองว่าเป็นเรื่องของการเล่น เกลาจิตใจของผู้สร้างงานหรือผู้เสพงานเป็นรายบุคคลแล้วโครงการนี้ต้องการที่จะนำศิลปะมาเป็นสื่อในการที่จะก้าวข้ามความแตกต่างที่มีอยู่และเป็นสื่อในการที่จะเชื่อมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างมวลมนุษย

ดังนั้นจึงนำคุณค่าของศิลปะเกินไปกว่าความภาคภูมิใจของผู้สร้างผลงานหรือความพึงพอใจของผู้ที่ได้มีโอกาสสัมผัสกับผลงานนั้นแต่กระบวนการของการสร้าง กระบวนการของการร่วมเรียนรู้ทางด้านศิลปะถูกนำมาเพื่อสร้างความสมัครสมานสามัคคี ถูกนำมาเพื่อที่จะให้พวกเราทุกความซึมซับในความแตกต่างหลากหลายของเพื่อนมนุษย์ ซึ่งแม้จะมีความแตกต่างอย่างไร ก็สามารถที่จะอยู่ร่วมกันได้ มีความสุขร่วมกันได้ และที่สำคัญ คือ สามารถช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันได้

...ประเด็นที่สอง โครงการนี้มีความพยายามอย่างยิ่งที่จะให้การมีส่วนร่วมของกลุ่มบุคคลต่างๆซึ่งอาจขาดโอกาสในโครงการหลายโครงการที่มีการดำเนินงานอยู่ตามปกติ ไม่เพียงเฉพาะผู้พิการ ซึ่งมีความบกพร่องในบางด้าน แต่การเข้าหาหรือเชิญชวนเด็กและเยาวชนจากพื้นที่ห่างไกลเข้ามาร่วมก็เป็นเป้าหมายสำคัญของโครงการนี้ เพราะฉะนั้นไม่ว่าจะเป็นลูกหลานเราที่สามารถจังหวัดชายแดนภาคใต้ และทราบว่าปีนี้ก็จะมีชนเผ่าจากเชียงรายไปจนถึงการดึงเอาเพื่อนๆของเราในกลุ่มประเทศอาเซียนเข้ามา ก็เป็นการบ่งบอกถึงความมุ่งมั่นตั้งใจว่าโครงการนี้ต้องการที่จะให้เป็นศิลปะเพื่อมวลมนุษยอย่างแท้จริง...”

ภาพที่ 5.47 – 5.48 นายกรัฐมนตรีกล่าวเปิดค่ายฯและมอบสัญลักษณ์ค่ายแก่ผู้แทนเยาวชน
(มูลนิธิศิลปะเพื่อมวลมนุษย, 2552)

(2) การจัดพิธีบายศรีสู่ขวัญ

ศาสตราจารย์กิตติคุณ อำไพ สุจริตกุล กล่าวแนะนำพิธีบายศรีสู่ขวัญ ว่า “เป็นการ
รับขวัญต้อนรับเยาวชนเข้าสู่ครอบครัว ART FOR ALL” ผู้แทนอาเซียน และแขกผู้มีเกียรติ ร่วมผูก
ข้อมือ (ผูกขวัญ) ให้แก่เยาวชน ระหว่างนั้นคณะประสานเสียง ร้องเพลง บายศรีสู่ขวัญ (ค่าย Art
for All) และเพลง สะพานสู่สันติภาพ: “Art for All” พร้อมวงดนตรีไทยบรรเลงประกอบ และมีล่าม
ภาษามือทำตามเพลง ซึ่งเป็นเพลงที่มีทำนองคุ้นหูเป็นที่จดจำได้ง่ายของผู้ร่วมค่าย

เพลง สะพานสู่สันติภาพ : “Art for All”

เนื้อร้อง : ศ.กิตติคุณอำไพ สุจริตกุล ทำนอง : ล่องแมปิง

“Art for All” นั้นยัง อยู่ยืน คู่กัน สะพานสู่สันติภาพ แห่งศิลป์ของผู้พิการ

แม้ด้วยการเห็น ก็เป็น ผู้สื่อสาร ด้วยการได้ยิน ก็ช่วย สังเกตการณ์

ขาดแขนขา ใช้งาน ก็เป็นสมองให้ ด้อยปัญญาใช้ร่างกาย

ไม่พิการ ช่วยสานสัมพันธ์

* เมตตาธรรม น้อมนำ จากห้วงดวงใจ หล่อหลอมแผ่ไป สู่โลกกว้างไกล ให้เรียนรู้กัน

เหนือกว่าภาวะ แห่งสันติภาพ นั้น ต้องเริ่มภายใน

ที่ใจเป็นหลักสำคัญ จึ่งเสกศิลป์ สร้างสรรค์ พัฒนาผู้ด้อยได้

นี่แหละคือธงชัย ของงานยิ่งใหญ่ “Art for All”

เพลง บายศรีผูกขวัญ (ค่าย Art for All)

เนื้อร้อง : ศ. กิตติคุณ อำไพ สุจริตกุล ทำนอง : ลาวกระทบไม้

โอ.....ขวัญเฮ้ย.....ขวัญมา ลา.....

อยู่แดนไหน ขวัญเมื่อ เมืองใด ขวัญใจ จงมา

เข้ากลุ่ม ฝึกงาน ศิลปะสร้างสรรค์ ชุ่มเย็น ลา.....

จะรับขวัญเจ้า เมื่อเช้า เมื่อเพล

สอนเรียน สอนเล่น พัฒนา ปัญญา

แสงธรรมดั่งสุริยส่อง แสงทองเยือนล้ำ มุ่งหน้าสร้างตน

ศึกษา และฝึกฝน ผลงานเด่น ลา.....

จึงเป็น แนวทาง สร้างสานต่อ

จากโครงการนี้หนอ "Art for All"

จะเอาด้ายยาวชาวบริสุทธิ์ ลา.....

ด้วยพรพระพุทธรูป ให้คล้อง ก่อน

ข้อมือละอ่อน จะผูกพัน ด้ายยาวนั้น

รับขวัญ ให้สุข เอย.

ภาพที่ 5.49 – 5.52 พิธีบายศรีสู่ขวัญ โดยมีล่ามภาษามือประจำอยู่ด้านหน้าเวที
(มูลนิธิศิลปะเพื่อมวลมนุษย, 2552)

จากการจัดพิธีเปิดค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะของสื่อกิจกรรมค่ายที่เป็นสื่อประเภท Open Text สามารถนำเนื้อหาใดๆใส่ลงไปก็ได้ ทั้งที่สื่อค่ายเป็นสื่อที่มีที่มาจากแนวคิดแบบตะวันตกแต่ก็สามารถบรรจุเนื้อหา “การบายศรีสู่ขวัญ” ซึ่งเป็นการรับขวัญเยาวชนในแบบตะวันออกได้อย่างกลมกลืน

หลังจากเสร็จพิธีเปิด “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เต็มรักด้วยรอยยิ้ม” แล้วเยาวชนและผู้ร่วมค่ายทุกคนถ่ายภาพที่ระลึกร่วมกัน ก่อนจะทยอยขึ้นรถเพื่อเดินทางสู่วังรี รีสอร์ท จังหวัดนครนายก โดยในการจัดการด้านรถและการเดินทางสู่ วังรี รีสอร์ทจังหวัดนครนายกนั้น ได้แบ่งกลุ่ม ตามประเภทความพิการ ดังนี้

รถบัสดันที่ 1 เยาวชนกลุ่ม หู

รถบัสดันที่ 2 เยาวชนกลุ่ม ตา

รถบัสดันที่ 3 เยาวชนกลุ่ม ปัญญา

รถบัสดันที่ 4 เยาวชนกลุ่ม แขนขา

รถบัสดันที่ 5 เยาวชนกลุ่ม แขนขากลุ่มครูอาจารย์ ผู้ปกครอง และวิทยากร

ทั้งนี้ การจะขึ้นรถบัสดันเพื่อเดินทางไปยังวังรี รีสอร์ทได้ต้อง มีเงื่อนไขคือ

(1) ผู้ที่เดินทางไปเข้าค่ายศิลปะ “Art for All” ต้องเป็นผู้มีรายชื่อตามทะเบียนเท่านั้น

(2) การเรียกชื่อขึ้นรถจะเรียกทีละคนตามรายชื่อที่กำหนดแต่ละคัน โดยผู้ควบคุมรถประจำแต่ละคันต้องตรวจสอบยอดรวมให้ถูกต้องตามจำนวนที่ได้ลงทะเบียน

(3) ระหว่างการเดินทางไป-กลับ จัดให้มีรถตำรวจทางหลวงนำคณะผู้ร่วมกิจกรรมค่ายศิลปะ “Art for All” ทั้งไปและกลับ

ในรถบัสดันสำหรับเยาวชน คันที่ 1-4 จะเฉลี่ยจำนวนพี่เลี้ยงและอาสาสมัครให้เท่าๆกัน และมีอาสาสมัครที่มีประสบการณ์ ความสามารถในการสื่อสารและการดูแลเยาวชนพิการเฉพาะด้าน ซึ่งผู้วิจัยได้มีโอกาสขึ้นรถบัสดันที่ 1 ไปพร้อมกับเยาวชนกลุ่ม หู โดยมีคณะทำงานที่มีความสามารถด้านภาษามือ และอาสาสมัครฝ่ายล่ามเดินทางไปด้วย เมื่อเยาวชนขึ้นรถจะมีการนับจำนวนเยาวชนให้ครบถ้วนก่อนออกเดินทาง1. ผู้ร่วมเดินทางและการเรียกชื่อขึ้นรถ

โดยแต่ละคันจะมีวิทยุในการติดต่อสื่อสาร เพื่อแจ้งความพร้อมและความครบถ้วนของจำนวนเยาวชนก่อนออกเดินทาง โดยในการเดินทางไปยังวังรี รีสอร์ท จังหวัดนครนายกนั้น จะใช้

เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ในช่วงเวลาระหว่างการเดินทาง เยาวชนจะได้รับประทานอาหารกลางวันบนรถ โดยในระหว่างการแจกข้าวกล่องบนรถและถือเป็นโอกาสให้พี่เลี้ยงและอาสาสมัครจะทำความคุ้นเคยกับเยาวชน ผู้วิจัยสังเกตว่าเยาวชนเองก็มีท่าทางประหม่าเล็กน้อย แต่เมื่อพี่เลี้ยงและอาสาสมัครพยายามสื่อสารด้วยภาษามือกับเยาวชน ก็ทำให้เยาวชนกลัวที่จะสื่อสารหรือยกมือถาม

หลังจากรับประทานอาหารกันจนอิ่มแล้วทุกคนบนรถก็เริ่มวิ่งวุ่น แต่ก่อนที่จะหลับนั้นผู้วิจัยได้ยินเสียงวิทยุสื่อสารดังเป็นระยะ เพื่อรายงานความเรียบร้อยจากรถบัสแต่ละคัน

“รถบัสคันที่ หนึ่ง เด็กหูเรียวร้อยดี เงียบมาก หลับได้สบาย เปลี่ยน

รถบัสเด็กปัญญา ร้องคาราโอเกะสนุกสนาน เปลี่ยน

รถบัสคันที่ 2 เด็กทาร้องเพลงแต่ตอนนี้เริ่มง่วงแล้วกำลังจะหลับ เปลี่ยน

รถบัสคันที่ 4 เยาวชนแขนขา กำลังหลับอยู่ เรียวร้อยดี เปลี่ยน..”

จากการสื่อสารด้วยวิทยุดังกล่าวก่อให้เกิดความประทับใจของเยาวชนแต่ละกลุ่มได้ ซึ่งมีความต้องการแตกต่างกันไป กล่าวคือ เยาวชนที่พิการทางสายตาพี่เลี้ยงต้องคอยนำทาง เยาวชนพิการทางการได้ยินพี่เลี้ยงต้องสามารถใช้ภาษามือได้ เยาวชนปัญญาพี่เลี้ยงต้องคอยนับจำนวนให้ครบเสมอเพื่อไม่ให้เยาวชนพลัดหลง หรือคอยให้รับประทานยาตรงเวลา ส่วนเยาวชนแขนขาที่ใช้วีลแชร์ พี่เลี้ยงต้องมีความรู้เกี่ยวกับวีลแชร์และการเคลื่อนย้ายวีลแชร์เนื่องจากวีลแชร์แต่ละรุ่นไม่เหมือนกัน ซึ่งอาสาสมัครทุกคนได้เรียนรู้จากการปฐมนิเทศอาสาสมัคร คณะทำงาน (ผู้ส่งสาร) ได้ออกแบบกิจกรรมปฐมนิเทศ (เนื้อหา-ช่องทางการสื่อสาร) ให้เหมาะสมกับภารกิจที่อาสาสมัครต้องดูแลรับผิดชอบ

ดังนั้น การจัดให้เดินทางโดยแบ่งตามประเภทความพิการ นอกจากจะช่วยอำนวยความสะดวกในการดูแลเยาวชนแล้ว ยังช่วยให้สามารถสื่อสารกับเยาวชนบนรถได้ง่าย เช่น กลุ่มหูพี่เลี้ยงต้องสะกิดเพื่อเรียกให้ทุกคนหันมามองก่อนแล้วจึงค่อยสื่อสารด้วยภาษามือ ในขณะเดียวกันก็ต้องมีพี่เลี้ยงอีกคนหนึ่งคอยดูแลอยู่หลังรถในกรณีที่น้องมองไม่เห็นพี่เลี้ยงที่อยู่หน้ารถ หรือไม่เข้าใจ และป้องกันในกรณีที่เยาวชนต้องเข้าห้องน้ำในรถบัสแต่ไม่สามารถเปิดประตูห้องน้ำออกมาได้ และพยายามขอความช่วยเหลือโดยการเคาะประตู พี่เลี้ยงที่ดูแลอยู่ข้างหลังรถก็จะได้ยินและสามารถช่วยเหลือได้ เป็นต้น

ภาพที่ 5.53 – 5.54 รถบัสสำหรับเดินทางไปวังรี รีสอร์ท แต่ละคันจะมีป้ายบอกติดข้างรถ
และหมายเลขรถให้เยาวชนสังเกตเห็นได้ชัดเจน

2. การจัดกิจกรรมค่าย ณ วังรี รีสอร์ท จังหวัดนครนายก

ก่อนจะกล่าวถึงการจัดกิจกรรมค่าย ณ วังรี รีสอร์ท จังหวัดนครนายก ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงการจัดสถานที่และบรรยากาศภายในค่ายก่อน ดังนี้

2.1 การจัดสถานที่ภายในค่าย

2.2 การจัดกิจกรรมค่าย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การจัดสถานที่ภายในค่าย

คณะทำงานฝ่ายสถานที่ ได้จัดสถานที่ภายในวังรี รีสอร์ท จังหวัดนครนายก ให้เป็น ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษยชาติ Art for All เต็มรักด้วยรอยยิ้ม โดยมีจุดสำคัญต่างๆ ดังนี้

(1) ทางเข้าและป้ายชื่อ

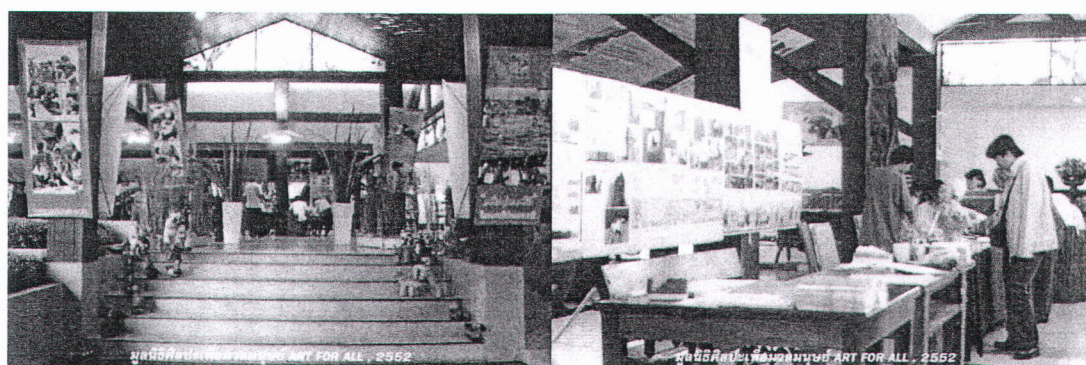
เมื่อเดินทางเข้าสู่พื้นที่ของวังรี รีสอร์ท จังหวัดนครนายก จะมีการประดับประดาด้วยธงหลากหลายสีล้นตลอดทางเดิน และมี กังหันสีสดใสสร้างบรรยากาศบริเวณสนาม เมื่อขับรถเข้ามาภายในรีสอร์ท ก็จะสามารถมองเห็นป้ายโครงการที่เขavnไว้ชัดเจน

ภาพที่ 5.55 – 5.58 ทางเข้าวังรีริธอร์ท จังหวัดนครนายก

(2) จุดลงทะเบียน กองอำนวยการ และนิทรรศการ

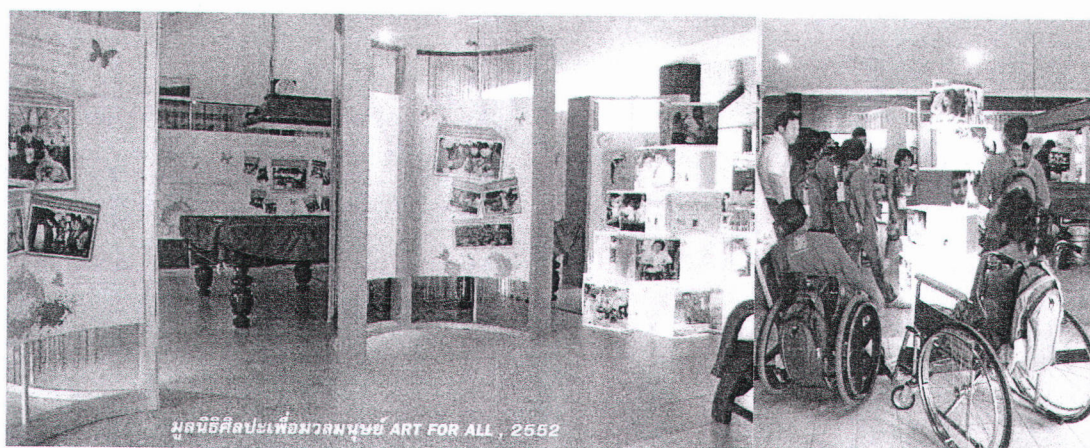
เมื่อเข้ามาถึงบริเวณฝ่ายต้อนรับ จะเห็นป้ายโครงการและการจัดวางผลงานตั้งแต่นั้นได้ทางขึ้นจนถึงแผนกลงทะเบียนต้อนรับซึ่งใช้เป็นพื้นที่การจัดนิทรรศการผลงานของเยาวชน ร้าน SIX-TEN สำหรับชื่อของที่ระลึกต่างๆของโครงการเพื่อสมทบทุนมูลนิธิ

ภาพที่ 5.59 - 5.60 บริเวณส่วนต้อนรับ

ภาพที่ 5.61 - 5.66 บริเวณส่วนต้อนรับ

ภาพที่ 5.67 - 5.68 นิทรรศการโครงการศิลปะเพื่อมวลมนุษยชาติ Art For All

ภาพที่ 5.69 - 5.70 ป้ายแสดงแผนที่บริเวณส่วนต้อนรับ

(3) กองอำนวยการ และตารางกิจกรรมหน้ากองอำนวยการ

ภาพที่ 5.71 บรรยากาศภายในห้องกองอำนวยการ

ภายในห้องอำนวยการเป็นจุดศูนย์กลางสำหรับติดต่อสื่อสารมีพื้นที่สำหรับต้อนรับและ
ผู้สนับสนุนค่ายและมีคอมพิวเตอร์สำหรับคณะทำงานแต่ละฝ่ายรวมถึงตารางสอนขนาดใหญ่หน้าห้อง

 A large, complex grid-like schedule or activity chart. It consists of many columns and rows, each containing text in Thai. The grid is organized into several distinct sections, likely representing different days or times of the week. The text is small and dense, typical of a detailed activity schedule.

ภาพที่ 5.72 ตารางกิจกรรมขนาดใหญ่เพื่อแจ้งกำหนดการในแต่ละวัน บริเวณหน้ากองอำนวยการ

(4) บริเวณร้านนวดแผนไทย

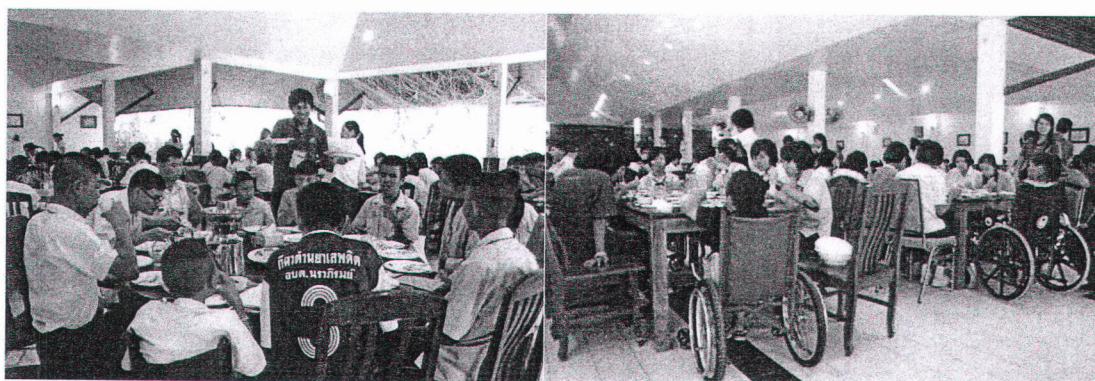
นอกจากโซนนิทรรศการแล้ว บริเวณใกล้ๆกับส่วนต้อนรับยังมีการจัด โซนเก้าอี้นวดแผนไทย ที่ศูนย์พัฒนาแพทย์แผนไทย สาขาบางกรวยนำมาจัดเพื่อสันทนาการ Art for All ในโอกาสวันสำคัญทางศาสนาด้วย ซึ่งการได้มาร่วมกิจกรรมกับทางมูลนิธิศิลปะเพื่อมวลมนุษยชาติครั้งนี้ ถือว่าเป็นความประทับใจให้กับเจ้าของร้านอย่างมาก

ภาพที่ 5.73 - 5.74 บรรยากาศบริเวณ โซนนวดไทย

(5) ส่วนรับประทานอาหาร

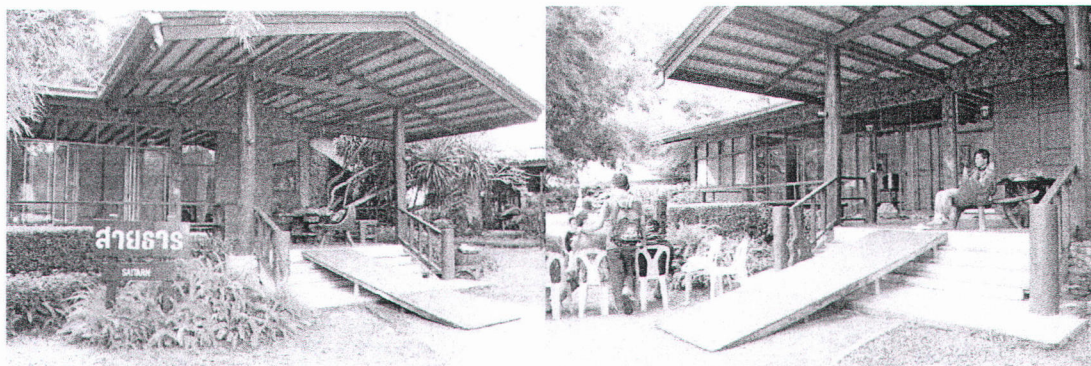
ถัดจากห้องกองอำนาจการมาเป็นส่วนรับประทานอาหารซึ่งมีการจัดทางเชื่อมลาดเอียงสำหรับรถวีลแชร์และ พื้นที่ระหว่างโต๊ะอาหารสำหรับเยาวชนที่นั่งวีลแชร์

ภาพที่ 5.75 - 5.76 พื้นที่ส่วนรับประทานอาหาร

(6) บ้านพักเยาวชน

เมื่อเดินทางตามทางเดินจากส่วนรับประทานอาหารก็จะพบกับบ้านพักของเยาวชน ซึ่งนอกจากจะจัดแยกส่วนชายหญิงแล้ว ยังมีการเพิ่มทางลาดสำหรับเยาวชนที่ใช้รถวีลแชร์อีกด้วย

ภาพที่ 5.77 - 5.78 บ้านพักเยาวชนที่มีการจัดทำทางลาดสำหรับเยาวชนที่ต้องใช้รถวีลแชร์

(7) ห้องพยาบาล

ห้องพยาบาล อยู่บริเวณเดียวกับที่พักของเยาวชน เพื่อให้เยาวชนสามารถมาขอรับบริการได้สะดวก รวมถึงมีห้องพักรักษาพยาบาลผู้ป่วยในระหว่างร่วมกิจกรรม

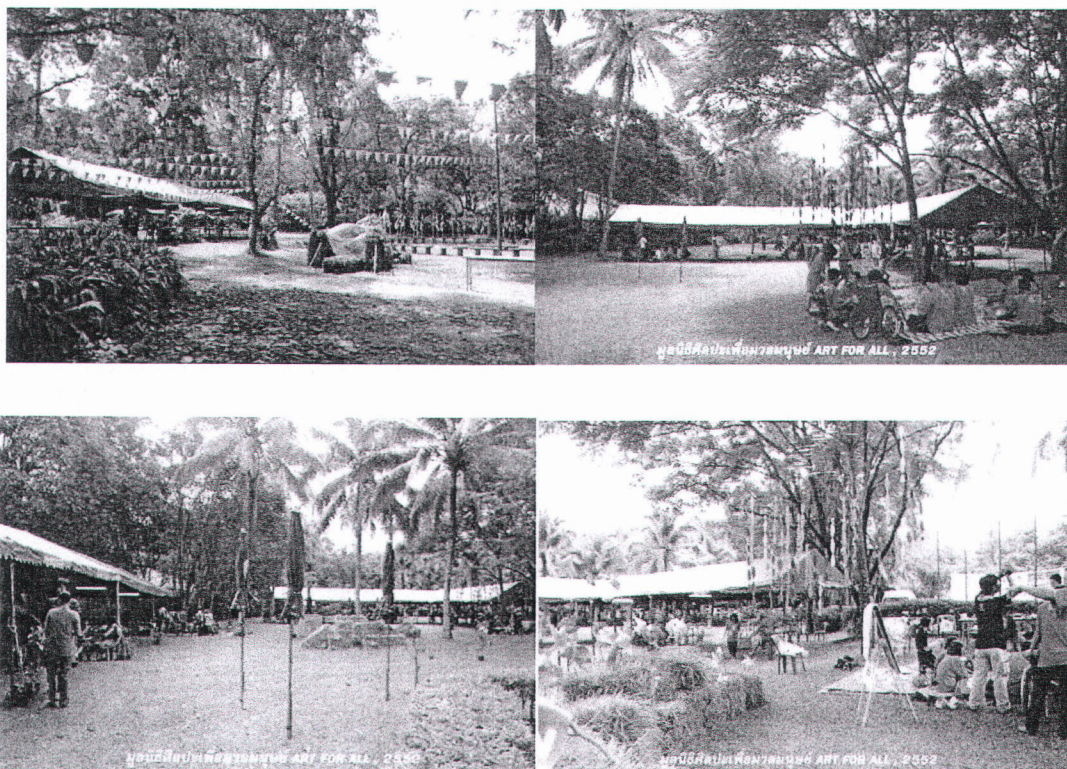

ภาพที่ 5.79 - 5.80 ห้องพยาบาลอยู่บริเวณเดียวกับบ้านพักเยาวชน

(8) ฐานกิจกรรมต่างๆ

พื้นที่ฐานกิจกรรมเป็นสนามหญ้ากว้างสำหรับภายใต้ร่มไม้ ตกแต่งด้วยธงริ้วหลากสีสัน โดยมีเด่นท้อยู่รอบบริเวณเพื่อในกรณีฝนตก และมีส่วนสำหรับแสดงผลงานเยาวชน เช่น กองฟาง ราวแขวนภาพวาด กังหัน กระดิ่ง ช่วยสร้างเสียงและบรรยากาศ นอกจากการจัดสถานที่ซึ่งสามารถสัมผัสได้จากการมองเห็นสีสันต่างๆแล้ว สิ่งที่อาจารย์ชาญณรงค์ มุ่มมั่นให้เกิดขึ้นในค่าย คือ การสร้างบรรยากาศของห้องเรียนธรรมชาติ

“...Art for All เป็นเหมือนห้องเรียนธรรมชาติสำหรับเราทุกคน เยาวชน ก็จะได้เรียนรู้ศิลปะท่ามกลางบรรยากาศร่มรื่น วิทยากรก็จะได้อสอนเด็กๆโดยใช้ วัสดุธรรมชาติที่มีอยู่...แล้วไม่เชื่อก็ต้องเชื่อนะว่า...ไม่แน 5 วันนี้อาจจะเป็น 5 วันที่มีความสุขที่สุดใน 365 วันของพวกเขาทุกคน...” (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ ,บรรยาย วิชา ศิลปะเพื่อมวลมนุษย, มิถุนายน 2552)

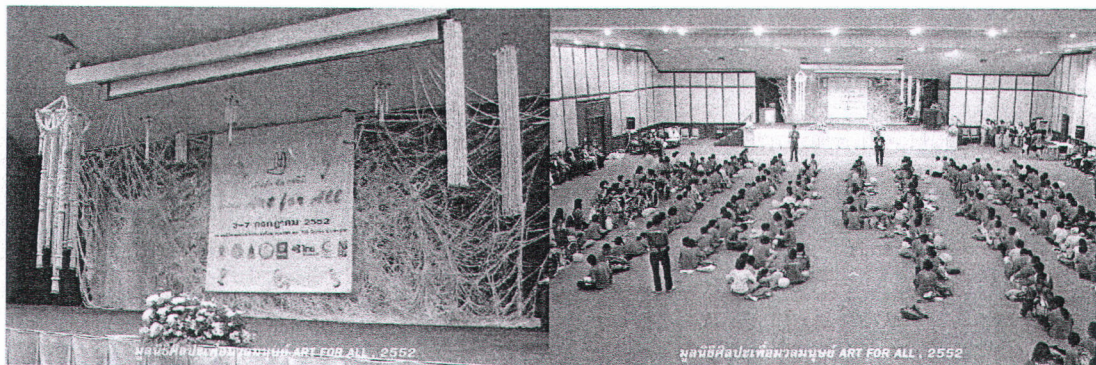
ภาพที่ 5.81 - 5.84 บริเวณพื้นที่จัดกิจกรรม

(9) เสียงตามสาย Art for All Station

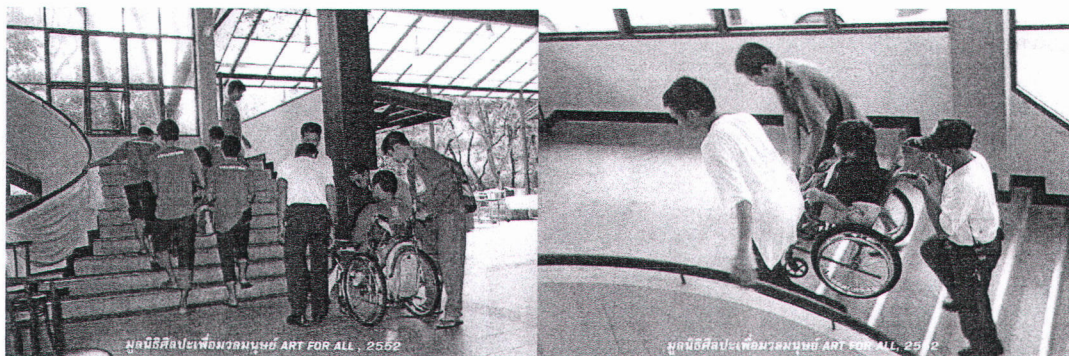

ภาพที่ 5.85 - 5.86 Art for All Station เสียงตามสายช่วยสร้างบรรยากาศในการจัดค่ายยังเป็นจุดสังเกตให้เยาวชนพิการทางสายตาคาดจำได้ว่าเข้าสู่พื้นที่จัดกิจกรรมค่ายแล้ว

(10) ห้องประชุม

ภาพที่ 5.87 - 5.88 บรรยากาศภายในห้องประชุม

ภาพที่ 5.89 - 5.90 การอำนวยความสะดวกสำหรับเยาวชนที่ใช้วีลแชร์

จากแนวทางการจัดสถานที่ในค่ายข้างต้น จะเห็นว่าผู้จัดมีความตั้งใจให้ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เปรียบเสมือน “ห้องเรียนธรรมชาติ” ที่อยู่ท่ามกลางร่มไม้ของวังรีรีสอร์ท ประกอบกับการนำผลงานศิลปะมาจัดวางอย่างสร้างสรรค์ เปรียบเสมือนเป็นงานศิลปะชิ้นหนึ่งเลยก็ว่าได้

“หลังจากที่เยาวชนสร้างสรรค์ผลงานของตนแล้ว ก็จะนำมาจัดวางในค่าย เป็นงานศิลปะอย่างหนึ่งที่เรียกว่า Installation Art ที่สวยงามมาก เยาวชนก็จะได้เห็นผลงานของตนเอง ทุกคนก็จะรู้สึกภูมิใจ” (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, บรรยาย วิชา ศิลปะเพื่อมวลมนุษย, มิถุนายน 2552)

“...จุดเด่นของค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All รวมถึงบรรยากาศของความเป็นสุนทรีย์ เช่น ดนตรี สถานที่...” (อาจารย์แอนเดอร์สัน วิทยากรรับเชิญ, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

2.2. การจัดกิจกรรม ณ วังรี รีสอร์ท จังหวัดนครนายก

การจัดกิจกรรม ณ วังรีรีสอร์ท จังหวัดนครนายก แบ่งเป็น กิจกรรมพื้นฐาน กิจกรรมพิเศษ กล่าวคือ กิจกรรมพื้นฐานประกอบด้วยกิจกรรมย่อยๆ ที่เป็นมาตรฐานของค่ายพักแรมทุกค่าย ซึ่งในการจัดค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย ซึ่งเป็นค่ายกิจกรรมศิลปะระหว่างเยาวชนพิการและไม่พิการ ก็มีการจัดกิจกรรมพื้นฐานเหมือนกับค่ายพักแรมทั่วไป แต่ก็มีความแตกต่างในรายละเอียดปลีกย่อย ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ความสนใจศึกษา ได้แก่

2.2.1 กิจกรรมการแบ่งกลุ่มและการจัดปฐมนิเทศ

2.2.2 พิธีเปิดค่าย ณ วังรี รีสอร์ท

2.2.3 กิจกรรมประจำวัน

2.2.4 กิจกรรมฐานเรียนรู้ภาคกลางวัน

2.2.5 กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ภาคกลางคืน

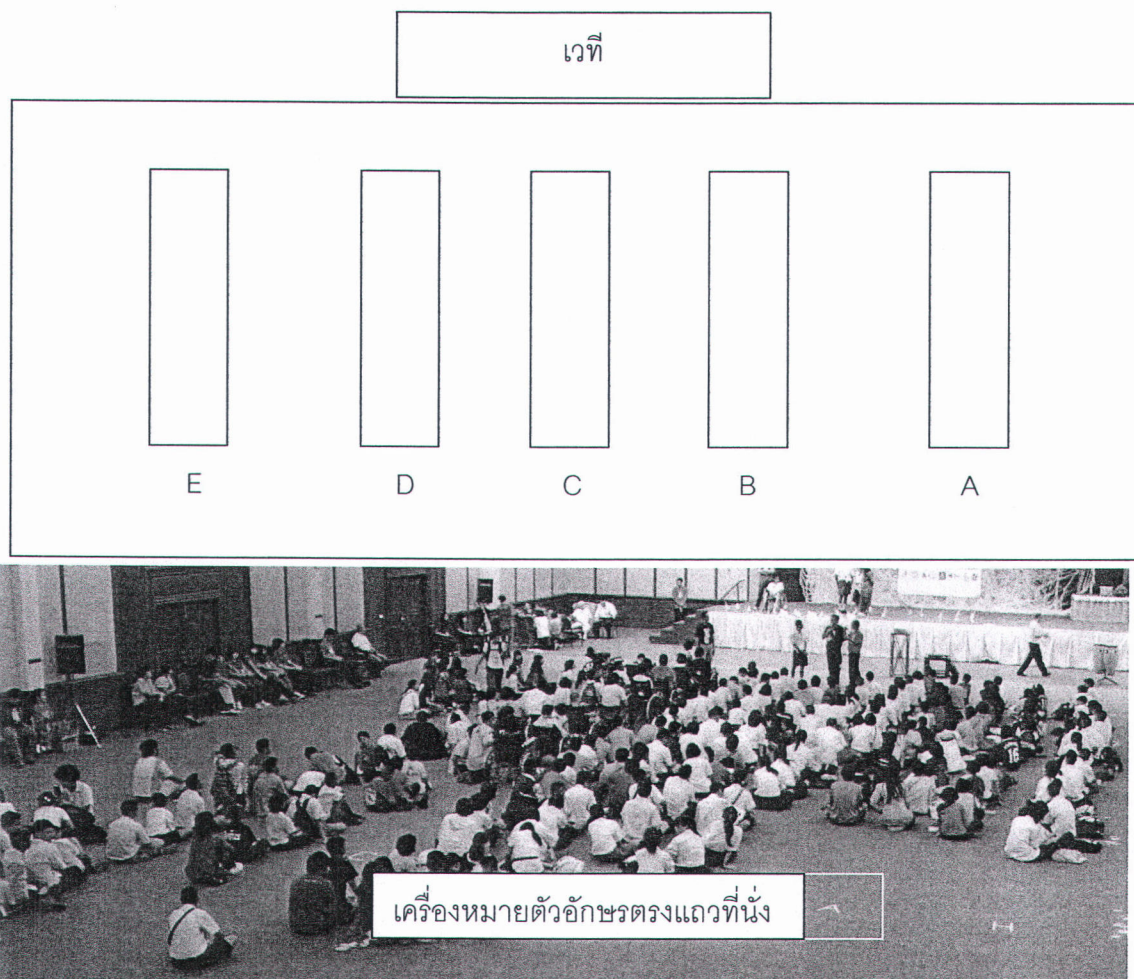
2.2.6 กิจกรรมพิเศษ

2.2.7 พิธีปิด

2.2.8 การส่งเยาวชนกลับ

2.2.1 กิจกรรมการแบ่งกลุ่มและการจัดปฐมนิเทศ

เมื่อเยาวชนทุกคนเดินทางมาถึงหอประชุม ณ วังรี รีสอร์ท จังหวัดนครนายก ซึ่งในขณะนี้ยังแบ่งตามประเภทความพิการอยู่ จึงสามารถจัดแถวเยาวชนได้ตามสัญลักษณ์ตัวอักษรแสดงประเภทความพิการกำกับอยู่ ดังนี้ กลุ่ม A เยาวชนไม่พิการ กลุ่ม B เยาวชนตา กลุ่ม C เยาวชนหู กลุ่ม D เยาวชนแขนขา และกลุ่ม E เยาวชนปัญญา

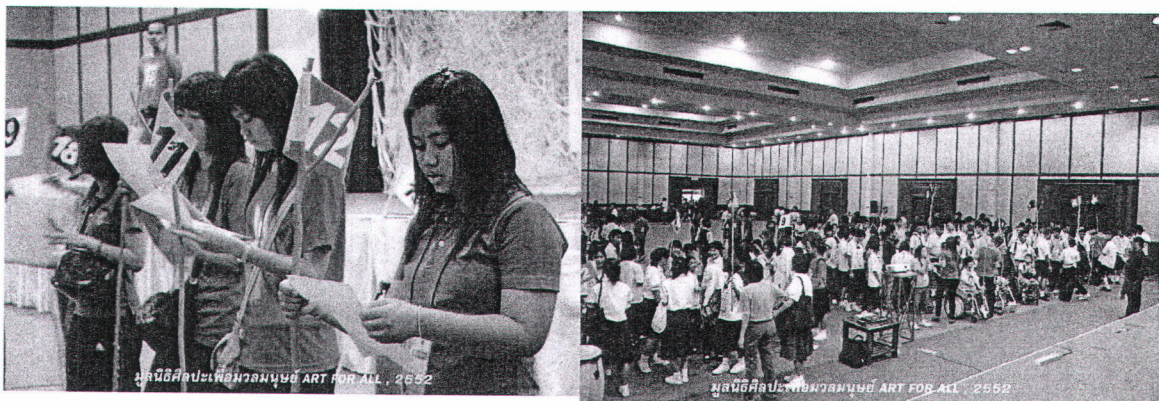

ภาพที่ 5.91 - 5.92 การจัดแถวในห้องประชุมวังรี รีสอร์ท

จากนั้นจึงมีการจัดกลุ่มแบ่งเป็นกลุ่มนอนและกลุ่มกิจกรรมเพื่อคณะจำนวนชายหญิง คณะทำงานฝ่ายเยาวชน ได้เตรียมการแบ่งกลุ่มไว้ตั้งแต่ก่อนร่วมกิจกรรมค่าย หลังจากได้รับรายชื่อเยาวชนเรียบร้อย เยาวชนจะทราบว่าตนเองอยู่กลุ่มไหนตามเลขกลุ่มที่ระบุไว้ที่ป้ายชื่อคล้องคอ และมาเข้าแถวตามธงกลุ่มที่พี่เลี้ยงถือไว้ ซึ่งจะมีหมายเลขกลุ่มระบุบนธง เยาวชนก็จะ

มาเข้าแถวตามธงที่ตรงกับหมายเลขกลุ่มในป้ายชื่อของตน โดยพี่เลี้ยงจะได้รับแจกกระดาษรายชื่อและข้อมูลของเยาวชนเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของรายชื่อเยาวชนในกลุ่มอีกครั้ง

ทั้งหมดนี้แสดงถึงการใช้สื่อในการบริหารจัดการเยาวชน ตั้งแต่การใช้ป้ายชื่อที่ระบุเลขกลุ่มนอนและกลุ่มกิจกรรม รวมถึงธงกลุ่มที่เยาวชนสามารถสังเกตเห็นเลขกลุ่มขนาดใหญ่ได้ง่าย และชัดเจนระหว่างร่วมกิจกรรมต่างๆ รวมถึงสีของป้ายชื่อคล้องคอที่แตกต่างกันเพื่อระบุประเภทความพิการ ตลอดจนการให้พี่เลี้ยงถือรายชื่อเยาวชนไว้คอยตรวจสอบความครบถ้วนและถูกต้องของรายชื่อเยาวชนในกลุ่ม

ภาพที่ 5.93 – 5.94 บรรยากาศในขณะจัดกลุ่ม มีทีมล่ามจะอยู่บนเวทีเพื่อให้สัญญาณ ล่ามจะใส่เสื้อสีที่สะดุดตา มองเห็นได้ชัดเจนแตกต่างจากทีมอาสาสมัคร

ในการจัดกิจกรรมค่ายต้องอาศัยความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมค่าย ดังนั้นในวันแรกของการจัดกิจกรรมจึงเน้นการจัดกิจกรรมปฐมนิเทศเพื่อให้เยาวชน ครู อาจารย์ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่าย ศิลปะ “Art for All” ได้มีความเข้าใจถึงภาพรวมของกิจกรรมค่ายไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งศาสตราจารย์ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ ได้กล่าว ถึงความสำคัญของกิจกรรมปฐมนิเทศว่า เป็นหัวใจสำคัญของการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างเยาวชนพิการทั้ง 4 กลุ่มและเยาวชนไม่พิการ ก่อนที่เยาวชนจะได้ใช้ชีวิตร่วมกันตลอด 5 วันในค่ายแห่งนี้

“...กิจกรรมปฐมนิเทศนี้เป็นหัวใจสำคัญเลยนะ เพราะต่อจากนี้เยาวชนจะต้องไปใช้ชีวิตร่วมกับใครก็ไม่รู้ ที่ไม่รู้จักมาก่อน แล้วก็ยังมียังมีคนพิการและไม่พิการ เราจะทำอย่างไรให้เยาวชนทั้งหู ตา ปัญญา แขนขาและไม่พิการ ที่มาจากหลากหลายที่ จะต้องใช้ชีวิตร่วมกันในค่ายตลอด 24 ชั่วโมง...”

(ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, สัมภาษณ์, กุมภาพันธ์ 2553)

กิจกรรมปฐมนิเทศสามารถแบ่งได้เป็น 3 ช่วงดังนี้

(1) การปฐมนิเทศภายในห้องประชุม

การปฐมนิเทศภายในห้องประชุม มีประเด็นที่สำคัญ ได้แก่

- 1) ชี้แจงให้ทราบถึงงานในหน้าที่ของคณะทำงาน อาสาสมัครแต่ละฝ่าย รวมทั้งบุคคลที่เยาวชน ครู / อาจารย์จะติดต่อได้ทันที เมื่อมีปัญหาใดๆ เกิดขึ้น
- 2) แจ้งกำหนดการทำกิจกรรมโดยขอให้ทุกคนตระหนักถึงการตรงต่อเวลาอย่างเคร่งครัด
- 3) แจ้งหลักการอยู่ร่วมกัน การอยู่ร่วมกันของคนหมู่มากอาจจะไม่ได้รับความสะดวกสบายในบางเรื่องขอให้ทุกคนเข้าใจและรู้จักปรับตัวหรือมีความอดทนในการรอคอย รู้จักให้อภัย และรู้จักการกล่าวคำขอโทษเมื่อทำผิดในบางเรื่อง
- 4) การให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นสิ่งที่ผู้จัดค่ายคาดหวังว่าเยาวชนทุกคนจะมีน้ำใจให้แก่กัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และนอกจากเยาวชนจะช่วยเหลือกันแล้ว เยาวชนยังสามารถให้ความช่วยเหลือคนอื่น ๆ อาทิ อาจารย์พี่เลี้ยง วิทยากร คณะทำงาน หรืออาสาสมัครได้เช่นกัน

ภาพที่ 5.95 – 5.96 การสาธิตการนำทางเพื่อนที่พิการทางสายตา

ในการปฐมนิเทศสามชิกค่าย อาจารย์ชาญณรงค์ ได้เน้นย้ำถึงหลักการสำคัญของค่ายนี้ คือ “ห้าคนรวมเป็นหนึ่งอัจฉริยะ เพื่อให้เยาวชนทุกคนทั้งพิการและไม่พิการเติมเต็มศักยภาพซึ่งกันและกัน ควบคู่กับ การก้าวข้ามขีดจำกัด ที่ให้เยาวชนทุกคนมีแรงกำลังใจในการข้ามผ่านอุปสรรคที่เกิดขึ้นด้วยตนเองเต็มตามศักยภาพของตน” ซึ่งเปรียบเสมือนการสร้างเนื้อหาสารเพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันภายในค่าย

นอกจากนี้ยังมีการปฐมนิเทศวิธีการดูแลเพื่อนพิการในเบื้องต้น เช่น การเดินนำเพื่อนตาบอด หรือภาษามือขั้นพื้นฐานสำหรับสื่อสารกับเพื่อนหู เป็นต้น

(2) การปฐมนิเทศนอกสถานที่ (Orientation Mobility)

การปฐมนิเทศนอกสถานที่เป็นรูปแบบการปฐมนิเทศที่มีความจำเป็นสำหรับการจัดกิจกรรมเพื่อเยาวชนพิการ ซึ่งแตกต่างจากการจัดค่ายสำหรับเยาวชนที่ไม่พิการทั่วไป เพื่อให้เยาวชนพิการได้รู้จักสถานที่ต่างๆ ภายในค่าย โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อให้เยาวชนได้ดูบรรยากาศโดยรอบบริเวณค่าย (สำหรับเยาวชนที่พิการทางตา ผู้นำทางจะอธิบายรายละเอียดมากขึ้นกว่าเยาวชนกลุ่มอื่น)
- 2) เพื่อให้เยาวชนได้รู้จักสถานที่ตั้งของหน่วยงานต่าง ๆ ในบริเวณค่าย
- 3) เพื่อให้เยาวชนตระหนักถึงพื้นที่ที่เป็นเขตหวงห้ามที่อาจเกิดอันตรายได้ง่ายซึ่งจะต้องเพิ่มความระมัดระวังเป็นพิเศษ

หลังจากที่เยาวชนทุกคนได้รับทราบสถานที่สำคัญในค่ายครบถ้วนแล้ว ทุกคนก็จะได้กลับเข้าไปพักเพื่ออาบน้ำและพักผ่อนตามอัธยาศัยเป็นเวลาหนึ่งชั่วโมง ก่อนจะเข้าร่วมกิจกรรมปฐมนิเทศภาคกลางคืน ณ ห้องประชุมอีกครั้ง

ภาพที่ 5.97 - 5.101 การปฐมนิเทศในภายในพื้นที่จัดค่าย

(3) การปฐมนิเทศภาคกลางคืน

ในวันแรกของการเริ่มต้นกิจกรรมค่าย นอกจากจะเป็นพิธีเปิดและกิจกรรมปฐมนิเทศในภาคกลางวันแล้ว ช่วงกลางคืนยังเป็นกิจกรรมปฐมนิเทศเพื่อแนะนำเกี่ยวกับภารกิจที่เยาวชนจะต้องปฏิบัติร่วมกันในค่าย พร้อมทั้งรับสมัครบันทึกเยาวชน ซึ่งเป็นเสมือนบันทึกภารกิจตลอดกิจกรรมค่าย นอกจากนี้เยาวชนได้เรียนรู้ผ่านการฝึกร้องเพลง ซึ่งเป็นสื่อให้เยาวชนสามารถจดจำข้อควรปฏิบัติร่วมกันในค่ายได้ง่าย เช่น เพลงเด็กดีมีวินัย หรือ เพลงสวัสดีขอบคุณขอโทษ ซึ่งทั้งสองเพลงนี้เรียกได้ว่าเป็นเพลงประจำ Art for All ตั้งแต่การจัดค่ายครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2542 ดังนี้

เพลง สวัสดี ขอบคุณ ขอโทษ

เนื้อร้อง ผศ.ดร. ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2538)

สวัสดี ขอโทษ ขอขอบคุณ

ขอบคุณ ขอโทษ สวัสดี

สวัสดีครับ สวัสดีค่ะ

ขอบคุณครับ ขอบคุณค่ะ

เพลงคุณธรรมเด็กไทย

เนื้อร้อง ศาสตราจารย์ อำไพ สุจริตกุล

เด็กดีมีวินัย (ซ้ำ) สติมัน กตัญญู เมตตา อดทน

ซื่อสัตย์ ประหยัดทุกคน (ซ้ำ)

ขยันฟังตน ไม่เห็นแก่ตัว....”

ภาพที่ 5.102 สมุดบันทึกเยาวชน

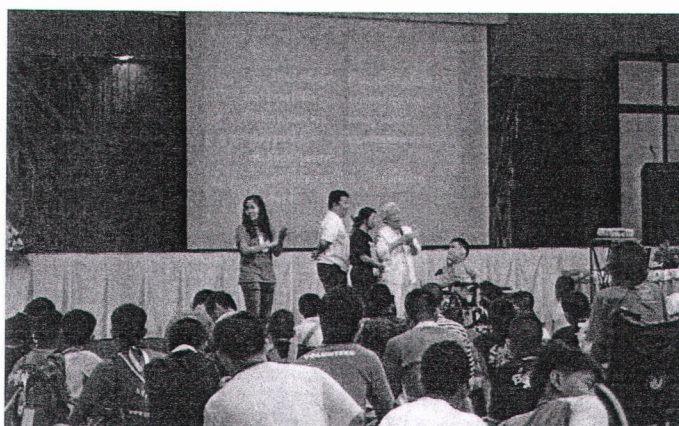
ในช่วงกลางคืนนอกจากการปฐมนิเทศตามกลุ่มที่จัดแยกระหว่างเยาวชนพิการและไม่พิการ ยังมีการจัดปฐมนิเทศแยกตามความพิการแต่ละประเภทด้วย เพื่อให้เยาวชนที่มาจากแต่ละจังหวัดได้รู้จักกัน

ภาพที่ 5.103 การปฐมนิเทศแยกตามประเภทความพิการ

ภาพที่ 5.104 เยาวชนฝึกร้องเพลงโดยใช้ภาษามือ

ภาพที่ 5.105 การสื่อสารโดยใช้สื่อมากกว่า 1 ประเภท ในการจัดกิจกรรม

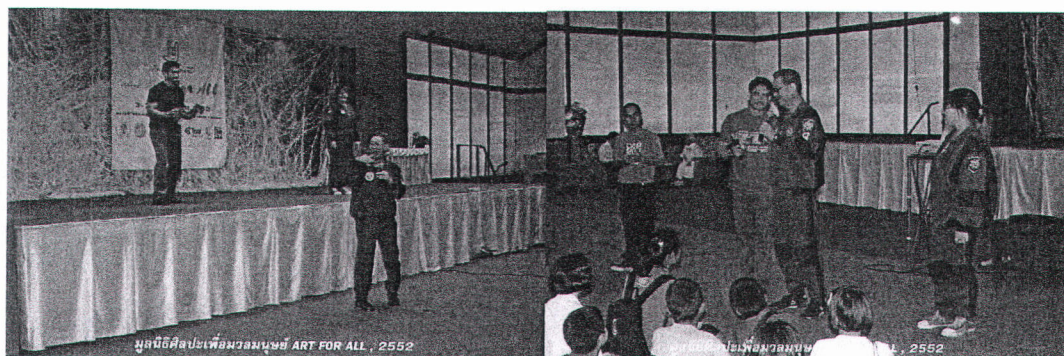
ผู้วิจัยได้สังเกตการใช้สื่อในการสื่อสารภายในห้องประชุมว่า จะมีการใช้ทั้งสื่อ ภาพ และ เสียง เช่น การนำเสนอด้วยสไลด์ หรือการสาธิตตัวอย่าง ขณะเดียวกันก็จะมีล่ามภาษามือให้การแปลความหมายสำหรับเยาวชนที่พิการทางการได้ยิน และในทุกๆครั้งที่มีการระเบียบหรือ ข้อตกลง ที่ทุกคนต้องเข้าใจร่วมกัน เช่น ระเบียบในการจัดค่าย การปฏิบัติต่อกันในค่าย หรือการใส่เสื้อสีใน แต่ละวันเพื่อให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันให้ขณะร่วมกิจกรรม และแยกแยะกลุ่มเยาวชนออกจากกลุ่มผู้ร่วมค่ายอื่นๆซึ่งจะช่วยให้สะดวกให้การดูแลเยาวชน นอกจากนี้จะต้องมีการทวนคำสั่ง เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของเยาวชนอีกครั้ง ด้วยประโยคว่า

“...เยาวชนลองพูดพร้อมกันอีกครั้ง...” หรือ

“...เยาวชนลองช่วยกันทบทวนข้อปฏิบัติว่า...”

แสดงให้เห็นว่าการสื่อสารกับเยาวชนนอกจากการใช้สื่อที่หลากหลายแล้วจะต้อง มีการทบทวนเนื้อหาในการสื่อสารด้วย

นอกจากการเรียนรู้ข้อตกลงร่วมกันในการปฏิบัติตัวขณะอยู่ในค่ายแล้ว การเรียนรู้ด้าน ความปลอดภัยภายในค่ายก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน โดยมีการสาธิตวิธีปฏิบัติหากเกิดไฟไหม้ ให้เยาวชน ได้เตรียมความพร้อม

ภาพที่ 5.106 – 5.107 การสาธิตเกี่ยวกับความปลอดภัยในค่าย

2.2.2 พิธีเปิดค่าย ณ วังรี รีสอร์ท

ในเช้าวันแรกก่อนเริ่มต้นกิจกรรมค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย ร่องผู้ว่าราชการจังหวัด นครนายก และแขกผู้มีเกียรติจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ได้ร่วมพิธีเปิดค่ายศิลปะเพื่อมวล มนุษย์ ณ จังหวัดนครนายกอย่างเป็นทางการ โดยท่านรองผู้ว่าราชการจังหวัดฯ ได้ตัดเชือกธงกลุ่ม แต่ละกลุ่มเพื่อมอบให้กับเยาวชน ซึ่งเป็นสัญลักษณ์เปรียบเสมือนการที่เยาวชนรับมอบภารกิจการ อยู่ร่วมกันและช่วยเหลือเกื้อกูลกันของชาวค่ายตลอดระยะเวลา 4 วันต่อจากนี้ และได้กล่าวเน้นย้ำ

แก่เยาวชนและผู้ร่วมค่ายทุกคนเกี่ยวกับความสำคัญของ “การเติมรักด้วยรอยยิ้ม” ซึ่งเป็นคำขวัญในการจัดค่ายครั้งนี้

“...ศิลปะเพื่อมวลมนุษยชนในปีนี้นี้จัดขึ้นภายใต้หัวข้อ Art for All : เติมรักด้วยรอยยิ้ม ผมเชื่อมั่นว่าคณะผู้จัดงานทุกคนมีความมุ่งมั่นและตั้งใจที่จะสร้างสรรค์งานนี้แก่เด็กและเยาวชนทุกคนด้วยความรักและจริงใจ ผมจึงอยากฝากให้เด็กและเยาวชนทุกคนช่วยกันส่งรอยยิ้มแสดงความขอบคุณไปยังผู้ใหญ่ใจดีทุกๆ ท่าน และขอให้ชาวค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษยชนทุกคนช่วยกันเติมรัก เติมรอยยิ้มให้แก่กัน ร่วมกันใช้ชีวิต ตลอดระยะเวลาอีก 4 วันนับแต่นี้ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด และนำประสบการณ์ที่ได้รับไปช่วยพัฒนาสังคมไทยให้งดงามน่าอยู่สืบไป...” (รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายก, คำกล่าวเปิดค่ายฯ , กรกฎาคม 2552)

ภาพที่ 5.108 – 5.109 พิธีเปิดค่ายวันแรกก่อนเริ่มต้นกิจกรรม

หลังจากพิธีเปิดแล้ว จะเป็นการเริ่มต้นกิจกรรมฐานเรียนรู้ในภาคกลางวัน ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวไว้ใน หัวข้อที่ 2.2.4 กิจกรรมฐานเรียนรู้ภาคกลางวัน แต่ในสำหรับหัวข้อต่อไปซึ่งเป็นหัวข้อที่ 2.2.3 นั้นผู้วิจัยจะขอกล่าวถึง “กิจกรรมประจำวัน” เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจภาพรวมเกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดขึ้นในค่ายก่อน

2.2.3 กิจกรรมประจำวัน

ในการจัดกลุ่มเยาวชนเพื่อร่วมกิจกรรมชีวิตประจำวัน คณะทำงานฝ่ายเยาวชนจะแบ่งตามเพศ ชาย หญิง ได้ 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มกิจกรรมในภาคกลางวัน (กลุ่มกิจกรรม) มีจำนวนสมาชิกแต่ละทั้งเพศชายและหญิง เน้นการแบ่งประเภทของเยาวชนทั้ง 5 ได้แก่ หู ตา ปัญญา แขน-ขา และไม่พิการ เฉลี่ยเท่าๆกันทุกกลุ่มเพื่อให้สามารถช่วยเหลือกัน ตามทฤษฎี “ห้าคน รวมเป็น หนึ่งอัจฉริยะ”

กลุ่มกิจกรรมในภาคกลางคืน (กลุ่มนอน) เน้นการแบ่งเยาวชนเพศหญิงและชาย เป็นหลัก จึงทำให้กลุ่มนอนบางกลุ่มมีสมาชิกตามประเภทความพิการไม่เท่ากัน และ อาจไม่สมดุลกับจำนวนพี่เลี้ยงผู้หญิงและผู้ชาย ทำให้พี่เลี้ยงหนึ่งคนอาจต้องดูแลเยาวชนกลุ่มนอนมากกว่าหนึ่งกลุ่ม

จากการสังเกตการณ์ในฐานะอาสาสมัคร ตลอดกิจกรรม “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย ART FOR ALL: เติมรักด้วยรอยยิ้ม” ระหว่างวันที่ 3 – 7 กรกฎาคม 2552 ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอ กิจกรรมชีวิตประจำวันตามลำดับเวลา ตั้งแต่ 06.30 -24.00 น. ดังต่อไปนี้

เวลา 06:00-06:30 น. กิจกรรมยืดแขน –เหยียดขา (30 นาที)

ในทุกๆเช้าเยาวชนจะตื่นมาออกกำลังกาย บริเวณลานหน้าที่พัก โดยจัดแถวตามกลุ่มนอน ออกกำลังกายตามผู้นำออกกำลังกายบนเวที โดยมีพี่เลี้ยงอาสาสมัครยืนประจำแต่ละแถว และในบางครั้งก็จะมีการคัดเลือกตัวแทนเยาวชนขึ้นมาออกกำลังกายบนเวทีเป็นตัวอย่างให้เพื่อนๆด้วย

จากการสังเกตกิจกรรม ผู้วิจัยเห็นว่าน้องปัญญาจะรู้สึกสนุกสนานมากที่สุดในการเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะในการออกกำลังกาย จนพี่ๆคณะทำงานเชิญให้เป็นตัวอย่างนำออกกำลังกายเพื่อนๆหน้าแถว ในขณะที่น้องหูกีดูยิ้มแย้มในการทำท่าทางตามจังหวะเสียงเพลงพร้อมกับเพื่อนๆถึงแม้จะไม่ได้ยินเสียง ส่วนน้องแขนขาแม้จะเคลื่อนไหวร่างกายได้ไม่ทุกส่วนแต่ก็พยายามใช้อวัยวะที่มีอยู่ขยับตามเพื่อนๆเท่าที่จะสามารถทำได้ บางคนก็มีพี่เลี้ยงคอยช่วยเหลือส่วนน้องตานั้นถึงแม้จะมองไม่เห็นแต่ก็อาศัยการได้ฟังจากบรรยากาศ และเคลื่อนไหวร่างกายตามคำสั่งของผู้นำหน้าแถว ก็สามารถออกกำลังกายได้เหมือนเพื่อนๆ และบางครั้งก็มีพี่เลี้ยงคอยช่วยจับท่าทางในการออกกำลังกายด้วย

ภาพที่ 5.110 – 5.113 เยาวชนออกกำลังกายตอนเช้า

เวลา 06.30-07.15 น. อาบน้ำแต่งตัว (45 นาที)

หลังจากออกกำลังกายเสร็จแล้ว เยาวชนทุกคนจะกลับเข้าที่พักเพื่ออาบน้ำแต่งตัว ซึ่งห้องพักห้องหนึ่งมีเยาวชน จำนวน 5 คน ต้องใช้ห้องน้ำร่วมกัน 1 ห้อง ภายในช่วงเวลา 45 นาที จากการพูดคุยกับเยาวชนผู้หญิง ทำให้ทราบว่าในการอาบน้ำที่บางครั้งเยาวชนปกติต้องช่วยดูแลเพื่อนแขนขาด้วย มีบางวันที่อาบน้ำไม่ทัน แต่ก็เลือกจะอาบน้ำให้เพื่อนที่พิการก่อน

“...ถ้าวันไหนที่อาบน้ำให้เพื่อนแขนขา ก่อน แล้วหนูอาบน้ำไม่ทัน เพราะใกล้จะถึงเวลาทานข้าวแล้ว ก็จะรีบล้างหน้าแปรงฟัน แล้วค่อยมาอาบน้ำที่ตอนเย็น...ไม่มีใครรู้ มีแค่พวกเราเท่านั้น..” (พูดยิ้มๆ แล้วหันไปพยักหน้าเขินกับเพื่อนๆในกลุ่มนอนเดียวกัน) (น้องแอม, เยาวชนไม่พิการ, สัมภาษณ์ กรกฎาคม 2552)

ส่วนเยาวชนผู้ชายนั้น ผู้วิจัยได้พูดคุยสอบถามกับพี่เลี้ยงกลุ่มนอนว่าเด็กๆอาบน้ำกันอย่างไร ได้รับคำตอบพร้อมสีหน้ายิ้มๆว่า ไม่ต้องห่วง เพราะเยาวชนชายสามารถอาบน้ำพร้อมกันได้

“...โอ๊ย ไม่ต้องห่วงเดี๋ยวจะพาไปดู” พร้อมกับชวนผู้วิจัยไปชะโงกหน้าต่างตรงประตูทางเข้าห้องน้ำ ซึ่งแบ่งสัดส่วนเป็นห้องอาบน้ำ และอ่างล้างหน้าแปรงฟัน ผู้วิจัยใช้เวลาสังเกตเพียง 2 วินาที ก็ต้องรีบหลบออกมา และเข้าใจโดยทันทีว่าทำไมพี่เลี้ยงกลุ่มนอนของเยาวชนชายถึงไม่ต้องเป็นห่วงเรื่องการอาบน้ำ เพราะเยาวชนทั้งพิการและไม่พิการเกือบ 10 คนพร้อมใจกันแปรงฟันอยู่หน้ากระจก บางคนใส่กางเกงขาสั้นตัวเดียวเตรียมพร้อมจะอาบน้ำ แต่สำหรับน้องปัญญายังไม่จำเป็นห่วงเพราะ ไม่ได้ใส่เสื้อผ้าและเตรียมพร้อมที่จะอาบน้ำได้ทันที “...เห็นไหม

กลุ่มผู้ชายสบายมาก อาบพร้อมกันเลยทีเดียว..” (แอม, พี่เลี้ยงกลุ่มนอนชาย, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

จากการสังเกตการณ์เวลาอาบน้ำของเยาวชนทำให้เข้าใจว่า การจัดกลุ่มนอนที่ต้องแยกเพศชายหญิงบางครั้งก็มีเงื่อนไขด้านจำนวน และ รูปแบบของที่พัก เช่น ห้องนอนของเยาวชนหญิงเป็น บ้านหลังเล็กสำหรับ 5 คน มีห้องน้ำ 1 ห้อง แต่ห้องนอนของเยาวชนชายเป็นบ้านหลังใหญ่ มีห้องนอนขนาดใหญ่สำหรับ 20 คน และห้องน้ำขนาดใหญ่ แบ่งเป็นห้องเล็ก 10 ห้อง และมีส่วนที่เป็นอ่างล้างหน้าแปรงฟันต่างหาก เป็นต้น ซึ่งแตกต่างจากการใช้ชีวิตปกติที่บ้าน ดังนั้น การได้มาเข้าค่ายทำให้เยาวชนได้เรียนรู้การปรับตัวที่จะใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น

เวลา 07:15-08:00 น. รับประทานอาหารเช้า (45 นาที)

หลังจากอาบน้ำเสร็จแล้ว เยาวชนก็ทยอยเดินแถวมารับประทานอาหารเช้า โดยจะมีอาสาสมัครฝ่ายอาหารคอยเตรียมโต๊ะ พร้อมป้ายชื่อกลุ่มประจำโต๊ะไว้สำหรับแต่ละกลุ่มในตอนรับประทานอาหารเช้าจะมีพี่เลี้ยงคอยดูแลความเรียบร้อย

ภาพที่ 5.114 – 5.115 อาสาสมัครฝ่ายอาหารกำลังเตรียมอาหารให้เยาวชนแต่ละกลุ่ม

ภาพที่ 5.116 – 5.117 หลังจากรับประทานอาหารเช้าแล้วเยาวชนจะนำจานมาเก็บด้วยตนเอง

เวลา 08:00-09:00 น. กิจกรรมภาคเช้า (60 นาที)

เมื่อรับประทานอาหารเช้าเยาวชนจะไปรวมกันที่หอประชุม เพื่อรวมพลสำรวจความเรียบร้อย และเปลี่ยนจากกลุ่มนอนมาเป็นกลุ่มกิจกรรมเพื่อเตรียมพร้อมก่อนเริ่มกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละวัน โดยในทุกๆเช้าประธานค่าย จะคอยสอบถามความเป็นอยู่ของเยาวชน จากนั้นฝ่ายสันตนาการจะกระตุ้นให้เยาวชนเกิดความกระฉับกระเฉงในการเริ่มต้นเช้าวันใหม่ ดังตัวอย่างเพลงและกิจกรรม ที่ผู้วิจัยสังเกตได้ดังต่อไปนี้

เพลง “ทะเล”

“ทะเล ทะเล ทะเล...ทะเล ทะเล ทะเล...ทะเล ทะเล ทะเล...ทะเล ทะเล ทะเล...”

ลัน ลัน ลัว ลัน ลา ลัน ลา ลัน ลัน ลา ลัน ลา ลัน ลา...”

กิจกรรมสร้างความพร้อมเพรียง

“อาร์ท ฟอล ออล...ปรบมือหนึ่งครั้ง ปรบมือสองครั้ง ปรบมือสามครั้ง ”

ปิดท้ายกิจกรรมช่วงเช้ามืดก่อนเดินทางไปฐานกิจกรรมด้วยการนั่งสมาธิ

“ เยาวชน...นั่งตัวตรงๆ กลุ่มไหนเรียบร้อยก่อนจะปล่อยก่อน ที่เหลือนั่งหลับตา ก่อนจะเข้าฐานกิจกรรมวันนี้ ให้พวกเราตั้งสติ มีสมาธิให้เต็มที่ก่อนจะไปรับรู้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ...”

เพลงประกอบขณะนั่งสมาธิ

“...นั่งขัดสมาธิให้ดี สองมือวางทับกันทันที หลับตานั่งตัวตรงสิ ตั้งสติให้ดี ภาวนาในใจ...พองยุบ พองยุบ พองยุบ...”

ภาพที่ 5.118 – 5.119 เยาวชนนั่งสมาธิเตรียมพร้อมก่อนเริ่มกิจกรรมในแต่ละวัน

ภาพที่ 5.120 ประธานค่ายพักทหายเยาวชนยามเช้าก่อนเดินทางไปฐานกิจกรรม

เวลา 9.00 – 12.00 น. กิจกรรมกลุ่มภาคเช้า แบ่งเป็น 3 ช่วง ดังนี้

เวลา 09:00-10:15 น. กิจกรรมกลุ่ม (75 นาที)

เวลา 10:15-10:45 น. อาหารว่าง (30 นาที)

เวลา 10:45-12:00 น. กิจกรรมกลุ่ม (75 นาที)

(ผู้วิจัยจะนำเสนอรายละเอียดในหัวข้อ “กิจกรรมฐานการเรียนรู้ภาคกลางวัน”)

ในภาคเช้าเยาวชนจะได้เข้าฐานกิจกรรมในแต่ละฐานเป็นเวลา 75 นาที ซึ่งก่อนเริ่มกิจกรรมจะมีวงโยทวาทิต จากโรงเรียนในจังหวัดนครนายกมาสร้างสีสันและเสียงดนตรีแก้สมาชิกค่ายก่อนเริ่มต้นกิจกรรม

ภาพที่ 5.121 – 5.122 วงโยทวาทิต มาช่วยสร้างสีสันในกิจกรรม จากโรงเรียนในจังหวัดนครนายก

เมื่อถึงเวลาพักรับประทานอาหารว่าง ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานองค์กรต่างๆ เยาวชนสามารถรับประทานอาหารว่างได้บริเวณเต็นท์ที่ตั้งภายในพื้นที่จัดกิจกรรม เพื่อประหยัดเวลาและลดความอึดอัด แทนการให้เยาวชนต้องเดินจากฐานกิจกรรมเพื่อไปรับประทานอาหารว่างที่โรงอาหารพร้อมกันทั้งหมด

ภาพที่ 5.123 อาสาสมัครกำลังจัดเตรียมอาหารว่าง

เวลา 12:00-13:00 น. รับประทานอาหารกลางวัน (60 นาที)

หลังจากรวมกิจกรรมกลุ่มในภาคเช้าเสร็จเยาวชนจะทยอยเดินทางมาที่ห้องอาหาร โดยกลุ่มที่ทำกิจกรรมเสร็จก่อนก็สามารถเดินทางมาที่ห้องอาหารได้ โดยไม่ต้องรอรับประทานพร้อมกัน เพื่อความสะดวกรวดเร็วและลดความแออัดในพื้นที่รับประทานอาหาร เนื่องจากในปีที่ผ่านมา เยาวชนจะรอให้ผู้ใหญ่รับประทานอาหารก่อนทำให้บางครั้งการทำกิจกรรมล่าช้าออกไป

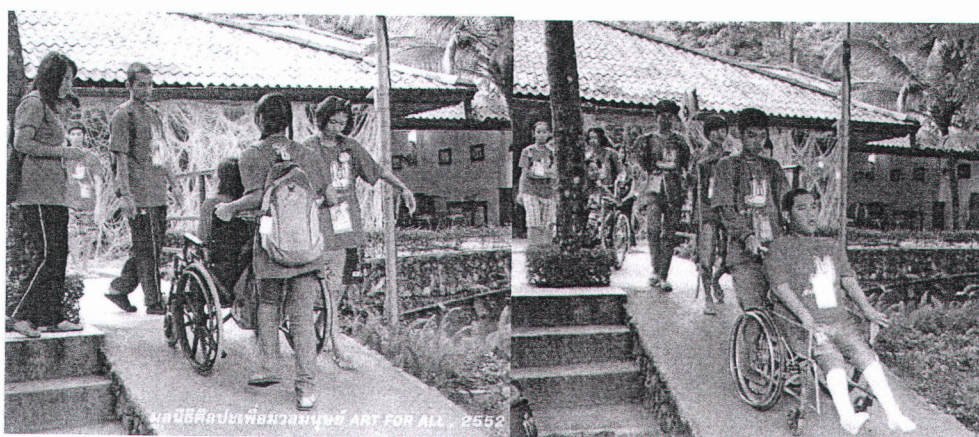
หลังจากรับประทานอาหารกลางวันแล้วเยาวชนจะทยอยเดินไปฐานกิจกรรม โดยใช้ทางลาดเชื่อมระหว่างห้องอาหารกับพื้นที่กิจกรรม ผู้วิจัยได้สังเกตการเดินแถวของแต่ละกลุ่ม

ภาพที่ 5.124 – 5.125 เยาวชนไม่พิการ หรือ พิการแขนขาแต่ตามองเห็นได้ ก็สามารถเดินนำเพื่อนตาบอดได้เหมือนกัน

ภาพที่ 5.126 – 5.127 ถึงน้องจะขาพิการแต่เดินเองได้เดินนำเพื่อนๆไปก่อน ในขณะที่เพื่อนปัญญาพิการอยากอาสาช่วยจูงเพื่อนตาบอด

ภาพที่ 5.128 – 5.129 เด็กผู้หญิงเข็นวีลแชร์หันหลังเพื่อไม่ให้เพื่อนกลัว แต่เด็กผู้ชายเข็นวีลแชร์หันหน้า เพราะว่าตื่นเต้นดี

ภาพที่ 5.130 – 5.131 บางทีจูงมือกันเป็นคู่ก็สบายใจกว่าและ ปิดท้ายขบวนด้วยพี่เลี้ยงกลุ่ม

เวลา 13.00 – 16.00 น. กิจกรรมกลุ่มภาคบ่าย แบ่งเป็น

13:00-14:15 น. กิจกรรมกลุ่ม (75 นาที)

14:15-14:45 น. อาหารว่าง (30 นาที)

14:45-16:00 น. กิจกรรมกลุ่ม (75 นาที)

(ผู้วิจัยจะขอนำเสนอรายละเอียดในหัวข้อ “กิจกรรมฐานการเรียนรู้ภาคกลางวัน”)

หลังจากรับประทานอาหารแล้วก็จะร่วมกิจกรรมกลุ่มในภาคบ่าย ซึ่งบางครั้งหากแดดร้อน หรือฝนตกก็สามารถย้ายฐานกิจกรรมไปจัดในเขตพื้นที่บริเวณใกล้เคียงได้

สำหรับในการจัดค่ายปีนี้ มีฝนตกในช่วงบ่าย เยาวชนต้องมีความระมัดระวังในการเดินระหว่างสถานที่ต่างๆเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นพื้นหญ้าและ ไม่สะดวกสำหรับเยาวชนที่ใช้วีลแชร์หรือไม้เท้า ทำให้เพื่อนๆในกลุ่มต้องคอยดูแลซึ่งกันและกัน ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นขณะที่เยาวชนกลุ่มหนึ่ง กำลังหาวิธีเดินข้ามร่องน้ำประมาณหนึ่งคืบ เป็นช่องว่างระหว่างแนวพุ่มไม้เตี้ยๆ ที่กั้นระหว่างทางเดินที่เป็นพื้นซีเมนต์กับฐานกิจกรรมที่เป็นพื้นสนามหญ้า สมาชิกทุกคนในกลุ่ม กำลังช่วยกันประเมินว่าจะสามารถพาเพื่อนทุกคนในกลุ่มข้ามร่องน้ำเพื่อเข้าไปในพื้นที่ฐานกิจกรรมได้หรือไม่

เยาวชนชายปกติ เป็นคนแรกที่สูงเพื่อนตาเดินข้ามไปยืนรอก่อน ตามด้วยเยาวชนหูชั้นวีลแชร์ให้เพื่อนแขนขา โดยมีเพื่อนปกติที่รออยู่แล้วคอยช่วยประคอง สมาชิกกลุ่มทั้ง 4 คน ได้แก่ ไม่พิการ ตา หู แขนขา สามารถเดินข้ามไปยังพื้นที่สนามหญ้าได้แล้ว ยังคงเหลือสมาชิกกลุ่มอีกหนึ่งคน คือ “น้องแวว” ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ยืนรอรออยู่จนคนสุดท้าย และบอกกับเพื่อนๆ ว่า...

น้องแวว : พี่ๆ อุ่มหนูน้อยสิ..

พี่ : ทำไมละน้องแวว พี่ก็รอรับอยู่นี่ไง นิดเดียวเอง

น้องแวว : (เหลือบดูพื้นหญ้าที่เปียกและหลังฝนตก) ก็น้องแวว..กลัว

ร่องเท้าหนูเปื้อนอะ (เพื่อนๆทุกคนพร้อมใจกันก้มลงไปดูร่องเท้าสีชมพู สลับฟ้าสดใส...แล้วอมยิ้ม)

พี่ : อะๆ ยอมให้เลยนะเนี่ย (พร้อมกับเดินข้ามร่องน้ำกลับมารับน้องแวว พร้อมกับ ย่อตัวให้น้องแววขึ้นหลัง)

ในที่สุดทั้งกลุ่มก็สามารถเคลื่อนย้ายสมาชิกทุกคนเพื่อเดินไปร่วมฐานกิจกรรมได้ ด้วยสีหน้าที่ยิ้มไม่ได้” แม้แต่ผู้วิจัยเอง

ภาพที่ 5.132 – 5.134 น้องแวและสมาชิกกลุ่มช่วยกันข้ามร่องน้ำ

เวลา 16:00-17:00 น. สันทนาการ/จัดกลุ่มนอน (60 นาที)

หลังจากเสร็จกิจกรรมในแต่ละวันแล้ว ทุกคนจะกลับมารวมกันที่หอประชุมอีกครั้ง เพื่อแบ่งกลุ่มนอน ก่อนจะไปรับประทานอาหารค่ำ ในขณะที่เยาวชนกำลังเดินกลับจากการร่วมฐานกิจกรรมทั้งวัน พอได้ยินเสียงเพลง"รอ" ต่างรีบเดินมาเข้าแถวตามกลุ่มของตน

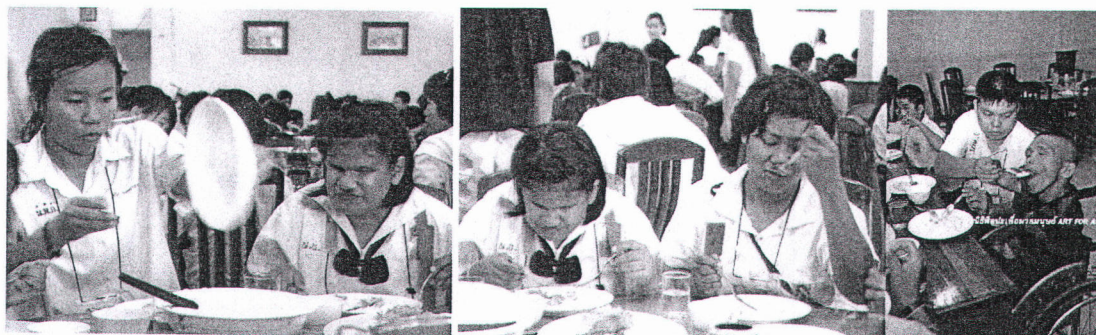
“...รอฉันรอเธออยู่ แต่ไม่รู้เธออยู่ไหนใด เธอจะมา เธอจะมาเมื่อไร เธอจะมา เธอจะมาเมื่อไร นิดฉันไว้ทำไมไม่มา ฉันเป็นห่วง ฉันเป็นห่วงตัวเธอ ให้ฉันแก้หึง ร้องไห้คอยหา นิดไว้ทำไมไม่มา นิดไว้ทำไมไม่มาไอ้เธอจำอย่าช้าเร็วหน่อย รีบหน่อย รีบหน่อย รีบหน่อย เร่งหน่อย เร่งหน่อย เร่งหน่อย...”

เมื่อทุกกลุ่มมาพร้อมเพรียงแล้ว จะมีการเปลี่ยนจากกลุ่มกิจกรรมเป็นกลุ่มนอน เพื่อทำกิจกรรมช่วงเย็นจนถึงกิจกรรมกลางคืนต่อ

เวลา 17:00-18:00 น. อาหารค่ำ (45 นาที)

น้องพลุกพิการทางสายตาเล่าให้ฟังว่า ตนเองสามารถรับประทานอาหารเองได้สะดวก เพื่อนๆแค่ช่วยตักให้ แล้วก็จับมืออธิบายว่าในจานมีกับข้าวอะไรบ้าง บางทีทานเสร็จแล้วก็นั่งรอเพื่อน โดยที่ไม่รู้สึกเหงาเพราะได้ยินเสียงเพื่อนๆคุยกันตลอด

“เวลาทานข้าวเพื่อนๆจะตกไว้ให้ หนูก็ทานเอง บางทีทานเสร็จก่อน ก็
นั่งรอค่ะ ถ้าจะไปไหนกันทุกคนก็จะเรียก...ไม่เหงาค่ะ เพราะได้ยินเสียงเพื่อนๆ
กันตลอด...” (น้องฟลุค, ยาวชนตา, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

ภาพที่ 5.135 – 5.136 ยาวชนรับประทานอาหารค่ำ โดยสมาชิกในกลุ่มจะคอยช่วยเหลือ
ซึ่งกันและกัน

เวลา 18.00-19.00 น. เข้าที่พัก / อาบน้ำ (75 นาที)

หลังจากรับประทานอาหารค่ำเรียบร้อยแล้ว ยาวชนค่อยทยอยเดินกลับที่พัก
ผู้วิจัยได้มีโอกาสเดินตามกลุ่มนอน เพื่อสอบถามพี่เลี้ยงและขออนุญาตน้องๆเข้าไปพูดคุย
สอบถามว่าเด็กๆอยู่ร่วมกันอย่างไร ได้พูดคุยกับน้องโอม นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขา
การศึกษาพิเศษ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏ สวนดุสิตที่อาสาสมัครมาทำหน้าที่ฝ่ายพี่เลี้ยง
เพื่อดูแลยาวชน ซึ่งครั้งนี้เป็น ครั้งที่ 2 ที่เธอได้มาเข้าร่วมค่าย ศิลปะเพื่อมวลมนุษย น้อง
โอมเล่าถึงยาวชนในกลุ่มนอน กลุ่มที่ 7 และ 8 ที่เธอดูแลพร้อมกับชวนผู้วิจัยเข้าไป
ทักทายยาวชนทั้ง 2 กลุ่ม

“...จำนวนพี่เลี้ยงกลุ่มนอนผู้หญิงไม่พอดีกับจำนวนกลุ่มของน้องๆผู้หญิง
หนูเลยดูแลทั้งสองกลุ่ม วันแรกๆจะเหนื่อยหน่อย แต่ตอนนี้น้องๆดูแลกันได้แล้ว
เค้าก็จะคอยช่วยเหลือกัน หนูก็จะคอยดูความเรียบร้อยแล้วก็คอยเตือนเรื่อง
เวลา...” (โอม, พี่เลี้ยง, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

กลุ่มนอนกลุ่ม 7 ประกอบด้วยยาวชนทั้ง 5 ประเภท ได้แก่ หู ตา ปัญญา แขนขา ไม่
พิการ เมื่อสอบถามเรื่องที่พักนอนของแต่ละคนทราบว่า เด็กๆเลือกที่นอนกันเอง

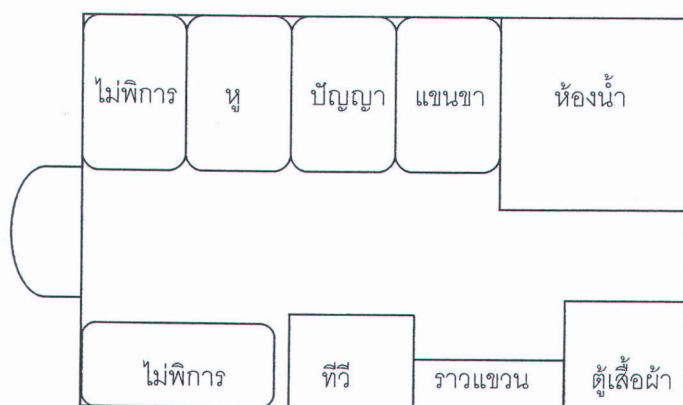
“..น้องตาจะนอนตรงกลาง เพราะ รู้สึกดีที่มีเพื่อนๆนอนอยู่ข้างๆ ปัญญา นอนริมติดประตูอีกฝั่งเมื่อใครมาเรียกก็ได้ยินและเมื่อช่วยเด็กตาไม่พิการจะนอน ริมติดห้องน้ำ เพื่อช่วยเหลือเพื่อนเวลาเข้าห้องน้ำ แชนขาจะนอนริมติดประตู สะดวกในการอุ้มเพื่อนไปขึ้นวีลแชร์...” (โอม,พีเลียง,สัมภาษณ์,กรกฎาคม 2552)

ภาพที่ 5.137 แผนผังในห้องนอนของเยาวชน กลุ่ม 7

กลุ่มนอนกลุ่ม 8 ประกอบด้วยเยาวชน 4 ประเภท ได้แก่ หู ปัญญา แชนขา และ ไม่พิการ เมื่อสอบถามเรื่องที่พักนอนของแต่ละคนทราบว่า เด็กๆเลือกที่นอนกันเอง

“..ไม่พิการจะนอนมุมห้องทั้งสามด้าน คือ ติดประตู ติดหน้าต่าง และ ติดห้องน้ำ ส่วนแชนขา และปัญญา และหูจะนอนตรงกลาง เพื่อที่จะได้สามารถช่วยเหลือกันได้หากจะมีใครเข้าห้องน้ำ หรือมีคนมาเคาะประตู ถ้าให้น้องหูนอน ติดประตูก็อาจจะไม่ได้ยิน ส่วนน้องปัญญานั้นเลือกที่นอนตรงกลาง เพื่อจะได้มีเพื่อนนอนข้างๆ” (โอม,พีเลียง,สัมภาษณ์,กรกฎาคม 2552)

ภาพที่ 5.138 แสดงแผนผังในห้องนอนของเยาวชน กลุ่ม 8

ขณะที่ผู้วิจัยกำลังฟังเด็กๆอธิบายถึงที่นอน และการดูแลเพื่อนๆแต่ละคน น้องครีมและหนึ่งก็พาน้องดาหวันออกมาจากห้องน้ำและช่วยเพื่อนแต่งตัว ส่วนน้องแอมหันไปหยิบโทรศัพท์มือถือ เพื่อเปิดเพลง “โอ้ย..โอ้ย..”(เพลงประกอบละครแจ้ใจร้ายกับคุณชายเทวดาที่ได้รับความนิยมมาก ทางช่อง 7 สี) พร้อมกับเล่าให้ฟังว่า...

“ดาหวันชอบฟังเพลง โอ้ย.. โอ้ย.. เวลาเปิดเพลงนี้ตอนแต่งตัวเค้าจะมีความสุขมาก” แล้วทุกคนในกลุ่มก็เริ่มร้องเพลง “...จะเป็นเพียงแววตาของเธอ ทั้งคู่ฉายมาสะกดหรือเปล่าอาจเป็นดาวดวงใดใช้เธอมาหลอกเล่นกลเป็นไปไม่ได้ ออกจะงงคงเป็นเพราะเธอทำสับสนโอ้ย...เดี๋ยวอยากรัก เดี่ยวอยากลิ้มโอ้ย...โอ้ย...” พร้อมกับดาหวันที่ขยับตัวตามจังหวะเพลง ด้วยสีหน้ายิ้มแย้ม เวลาที่เพื่อนแต่งตัวให้...” (น้องหนึ่ง,เยาวชนไม่พิการ,สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

ก่อนถึงเวลาเริ่มกิจกรรมภาคค่ำ พี่เลี้ยงจะมาย้ำเตือนเยาวชนให้เตรียมตัวไปห้องประชุม ทุกคนเตรียมตัวออกจากห้องพักเพื่อไปร่วมกิจกรรมภาคค่ำ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า “...แผนที่ เยาวชนพิการทางการได้ยิน ออกจากห้องคนแรกเพื่อไปเตรียมวีลแชร์ที่อยู่นอกห้องมาวางไว้รอบดาหวัน ในขณะที่ครีมและหนึ่งช่วยกันอุ้มดาหวันขึ้นรถ น้องแวเยาวชนบกพร่องทางสติปัญญาช่วยเหลือตัวเอง โดยการใส่เสื้อกันฝน และช่วยเพื่อนใส่เสื้อกันฝนให้ดาหวัน น้องแอมตรวจสอบความเรียบร้อยภายในห้อง ก่อนที่สมาชิกทุกคนทั้งหมดจะเดินไปร่วมกิจกรรมที่ห้องประชุม ซึ่งทางเดินเป็นหินค่อนข้างขรุขระ และลื่นเนื่องจากฝนเพิ่งหยุดตก น้องหนึ่งเดินคู่กับน้องแวที่ถือธงกลุ่มอยู่ คอยนำทางและเตือนให้เพื่อนๆระวังพื้นลื่น แผนที่ช่วยเข็นวีลแชร์ให้ดาหวันมีน้องครีมเดินไปข้างๆ ปิดท้ายด้วยน้องแอมที่คอยช่วยดันวีลแชร์ให้เพื่อนอีกที่เดินปิดท้าย...” และในที่สุดทุกคนไปถึงห้องประชุมก่อนเวลาร่วมกิจกรรม

น้องหนึ่ง เยาวชนไม่พิการ หนึ่งในสมาชิกของกลุ่มนอนกลุ่มที่ 8 ที่คอยช่วยดูแลน้องดาหวัน ซึ่งพิการซ้ำซ้อนทั้งทางร่างกายและสติปัญญาต้องใช้วีลแชร์และไม่สามารถพูดโต้ตอบได้ โดยจะสลับกับน้องครีมเยาวชนปกติอีกคนในกลุ่มช่วยกันดูแลเพื่อน น้องหนึ่งเล่าให้ฟังถึงความสุขของการมาค่ายที่ทำให้ตนเองเปลี่ยนไปจากการที่ได้มาช่วยเหลือเพื่อนที่พิการ ไว้ดังนี้

“ตอนแรกหนูเกือบไม่ได้มาค่าย เพราะ คุณป้าไม่อนุญาต คุณป้าโทรศัพท์มาถามทางโรงเรียนว่าเป็นค่ายอะไรทำไมถึงไปนานแบบนี้ คุณป้าค่อนข้างเป็นห่วงเพราะพ่อกับแม่หนูเสียไปแล้วและป้าก็เป็นคนดูแลหนูมา หนูเอง

ก็เป็นคนมีโลกส่วนตัวสูงเป็น คนแข็งๆ แต่พอได้มาเข้าค่ายนี้ มาเจอเพื่อนพิการ แบบที่ไม่เคยเจอมาก่อน ได้มาดูแลเค้าทำกิจกรรมด้วยกัน มีบางครั้งที่เราต้องอดทนทำอะไรที่ไม่เคยทำมาก่อน..แต่พอเห็นเค้ายิ้มมีความสุข หนูก็มีความสุขด้วย..” (น้องหนึ่ง,เยาวชนไม่พิการ,สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

หลังจากพูดคุยกับเยาวชนไม่พิการแล้ว ผู้วิจัยสังเกตเห็นเยาวชน แชนชา เยาวชนปัญญา เยาวชนหนู และเยาวชนตา...ที่มีทางท่าประหม่าและแปลกใจตอนที่ผู้วิจัยเข้ามาคุยครั้งแรก แต่พอหลังจากที่ผู้วิจัยพูดคุยกับน้องหนึ่งและน้องครีมซึ่งเป็นเยาวชนไม่พิการในกลุ่ม เยาวชนในกลุ่มก็เริ่มที่จะอยากแสดงความคิดเห็นของตนเองบ้าง

“...หนูมีความสุขมากที่ได้มาเจอพี่ๆที่นี่ พี่ๆใจดี ทุกคนรักหนู และหนูก็คิดถึงทุกคนมาก โดยเฉพาะพี่โอมคะ(พี่เลี้ยงกลุ่ม)...” (น้องแหว,เยาวชนปัญญา,สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

“...เพื่อนน่ารัก ทุกคนช่วยเหลือกันเวลาไม่เข้าใจอะไรก็จะถามเพื่อนจะช่วยอธิบายให้ ได้สอนภาษามือเพื่อน จะคุยกับแอมบอย ถ้าไม่เข้าใจก็จะใช้เขียนแต่ตอนนี้ไม่ต้องใช้แล้ว เพื่อนน่ารัก ค่ายสนุกมาก ชอบมาก...” (น้องแนนซี่,เยาวชนหนู, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

“...มาค่ายสนุกมากคะ เพื่อนเยอะมากคะ ไม่เหงาเลยเพราะจะได้ยินเสียงเพื่อนคุยกันตลอด เวลาที่เพื่อนพาเดินแรกๆก็จะมีสะดุดบ้าง แต่ก็บอเพื่อนว่าไม่ต้องเกร็ง...” (น้องฟลุค,เยาวชนตา, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

เวลา 19:00-21:00 น. กิจกรรมภาคค่ำ / นั่งสมาธิ (120 นาที)

กิจกรรมภาคค่ำเป็นกิจกรรมสร้างสัมพันธ์ ที่จัดภายในห้องประชุม โดยแต่ละวันจะมีกิจกรรมแตกต่างกันออกไป ดังนี้

- กิจกรรมค้นหาศักยภาพ
- กิจกรรมการการประกวดยิ้ม
- กิจกรรมสานสายใย
- กิจกรรมอ้าลาอาลัย

ผู้วิจัยขอจะนำเสนอรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมในหัวข้อ “กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ภาคค่ำ”

หลังจากเสร็จกิจกรรมภาคค่ำทุกคืนนัดหมายสำหรับกิจกรรมวันต่อไป และมีการนั่งสมาธิ
น่องที่ไม่มีแขนขาгинอนทำสมาธิได้ ก่อนที่จะแยกย้ายรับประทานอาหารว่างและเข้านอน ครูฤๅษะ
ฝ่ายสันตนาการบอกกับเยาวชนทุกคนว่า...

“...ดูตามความเรียบร้อย กลุ่มไหนเรียบร้อยก็จะให้ไปทานของว่างและเข้านอนก่อน...”

เยาวชนทุกคนก็จะค่อยๆสงบนิ่ง เด็กบางคนที่ไม่ได้มองล้ามตลอดเวลา ก็จะสังเกต
เพื่อนๆ รอบตัวๆ และสะกิดบอกต่อกันไป เมื่อเยาวชนสงบนิ่งแล้ว ครูฤๅษะจะปล่อยเยาวชนเพื่อ
ไปรับประทานอาหารว่างที่ละกลุ่ม จากนั้นจึงนัดหมายอาสาสมัครเพื่อประชุม

เวลา 21:00-21:30 น. อาหารว่าง/เยาวชนเข้านอน (30 นาที)

หลังจากรับประทานอาหารว่างและเยาวชนทยอยเดินกลับที่พัก โดยมีพี่เลี้ยงเดินไปส่งและ
สำรวจความเรียบร้อยก่อนเข้านอน ผู้วิจัยเดินตามแถวกลุ่มนอนกลุ่มใหญ่ไป สังเกตเห็นว่าทางเดิน
ที่จะไปที่พักของเยาวชนมี 2 ทาง คือ ทางราบที่เป็นอิฐแต่ต้องเดินอ้อมและใช้เวลานานกว่าอีกทาง
ซึ่งเป็นพื้นหินที่ค่อนข้างลื่นขรุขระแต่ใกล้ที่พักมากกว่า ถึงแม้จะเป็นช่วงสั้นๆ แต่ก็อุปสรรค
สำหรับเยาวชนที่ใช้วีลแชร์ โดยเฉพาะเวลากลางคืน ที่แสงไฟอยู่เป็นระยะแต่ก็ไม่สว่างเพียงพอ
ที่จะทำให้มองเห็นทางเดินที่เป็นหลุม หรือร่องชัดเจน

ผู้วิจัยสังเกตเห็นเยาวชนชายกลุ่มใหญ่ กำลังเดินไปตามทางที่ใกล้กว่าแต่เป็นพื้นหิน
ขรุขระ ในกลุ่มมีวีลแชร์ 2 คันที่เพื่อนๆ จะต้องช่วยกันเข็น คันแรกถึงจะทุกลักทุเลแต่ก็ผ่านไป
ส่วนคันที่สองวีลแชร์ของน้อง “แน” เยาวชนที่มีความสามารถด้านการวาดรูปถึงแม้จะขาดแขนขา
เนื่องจากน้องแนตัวค่อนข้างใหญ่จึงทำให้ล้อติดบริเวณร่องของพื้นหินที่ค่อนข้างแฉะ เพราะฝนเพิ่ง
ตกไปในช่วงเย็น ทั้งเจ้าตัวและเพื่อนๆ ในกลุ่มต่างช่วยกันดันเต็มที่เพื่อให้ล้อวีลแชร์พ้นจากร่องหิน
แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ ทุกคนจึงตัดสินใจว่าจะอุ้มเพื่อนจากวีลแชร์ แล้วค่อยยกวีลแชร์ขึ้นมา แต่เท่าที่
สังเกตดูเพื่อนๆ ที่เหลือตัวเล็กกว่าน้องแนทั้งนั้น

น้องแน : จะไหวหรือ ไม่ต้องก็ได้ เดี่ยวรอคนอื่นมากช่วย

เพื่อนๆ : เอ๊ย ไหวดิ ช่วยกันยกคนละข้าง...มา

น้องแน : แน่ใจนะ

เพื่อนๆ : แน่ดิ (พร้อมกับยกตัวให้น้องแนเอาแขนพาดบ่าคนละข้าง)

ยกพร้อมๆ กันนะ... หนึ่ง สอง ฮึบ (ในขณะที่ 2 คนยกเพื่อนขึ้น คนที่
เหลือก็ยกวีลแชร์ที่ติด

ร้องหินออกมาเป็นผลสำเร็จ)

น้องเน่ : เฮ้ย ขอบใจมาก

เพื่อนๆ : เฮ้ย ไม่เป็นไร (ตบไหล่เพื่อนเบาๆ แล้วช่วยกันเซ็นวีลแชร์ต่อ)

จากเหตุการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า เมื่อเกิดปัญหาหรืออุปสรรคอะไรเยาวชนจะพยายามคิดหาทางออกด้วยตนเองก่อน พร้อมทั้งยินดีที่จะช่วยเหลือเพื่อนที่พิการด้วย

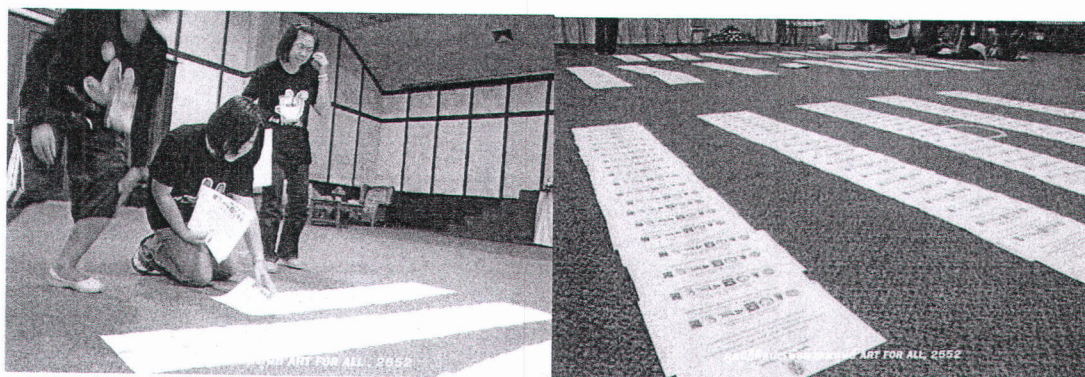
เวลา 22:00-24:00 น. คณะกรรมการและอาสาสมัคร ประชุมสรุปกิจกรรม แจกตารางกิจกรรม และนัดหมายสำหรับวันถัดไป (120 นาที)

การประชุมคณะกรรมการและอาสาสมัครเป็นการประชุมสรุปงานโดยภาพรวมในแต่ละวัน และเปิดโอกาสให้แต่ละฝ่ายได้แจ้งประเด็นสำคัญที่ทุกคนควรทราบ เช่น ฝ่ายสถานที่ได้แจ้งเรื่อง การทิ้งขยะในถุงดำที่มีบริการไว้ตามจุดต่างๆ ที่อาสาสมัครทุกคนต้องช่วยกันดูแล เป็นต้น จากนั้นจึงประชุมแยกตามฝ่าย เพื่อสรุปการดำเนินงานในแต่ละวัน รวมถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขเฉพาะของแต่ละฝ่าย และนัดหมายสำหรับกิจกรรมในวันต่อไป

ภาพที่ 5.139 – 5.140 คณะทำงานและอาสาสมัครประชุมรวมแล้วจึงประชุมแยกแต่ละฝ่าย
ในกรณีที่บางฝ่ายมีอาสาสมัครที่พิการทางการได้ยินก็จะมีล่ามแปลด้วย

ในกรณีที่ต้องมีการเตรียมงานสำหรับกิจกรรมพิเศษ ดังตัวอย่างของการเตรียมพิธีรับมอบเกียรติบัตร ทางคณะทำงานจะใช้เวลาในช่วงกลางคืน เพื่อดำเนินงานในส่วนที่สามารถทำได้ก่อน เช่น การให้ประธานเซ็นเกียรติบัตร โดยศาสตราจารย์ชาญณรงค์ได้ลงนามเกียรติบัตรด้วยตนเองทุกใบ ดังภาพ

ภาพที่ 5.141 – 5.142 เกียรติบัตรที่ประธานจัดค่ายลงนามด้วยตนเองทุกใบ

ในการสังเกตกิจกรรมประจำวันทำให้ผู้วิจัยได้เห็นธรรมชาติในการใช้ชีวิตร่วมกันในค่ายของเยาวชน ที่ทั้งเยาวชนพิการและไม่พิการต่างก็เรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนๆในกลุ่ม

2.2.4 กิจกรรมฐานเรียนรู้ภาคกลางวัน

กิจกรรมฐานการเรียนรู้ภาคกลางวันแบ่งเป็น กิจกรรมภาคเช้า ตั้งแต่เวลา 9.00 – 12.00 น. และกิจกรรมฐานการเรียนรู้ภาคกลางวัน จัดขึ้นระหว่าง 13.00 น. – 16.00 น. โดยกิจกรรมในแต่ละวันจะหมุนเวียนเปลี่ยนฐานกิจกรรม ซึ่งจะมีการประกาศให้ทราบบริเวณป้าย และแจกเป็นตารางเวลาให้ ดังภาพ

ภาพที่ 5.143 ห้องกองอำนวยการมีตารางสอนขนาดใหญ่ แสดงกำหนดการกิจกรรมในแต่ละวัน

จากกิจกรรมทั้งหมด 20 ฐาน ผู้วิจัยได้เลือก ศึกษาจำนวน 9 ฐาน แบ่งตามกลุ่มของ
เนื้อหาวิชา ได้แก่ ฐานศิลปะ ฐานดนตรี ฐานวรรณศิลป์ ฐานกิจกรรมพิเศษ ดังรายละเอียด
ต่อไปนี้

(1) กิจกรรมวาดภาพระบายสี

- 1) กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดย อาจารย์เอกชัย วรรณแก้ว (พิจารณา)
- 2) กิจกรรมแต้มสุขด้วยศิลปะ โดย อาจารย์สมวงศ์ ทัพพรัตน์ (ไม่พิจารณา)
- 3) กิจกรรมก้านสร้างสุข โดย คณะนิสิตปริญญาเอก คณะศิลปกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ไม่พิจารณา)
- 4) กิจกรรมวาดการ์ตูน โดย อาจารย์ เสีย ไทยรัฐ (ไม่พิจารณา)

(2) กิจกรรมดนตรี

- 1) กิจกรรมดนตรีมีสุข โดย อาจารย์ยุทธนา ศรีมูลชัย (พิจารณา)
- 2) กิจกรรมผสมเสียงศิลป์ โดย อาจารย์วีรพงษ์ ทวีศักดิ์ (ไม่พิจารณา)

(3) กิจกรรมปั้นและสื่อประสม

- 1) กิจกรรมมหัศจรรย์กระดาษ โดย อาจารย์จักรพันธ์ ธนธีรานนท์ (ไม่พิจารณา)
- 2) กิจกรรมปั้นดิน ปั้นคุณธรรม โดย อาจารย์เจลิยว นิลมวง (ไม่พิจารณา)

(4) กิจกรรมวรรณศิลป์

- 1) กิจกรรมเติมรักด้วยวรรณศิลป์ โดย อาจารย์เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ (ไม่พิจารณา)

(5) ฐานกิจกรรมพิเศษ

- 1) กิจกรรมสวนสัตว์ โดยรศ.สพญ.ดร.นันทริกา ชันชื้อ (ไม่พิจารณา) ดังต่อไปนี้

(1) กิจกรรมวาดภาพระบายสี

1) กิจกรรม ศิลป์สร้างสุข โดย อาจารย์เอกชัย วรรณแก้ว (พิการ)

อาจารย์เอกชัย วรรณแก้ว วิทยากรประจำฐานกิจกรรมศิลป์สร้างสุข เจ้าของรางวัลนักเรียนคนพิการดีเด่น 2551 ปัจจุบันเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยพะเยาช่าง อาสาสมัครสอนศิลปะตามชนบท และสอนศิลปะให้กับนักโทษประหารและจำคุกตลอดชีวิต อาจารย์ใช้เท้าจับพู่กันลงสีบนผืนผ้าใบ ขณะบอกเล่าถึงประโยชน์ของศิลปะจากประสบการณ์ของตนเองว่า

“...ศิลปะไม่ว่า แขนงไหนๆ ช่วยสร้างสมาธิ สร้างกำลังใจ และถ่ายทอดความฝัน เพราะศิลปะให้อิสระในการจินตนาการ แม้แต่นักโทษที่กำลังจะถูกประหารชีวิตช่วงเวลาที่เขาค่อยๆอยู่กับศิลปะจะช่วยให้เขาลืมความทุกข์ ความฟุ้งซ่าน คนพิการก็เช่นกัน และการมารวมกันแบบนี้ทำให้ความแตกต่างทางด้านร่างกายเป็นส่วนเสริมกัน อย่างสมาธิของคนตาบอดจะช่วยเสริมคนปัญญาอ่อนได้ ผมอยากเป็นกำลังใจให้เยาวชนที่พิการเหมือนผมให้เขาเห็นว่า คนพิการเองก็มีความสามารถ ถ้าเราไม่ทอดทิ้ง สมัยผมเป็นเด็กเยาวชนเหมือนพวกเขาไม่มีกิจกรรมค่ายแบบนี้ เยาวชนพิการปัจจุบันนี้โชคดีที่มีกิจกรรมค่ายแบบนี้ให้ได้เรียนรู้ร่วมกับคนปกติ ในขณะเดียวกันก็ตั้งใจที่เห็นเยาวชนปกติทำงานศิลปะร่วมกับเพื่อนที่พิการ...เพราะ สิ่งสำคัญที่สุดคือ โอกาส..” (เอกชัย วรรณแก้ว ,สัมภาษณ์,กรกฎาคม,2552)

ภาพที่ 5.144 – 5.145 ผลงานเยาวชนในกิจกรรม ศิลป์ สร้างสุข

ในฐานะของอาจารย์เอกชัย ให้เยาวชนร่วมทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม ภาพที่เห็นจึงเป็นการช่วยเหลือกันระหว่างเยาวชนพิการ และไม่พิการ เช่น เวลาจะลงสี เยาวชนปกติจะคอยถามความเห็นของเพื่อนว่าอยากใช้สีอะไร หรือ อยากวาดภาพแบบไหนแล้วอธิบายต่อให้เพื่อนในกลุ่มฟัง ในขณะที่เดียวกันเพื่อนหู และปัญญา ก็จะเป็นกำลังสำคัญในการช่วยเพื่อนระบายสี เมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้ว ตัวแทนกลุ่มอธิบายด้วยรอยยิ้มว่า ภาพนี้สื่อความหมายแทนพวกเราทุกคน

2) กิจกรรม แด้มสุขด้วยศิลป์ โดย อาจารย์สมวงศ์ ทัพพรัตน์ (ไม่พิการ)

อาจารย์สมวงศ์ ทัพพรัตน์ ศิลปินอิสระ และ อาจารย์ภาควิชาจิตรกรรม คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งได้รับเชิญจากศาสตราจารย์ชาญณรงค์พร รุ่งโรจน์ในการมาเป็นวิทยากรฐานศิลปะสำหรับเยาวชนพิการและไม่พิการ ซึ่งปีนี้เป็นปีแรกที่ อาจารย์ได้มีโอกาสมาค่ายแห่งนี้

อาจารย์ให้เยาวชนเลือกสีส้นในการวาดภาพด้วยเอง โดยใช้สีน้ำพร้อมกระดาษและพู่กัน แล้วก็จะอธิบายอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะ อธิบายถึงวิธีการใช้สีน้ำว่า คุณสมบัติของสีน้ำเป็นอย่างไร สามารถใช้สีน้ำวาดภาพกับอุปกรณ์อะไรบ้าง เช่น กระป๋อง กระดาษ กิ่งไม้ เป็นต้น โดยมีการกำหนดภาพที่วาดต้องเป็นภาพที่แสดงออกถึงสิ่งที่ตนเองคิดมีความสุข หรือมีความชื่นชอบกับสิ่งนั้น และอธิบายว่าทำไมถึงชอบภาพนี้ เพราะอะไร จากนั้นก็นำผลงานของเยาวชนมาจัดเรียงหน้าฐานกิจกรรม โดยมีการโหวตว่าภาพไหนที่ตนชื่นชอบมากที่สุด ภาพได้คะแนนจากการโหวตมากที่สุดจะได้รับรางวัล อาจารย์สมวงศ์เล่าถึงความประทับใจจากการได้มาร่วมกิจกรรมค่ายครั้งนี้เป็นครั้งแรกว่า ได้เรียนรู้จากเยาวชนอย่างมาก

"ศิลปะสามารถเป็นสื่อกลางของการเชื่อมโยงทางด้านจิตใจได้ เพราะจากการจัดกิจกรรมกับเยาวชนในค่ายนี้ทำให้เห็นถึงรอยยิ้ม ความสุข การร่วมมือร่วมใจกันในการช่วยเหลือเพื่อนที่มีความบกพร่อง ทำให้รู้สึกว่าคุณค่าศิลปะเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ดีก่อให้เกิดการสร้างสรรค์และความสุขได้"

ความเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงออกทางศิลปะของผู้บกพร่องทางกายและสมองยังมีน้อย ในการทำหน้าที่วิทยากรจึงเป็นผู้ให้หน่อย แต่ได้เรียนรู้มาก..."
(สมวงศ์ ทัพพรัตน์, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

ภาพที่ 5.146 – 5.150 บรรยายากาฐานกิจกรรมเติมสุขด้วยศิลป์

3) กิจกรรมกัณฑ์สร้างสุข โดย คณะนิสิตปริญญาเอก คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ไม่พิการ)

อาจารย์พันธุ์ชนะ สุนทรพิพัช หนึ่งในกลุ่มคณะนิสิตปริญญาเอก คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเล่าถึงการจัดกิจกรรมศิลปะเพื่อให้เยาวชนทุกคนทั้งพิการ และไม่พิการ สามารถมีส่วนร่วมได้ โดยเริ่มจากการให้ความหมายร่วมกันก่อน แต่สุดท้ายขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจเลือกของเยาวชนเอง

“...กิจกรรมที่มีส่วนร่วม เริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการให้ความหมาย ก่อน กัณฑ์คือวงจรของชีวิต พัฒม กัณฑ์อยู่ที่ไหน กัณฑ์อยู่ที่เขื่อน กรุงเทพ เครื่องบิน รถยนต์ ในใจ แล้วจึงนำไปสู่การปฏิบัติ แต่ละคนจะทำของตัวเอง แล้วมาร่วมกันทำ โดยแต่ละคนจะมีกระดาษให้จะให้แต่ละคนระบายสีก่อนในสิ่งที่เค้าต้องการว่าต้องการให้เป็นอะไร ให้แต่ละคนช่วยกันลงสีในกัณฑ์ บางคนก็บอกว่า กัณฑ์คือชีวิต กัณฑ์อยู่ที่พัฒม...”

“... เราหวังเพียงว่าการทำงานศิลปะเป็นการกระตุ้นให้เค้ารู้ว่า มีแบบนี้ด้วยนะ แต่สุดท้ายกับไปต้องอยู่ที่เค้าที่จะต้องกลับไปเลือกด้วยตนเอง ตามสไตล์ที่เราชอบ ผู้รับผู้ให้เจอกันในระยะเวลาพอเหมาะจะเกิดความสุขกับทุกคน ...”
(พันธุ์ชนะ สุนทรพิพัช,สัมภาษณ์, กรกฎาคม, 2552)

นอกจากนี้อาจารย์พันธุ์ชนะยังได้กล่าวถึง ปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดจากหลายปัจจัยและ แนวทางการดึงดูดความสนใจในการร่วมกิจกรรมของเยาวชนว่า

“...บางครั้งวิทยากรมีปัญหาในการสื่อสารกับผู้เข้าร่วม หลายคนไม่ เข้าใจในการสื่อสารกับเค้า กลายเป็นว่าวิทยากรเป็นผู้ให้ที่ผู้รับไม่มีส่วนร่วม ซึ่ง จะเห็นได้ว่า เด็กช่วงบ่ายจะเป็นปัญหา คือ อากาศร้อน เหนื่อย กิจกรรมซ้ำเยอะ ทุกฐานมีแต่วาดรูป แก้ไขโดยการเล่นิทาน ดึงมาส่วนหนึ่ง ศิลปินเองจะได้ ทักษะ แต่ความเข้าใจในเชิงลึกของผู้เข้าร่วม...” (พันธุ์ชนะ สุนทรพิพัช ,สัมภาษณ์, กรกฎาคม,2552)

จากแนวทางการจัดกิจกรรมดังกล่าวแสดงให้เห็นแนวทางการปรับประยุกต์กิจกรรมให้ เหมาะสมกับผู้ร่วมกิจกรรม ซึ่งช่วยกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น

ภาพที่ 5.151 – 5.152 วิทยากรให้เยาวชนนิยามความหมายของกังหันก่อน

ภาพที่ 5.153 ผลงานหลังจากเสร็จกิจกรรมแล้ว สามารถนำมาประดับตกแต่งในค่ายได้

2) กิจกรรมวาดการ์ตูน โดย อาจารย์ เชีย ไทยรัฐ (ไม่พิการ)

อาจารย์ เชีย ไทยรัฐ คอลัมนิสต์การ์ตูนที่มีชื่อเสียงและผลงานเป็นที่รู้จักกำลังให้เด็กคล้ำรูปทรงในถุงดำ แล้วใช้จินตนาการวาดภาพออกมา

“กิจกรรมนี้เป็นการ ฝึกประสาทสัมผัส จินตนาการ และความกล้าตัดสินใจ เพราะแม้เขาจะไม่รู้ว่าเป็นอะไรแต่ก็ต้องวาดออกมาให้ได้ การวาดการ์ตูนเป็นการเขียนรูปแบบง่าย ๆ ไม่ค่อยมีกฎเกณฑ์ ใช้จินตนาการได้เต็มที่ทั้งเรื่องรูปทรง และเรื่องราว สิ่งสำคัญคือให้เขากล้าที่จะเล่าจะเขียนความคิดของเขาออกมาด้วยลายเส้น ง่ายๆ”

อาจารย์เซียเป็นหนึ่งในวิทยากรที่มาร่วมกิจกรรมค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษยชาติทุก ๆ ปี จนทำให้ค้นพบวิธีการที่จะสอนให้เยาวชนพิการ โดยเฉพาะเยาวชนตาบอดที่มองไม่เห็นสามารถวาดรูปได้ ก็คือ ให้เยาวชนได้ทดลองสัมผัสรูปทรงเหล่านั้นก่อน

“...ในค่ายแรกๆที่มาให้เยาวชนวาดภาพเลย เยาวชนที่ไม่ได้พิการทางสายตาดังแต่กำเนิดบางคนก็จะสามารถวาดรูปได้ แต่บางคนก็ตามบอดตั้งแต่กำเนิดก็ต้องให้พี่เลี้ยงคอยช่วย ดังนั้น การให้เค้าได้ทดลองสัมผัสก่อน จะทำให้เค้ามีความมั่นใจมากขึ้น และการที่ให้เค้าวาดรูปในถุงดำ ทั้งคนที่มองเห็นและมองไม่เห็นก็ได้เรียนรู้จากการสัมผัสเหมือนกัน...ขึ้นอยู่กับจินตนาการของเค้าในการคิดว่ามันเป็นรูปอะไร และกล้าที่จะวาดออกมา..” (เซีย ไทยรัฐ, สัมภาษณ์, กรกฎาคม, 2552)

จากการจัดกิจกรรมโดยเยาวชนได้สัมผัสสิ่งของในถุงพลาสติกสีดำเหมือนกัน เป็นการออกแบบกิจกรรม ซึ่งเปรียบเสมือนการออกแบบเนื้อหาสาระในทางนิเทศศาสตร์ (Message Design) ให้จำกัดประสาทสัมผัสในการมองเห็นของเยาวชนให้เท่าเทียมกัน ก่อนที่จะวาดเป็นรูปออกมา ส่วนเยาวชนที่พิการทางสายตานั้น จะมีอาสาสมัครคอยจับมือเพื่ออธิบายขอบเขตของกระดานให้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ถึงแม้เยาวชนจะมีประสาทสัมผัสในการมองเห็นที่แตกต่างกัน แต่การออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมก็ช่วยให้เยาวชนรู้สึกว่าการเท่าเทียมกันได้

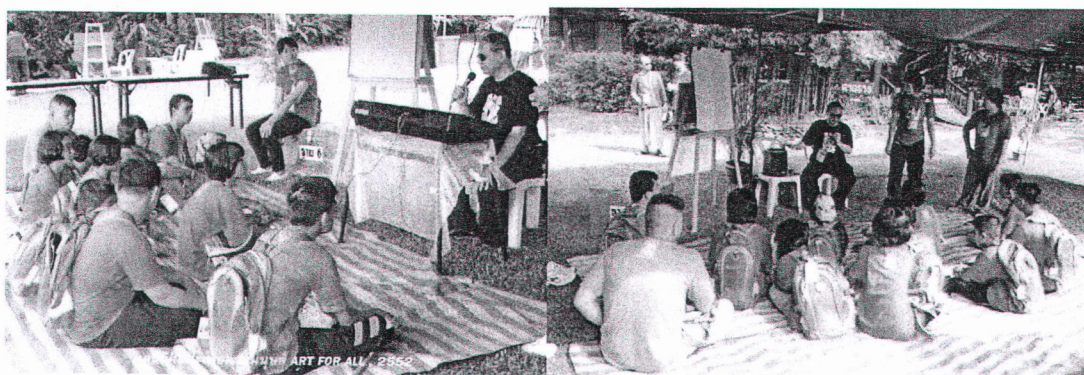

ภาพที่ 5.154 – 5.155 บรรยายภาควิชาฐานกิจกรรมวาดการ์ตูน

(2) กิจกรรมดนตรี

1) กิจกรรมดนตรีมีสุข โดย อาจารย์ยุทธนา ศรีมูลชัย (พิการ)

อาจารย์ยุทธนา ศรีมูลชัย วิทยากรพิการทางสายตา มีความสามารถด้านเปียโนเมื่อเดินทางไปยังฐาน “ดนตรีมีสุข” จะได้ยินเสียงร้องเพลงประสานเสียงสดใสพร้อมกับเสียงคีย์บอร์ดของอาจารย์

ภาพที่ 5.156 – 5.157 บรรยายภาควิชาฐานกิจกรรม ดนตรีมีสุข

“...เด็กดีมีวินัย เด็กดีมีวินัย สติมัน กตัญญู เมตตา อุดม ซื่อสัตย์ ประหยัดทุกคน
ซื่อสัตย์ ประหยัดทุกคน ขยันพึ่งตน ไม่เห็นแก่ตัว” เสียงเพลงเด็กดีที่เนื้อเพลงบ่งบอกถึงคุณธรรม
9 ประการ ที่ต้องการปลูกฝังให้กับเยาวชนในค่ายนี้

“ใครอยากออกมาร้องเพลง บ้าง ไม่ต้องอาย เราตาบอดเหมือนกัน”

อาจารย์ผู้นำกลุ่มสองท่านชักชวนให้เด็กๆ ออกมาร้องเพลงอย่างอารมณ์ดี บางคนอายุที่
จะแสดงออก เพื่อนในกลุ่มก็ช่วยกันส่งเสียงเชียร์ ส่งไมโครโฟนให้เพื่อนออกมาร้องเพลง

อาจารย์ยุทธนา กล่าวถึงการมาค่าย Art for All ที่เป็นโอกาสทั้งคนพิการ คนไม่พิการ และ
สังคม ได้เรียนรู้และทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน ดังนี้

“...คนพิการและโอกาสนั้นสำคัญมาก ถ้าคนเราได้ให้โอกาส และความ
เข้าใจกัน ก็จะทำให้มีสิ่งที่ดีเกิดขึ้นไม่เพียงแต่คนปกติที่จะต้องเข้าใจคน
พิการ แต่คนที่พิการก็ต้องพยายามเข้าใจคนปกติด้วยเช่นกัน นอกจากจะ
เข้าใจ ซึ่งกันและกันแล้ว ก็ต้องพยายามเข้าใจสังคม และสังคมก็ต้อง
พยายามเข้าใจคนพิการด้วยอีกเช่นกัน การมาค่าย Art for All ได้ข้อคิดอะไร
หลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นความอดทน และ ความเสียสละ ให้คนพิการและคนปกติ
ได้มาเรียนรู้ร่วมกัน...” (ยุทธนา ศรีมูลชัย, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

จากการสังเกตกิจกรรมจะเห็นว่าอาจารย์ยุทธนาช่วยลดความประหม่าของเยาวชนพิการ
ให้ร่วมกิจกรรมได้ ขณะเดียวกันก็ช่วยให้เยาวชนปกติเห็นศักยภาพของเพื่อนและสนับสนุนการเข้า
ร่วมกิจกรรมของเพื่อน ดังเช่นที่น้องปานผู้ช่วยวิทยากรฐานกิจกรรม(อาสาสมัครในภาพที่...)เล่าถึง
การร่วมแรงร่วมใจและคอยกระตุ้นให้ร่วมกิจกรรมระหว่างเยาวชนพิการและเยาวชนไม่พิการใน
ฐานนี้ว่า.....

“...ในฐานะดนตรี น้องตาบางคนจะซื่อๆ แต่ร้องเพลงเพราะ เพื่อนๆใน
กลุ่มจะคอยดันให้ออกไปร้องเพลง ส่วนน้องหูถึงไม่ได้ยินเสียงแต่ก็ดูเพื่อนทำ
กิจกรรม แล้วก็ปรบมือหรือทำท่าทางร่วมกับเพื่อนๆ ทุกคนก็สนุกกับกิจกรรม
ได้...” (ปาน ผู้ช่วยวิทยากร, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

2) กิจกรรมผสมเสียงศิลป์ โดย อาจารย์วีรพงษ์ ทวีศักดิ์ (ไม่พิการ)

อาจารย์ วีรพงษ์ ทวีศักดิ์ นักดนตรีพิณแก้ว ผู้เปลี่ยนแก้วธรรมดาๆ ให้กลายมาเป็นเครื่อง
ดนตรีที่สามารถบรรเลงได้อย่างไพเราะ นอกจากตัวอาจารย์เองจะเรียนรู้ และพัฒนาการบรรเลง
พิณแก้วอยู่ตลอดเวลา ก็ยังทำหน้าที่ถ่ายทอดศิลปะพิณแก้วอีกด้วย แต่ในฐานกิจกรรม “ผสมเสียง

ศิลป์” ในค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย ART FOR ALL อาจารย์ไม่ได้มาพร้อมพิณแก้ว แต่เลือกใช้ แอนด์เบลล์แทนเพื่อเยาวชนทุกคนจะได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมได้เหมือนกัน

ภาพที่ 5.158 – 5.159 บรรยากาศฐานกิจกรรมประสมเสียงศิลป์

“...ปีแรกที่ผมเอาพิณแก้วมาเล่นในฐานกิจกรรมกลายเป็นว่า....เอ๊ะ เรา เล่นได้คนเดียว เด็กๆนั่งดูแถมสภาพพื้นที่ไม่เอื้ออำนวย ปีต่อมาผมเลยเปลี่ยนใช้ แอนด์เบลล์ กับกีตาร์พอดิมีผู้ช่วยวิทยากรเล่นกีตาร์ได้ ผมก็ให้เด็กๆทุกคนเป็นโน้ต พอชี้ไปที่ใครหรือพูดเสียงอะไรให้เขย่าแอนด์เบลล์ ทุกคนก็จะได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งหมด แต่เผอิญมีอยู่กลุ่มหนึ่งมีน้องที่พิการ ขำซ้อน ไม่มีแขนและบกพร่องทางปัญญา ขณะที่ผมกำลังส่งแอนด์เบลล์ให้เด็กๆ พอมามาถึงน้องไม่มีแขน.....ผมกำลังจะยื่นแอนด์เบลล์ให้แต่ะงักไป ขณะหนึ่ง ว่า จะทำยังไง ในใจคิดว่าจะให้เค้านั่งดูเพื่อน แล้วเค้าจะมีความสุขไหม ปรากฏน้อง เค้าทำหน้าให้ดูที่เท้าเหมือนกับว่า...ไม่เป็นไรหนูมีเท้าใช้ได้ เท่านั้นเอง...ทุกคนก็มีส่วนร่วมสร้างเสียงดนตรีด้วยกัน...ตอนนั้นเพิ่งเข้าใจถึงความหมายของคำว่าก้าวข้ามขีดจำกัดของอาจารย์ชาญณรงค์

พอปีนี้...ผมเอากีตาร์มาตัวเดียวอีกตัวสายขาด ก็ยังนึกอยู่ว่า...เอ๊ะ แล้วแบบนี้ถ้าผมเล่นกีตาร์ให้ แล้วใครจะชี้ได้...พอหันมาเจอ..อ้อ เราก้ยังมี ปลายกีตาร์อยู่ เลยเป็นที่มาของท่าเล่นกีตาร์แล้วก็ชี้ไปทางเด็กๆซึ่งเป็นตัวโน้ตแต่ ละตัว...มีความสุขมาก...” (วีรพงศ์ ทวีศักดิ์,สัมภาษณ์, กรกฎาคม,2552)

ผู้วิจัยสังเกตเห็นทั้งสีหน้าอาจารย์ และความสุขของเด็กๆขณะแอนด์เบลล์ ที่ตื่นตัว ตลอดเวลา เพราะต้องคอยตั้งใจดูว่า....อาจารย์จะชี้มาที่เราหรือไม่... ถ้าเป็นเยาวชนตา อาจารย์จะขยับตัวเข้าไปใกล้ พร้อมเปล่งเสียงตัวโน้ตนั้น น้องตาก็จะเขย่าแอนด์เบลล์พร้อม

รอยยิ้ม...หลังจบกิจกรรมในช่วงบ่ายเลิกตอนเย็น อาจารย์วีรพงศ์ (วิทยากร)เดินชวนพาเรดพร้อมกับเด็กๆ ไปหน้ายิ้มแย้มกลมกลืนเป็นส่วนหนึ่งกับเยาวชนทั้งพิการและไม่พิการ

จากการสังเกตและสัมภาษณ์อาจารย์วีรพงศ์ (วิทยากร) วิเคราะห์ได้ว่าการเลือกใช้เครื่องดนตรีที่เหมาะสม สามารถเป็นสื่อเชื่อมโยงเยาวชน ทั้งพิการและไม่พิการซึ่งมีอวัยวะรับสารแตกต่างกันไป เช่น เครื่องดนตรีที่ใช้เคาะจังหวะ หรือใช้การเขย่า สำหรับเยาวชนพิการทางการได้ยิน เพื่อทดแทนการได้ยินเสียง ส่วนเยาวชนที่ไม่มีแขนก็สามารถใช้ขาในการร่วมกิจกรรมกับเพื่อนๆ ได้ สำหรับเยาวชนที่มองไม่เห็น อาจารย์ก็จะใช้การสัมผัสช่วย ทำให้เห็นว่าในกิจกรรมฐานเกี่ยวกับดนตรี (เนื้อหาสาระ) ถึงแม้เยาวชนหรือผู้รับสารจะมีข้อจำกัดในการรับสารแตกต่างกัน ถ้าหากวิทยากรหรือผู้ส่งสาร ได้มีการปรับช่องทางการสื่อสารที่เข้าถึงผู้รับสารทุกคนไทย เช่น การเลือกใช้แฮนด์เบลล์ ซึ่งผู้รับสารทั้งที่เป็นเยาวชนพิการและไม่พิการสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมได้ และเข้าถึงเนื้อหาสาระ(ดนตรี) อย่างเดียวกันได้

(3) กิจกรรมปั้นและสื่อประสม

1) กิจกรรม มหัศจรรย์กระดาษ โดย อาจารย์จักรพันธ์ ธนธีรานนท์ (ไม่พิการ)

“มหัศจรรย์กระดาษ” เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจจากเยาวชนทุกคนมาก ผู้วิจัยสังเกตเห็นเยาวชนหลายคนมักจะแฉะเวียนเพื่อไปชมผลงานของตนเองที่แขวนเรียงรายอยู่บริเวณฐานกิจกรรม เพื่อดูว่าโครงลวดที่จุ่มเยื่อกระดาษไว้แห้งหรือยัง โดยกิจกรรมในฐานนี้ อาจารย์จักรพันธ์ ธนธีรานนท์ หรือ พี่นิว อดีตอาสาสมัครค่าย Art for All ตั้งแต่สมัยยังศึกษาอยู่ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และปัจจุบันกลับมาเป็นวิทยากรค่ายสำหรับเยาวชนพิการและไม่พิการ โดยกิจกรรมมหัศจรรย์กระดาษนี้ เป็นการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจากกระดาษ โดยใช้ลวดเป็นโครงร่างสรรค์ด้วยวิธีการ ตัด ดัด มัด ลวดเข้าด้วยกัน แล้วนำโครงลวดนั้นจุ่มลงไปในถังน้ำที่บรรจุเยื่อกระดาษกั้น และปล่อยทิ้งไว้ให้แห้ง สามารถนำไปประดับตกแต่งต่อไป

ผู้วิจัยสังเกตว่าในทุกๆกระบวนการตั้งแต่ ตัด ดัด มัดลวด จนกระทั่งนำไปจุ่มในถังเยื่อกระดาษเยาวชนสามารถทำได้โดยง่าย และสนุกสนาน โดยเฉพาะขั้นตอนของการจุ่มลวดลงในถังเยื่อกระดาษที่ทุกคนตื่นเต้นและรอคอยกับผลงานที่จะออกมา จนไม่รู้สึกลัวว่าความพิการจะเป็นอุปสรรคแต่อย่างใด เยาวชนหูสามารถเรียนรู้ได้จากการดูตัวอย่าง เยาวชนตาสามารถฟังเสียงได้

และมีเพื่อนๆคอยจับมือให้สัมผัสกับอุปกรณ์ต่างๆ เยาวชนปัญญาเรียนรู้จากการทำตาม เยาวชนแขนขาก็สามารถใช้วิธีวะที่เหลือสร้างสรรค์ผลงานขึ้นมาได้

“...สิ่งที่เยาวชนทำพิสูจน์ได้ว่าเยาวชนพิการมิใช่บุคคลที่เราต้องให้ความเห็นใจเนื่องจากศักยภาพและความพยายามในการสร้างสรรค์ผลงาน มีคุณภาพสูงจนต้องชมเชย ในส่วนของความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดว่าเยาวชนทุกคนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีความสุขสนุกสนานในระหว่างที่อยู่ร่วมกัน เนื่องจากวิธีการประดิษฐ์ชิ้นงานเป็นเรื่องแปลกใหม่ เยาวชนให้ความสนใจ และตั้งใจทำกันมาก ถึงแม้จะมีเยาวชนพิการมือและแขน กลุ่มพิการทางปัญญา แต่ก็มีเพื่อนๆ คอยช่วยเหลือ สำหรับเยาวชนตาบอดไม่เป็นปัญหาเพราะเป็นงานที่สร้างสรรค์ได้ด้วยการสัมผัส จะมีเพื่อนๆคอยช่วยเหลือในช่วงนำโครงลวดนั้นจุ่มลงไปในถังน้ำ และการตกแต่งสี และวัสดุธรรมชาติ เมื่อผลงานเสร็จวิทยากรให้นำผลงานหนีบไว้บนราวให้ทุกคนได้ชมผลงานร่วมกัน ที่ยิ่งไปกว่านั้น ทุกๆครั้งที่ได้เห็นความพยายามของเยาวชนผู้พิการเป็นการเติมเต็มกำลังใจให้กับตัวเอง...” (จักรพันธ์ ธนธีรานนท์, สัมภาษณ์, กรกฎาคม, 2552)

ภาพที่ 5.160 – 5.163 บรรยากาศกิจกรรมหัตถ์จรรยักระดาศ

2) กิจกรรมปั้นดินปั้นคุณธรรม โดย อาจารย์เจลิยว นิลม่วง (ไม่พิการ)

กิจกรรมปั้นดินปั้นคุณธรรมเป็นอีกหนึ่งฐานกิจกรรมที่ได้รับความสนใจจากผู้ผ่านไปมา และทุกครั้งที่มีผู้วิจัยเดินเข้าไปดูใกล้ๆจะพบว่า ฐานกิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่แทบไม่ต้องใช้ล่ามภาษามือเลย เยาวชนทุกคนตั้งใจปั้นรูปมือที่เป็นภาษามือว่า I love you ตรงกับสัญลักษณ์ของค่าย “เติมรักด้วยรอยยิ้มในปีนี้” ซึ่งผู้ช่วยวิทยากรได้กล่าวถึง คุณลักษณะของกิจกรรมปั้นสำหรับเยาวชนทั้งพิการ และไม่พิการว่า

“...งานปั้นเป็นงานที่เหมาะสมกับเยาวชนทุกกลุ่มจริงๆ เป็นการปั้นดินที่ไม่ต้องการสีส้น จึงไม่ต้องกังวลถึงความสวยงาม แต่เน้นให้ทุกคนได้ร่วมกิจกรรมจริงๆ เป็นกิจกรรมง่าย ๆ ที่ทุกคนสามารถทำได้ และเสร็จทันในเวลาที่กำหนด เยาวชนจะภูมิใจที่เห็นผลงานของตัวเองสำเร็จ ในขณะเดียวกันทุกคนก็สามารถทำได้ด้วยตัวเอง...” (ผู้ช่วยวิทยากร ฐานปั้นดิน ปั้นคุณธรรม, สัมภาษณ์, กรกฎาคม, 2552)

จากการสังเกตฐานกิจกรรมปั้นดิน ปั้นคุณธรรมแสดงให้เห็นว่า “ช่องทางการสัมผัส” เหมาะกับผู้รับสารทุกกลุ่ม

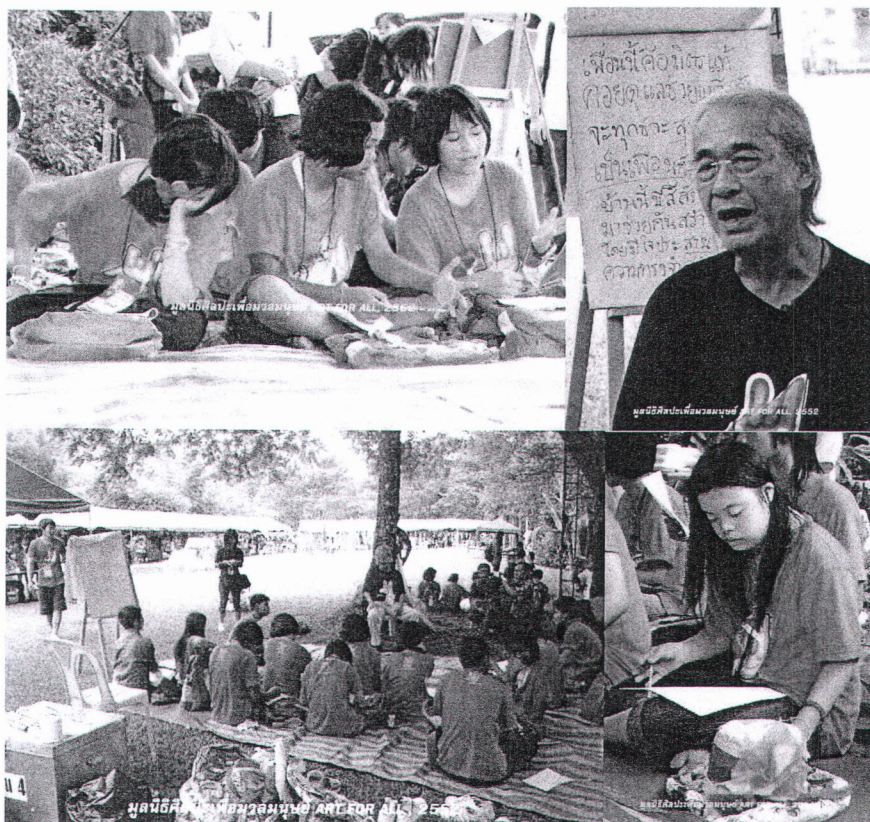
ภาพที่ 5.164 – 5.166 บรรยากาศกิจกรรมปั้นดิน ปั้นคุณธรรม

(4) กิจกรรมวรรณศิลป์

1) กิจกรรม วรรณศิลป์สร้างสรรค์ โดยอาจารย์เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ (ไม่พิการ)

อาจารย์เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ เริ่มต้นสอนเยาวชนทั้งพิการและไม่พิการในการแต่ง กาพย์ ยานี 11 โดยให้เยาวชน เริ่มคิดคำจากสิ่งที่เห็น สู่การแต่งประโยคแรก 5 คำ ประโยคหลัง 6 คำ ก็ ทำให้เยาวชนทั้งพิการและไม่พิการ แต่งกาพย์ยานี 11 ได้อย่างสละสลวยได้ใจความ และเมื่อถาม ถึงการสื่อสารระหว่างวิทยากรกับเยาวชน อาจารย์เนาวรัตน์ตอบว่า “...ไม่เป็นปัญหา เพราะ สอน ให้ รู้สึก นึก คิด ไม่ว่าเยาวชนพิการ หรือ ไม่พิการ ก็รู้สึก นึก คิดได้เหมือนกัน...”

ส่วนในเรื่องของการสื่อสารสำหรับเยาวชนในแต่ละกลุ่มนั้น อาจารย์เนาวรัตน์ ตอบว่า “...อันที่จริงแล้วกลุ่มตาก็จะฟังเพื่อน ๆ อ่าน กลุ่มหูก็จะอ่านตามที่เขียน กลุ่มปัญญาาก็จะคอยฟังเพื่อน แขนขาาก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคในกิจกรรม (เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์, สัมภาษณ์, กรกฎาคม, 2552)

ภาพที่ 5.167 – 5.170 บรรยากาศกิจกรรมวรรณศิลป์สร้างสรรค์

(5) กิจกรรมพิเศษ

1) ฐานสวนสัตว์ โดย รองศาสตราจารย์ สัตวแพทย์หญิง ดร.นันทริกา ชันชื้อ (ไม่ พิการ)

ฐานสวนสัตว์ หนึ่งในฐานที่ชวนประทับใจ และได้รับความนิยมลำดับต้นๆจากบรรดา
เยาวชนที่มาเข้าค่าย ชนิดที่ว่าว่างจากฐานอื่นหรือช่วงพักเป็นต้องวนเวียนแวะมา

รองศาสตราจารย์ สัตวแพทย์หญิง ดร.นันทริกา ชันชื้อ แนะนำพฤติกรรมของเจ้างูหลาม
ทองว่าเป็นงูจ่าศีล หลังจากนั้นจึงให้เยาวชนทุกคนได้ลองสัมผัสงู “รู้สึกยังไงคะ ลื่นๆ ไซ้ไหมคะ
เอ้าจับหางก่อน” การสัมผัสงู คือหนึ่งกิจกรรมในการก้าวข้ามขีดจำกัด ที่แม้แต่คนพิการเองก็ยังมี
ข้อจำกัดเช่นกัน

“เราทำให้เขาสามารถก้าวผ่านความกลัวไปได้ ความกลัวนี้แปลกนะ เด็ก
ตาบอดไม่เคยเห็นงู ไม่เคยจับงู แต่เขากลัวงู นี่คือนิสัยที่เราทำทุกครั้งและมักจะมี
คนที่กลัวทุกกลุ่ม เราทำให้คนหายกลัวงูเยอะมาก เวลาที่เขาเอาชนะตัวเองได้ครั้ง
หนึ่งแล้ว เขาจะแอบกลับมาอีกเพราะเขาภูมิใจในตัวเองที่แอบแฝงอยู่ว่าสามารถ
เอาชนะความ กลัวที่เขากลัวมาตลอดชีวิตได้ บางคนพอหายกลัวมาขอเป็น
อาสาสมัครเลี้ยงงูกีมี” (นันทริกา ชันชื้อ, สัมภาษณ์, กรกฎาคม, 2552)

ภาพที่ 5.171 คณะนิสิตสัตวแพทย์

ส่วนการยกสวนสัตว์มาไว้ในค่ายศิลปะนั้น อาจารย์นันทริกามีความคิดว่า “ตามธรรมชาติ
เด็กพิการจะไม่มีโอกาสได้สัมผัสกับสัตว์เหล่านี้เลย ในเมื่อเขาไปไม่ได้ เราก็เลยยกมาให้เขาได้
เรียนรู้ได้สัมผัส...” ซึ่งนอกจากการจัดในรูปแบบของฐานกิจกรรมที่เป็นกิจกรรมในเชิงรุกที่สร้าง

ประสบการณ์ที่ต่างออกไปในชีวิตประจำวันสำหรับเยาวชนพิการแล้ว บรรดาสัตว์ทั้งหลายยังมี
ส่วนร่วมในขบวนพาเหรดสวนสัตว์ซึ่งเป็นสีสันประจำค่ายที่ทุกคนรอคอย

ภาพที่ 5.172 – 5.173 วิทยากรจากคณะสัตวแพทย์ ดูแลเยาวชน

ภาพที่ 5.174 – 5.175 วิทยากรจากคณะสัตวแพทย์ ดูแลเยาวชน

ภาพที่ 5.176 – 5.177 การจัดพาเหรดรอบค่าย

อาจารย์แอนเดอร์สัน ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะบำบัดจากประเทศสหรัฐอเมริกา ที่มาเป็นวิทยากรรับเชิญในการจัดค่ายครั้งนี้ ได้แสดงมุมมองของอาจารย์ถึงความสำคัญในการใช้ศิลปะเป็นสื่อเชื่อมโยงเยาวชนพิการและไม่พิการ และการใช้ศิลปะในการบำบัดสำหรับเยาวชนพิการ รวมถึงที่เยาวชนพิการได้เรียนรู้แบบอย่างจากวิทยากรที่พิการ ไว้ดังนี้

การใช้ศิลปะเป็นสื่อเชื่อมโยงเยาวชนนั้น ตอนนี้มีการศึกษาเกี่ยวกับศาสตร์ที่ทำให้คนเรียนรู้เรื่องศิลปะ ที่ทำให้ทราบว่า ศิลปะมีพลังในการจุดประกายเรื่องของอารมณ์ความรู้สึกทำให้เราสามารถเชื่อมต่อกับความรู้สึกและอารมณ์ของความเป็นมนุษย์ออกมา นอกจากนั้นศิลปะยังมีพลังในการบำบัด ซึ่งจำเป็นมากสำหรับเยาวชนพิการ ทุกกิจกรรมได้แสดงออกความเป็นตัวตนและเป็นการบำบัด ไม่ใช่ทุกคนที่จะถนัดในการวาดรูป ก็อาจจะแสดงในฐานะดนตรีและถ่ายทอดความรู้สึกออกมา เวลาเด็กๆได้ทำอะไรสำเร็จขึ้นมา เค้าจะรู้สึกภูมิใจและตระหนักในคุณค่าของตน เนื่องจากเด็กพิการส่วนใหญ่จะรู้สึกว่าขาดความมั่นใจ แต่พอมาที่นี่จะรู้สึกได้ว่า..โอ้ยฉันทำได้ และการทำงานร่วมกับเพื่อนจะให้เค้ารู้สึกมีเพื่อน มีการแลกเปลี่ยนแบ่งปัน เป็นสายสัมพันธ์ ซึ่งแสดงผ่านออกมาทางงานศิลปะ นอกจากนั้นวิทยากรที่พิการที่แสดงให้เห็นว่าเค้าก็สามารถทำได้ก็จะเป็นแบบอย่างที่ดีกับเด็กพิการด้วย ส่วนคนที่ไม่พิการที่ทำหน้าที่อาสาสมัครในค่ายก็จะมีความรู้ในการดูแลเยาวชน เพราะเค้าต้องสามารถวางแผนให้คนต่างๆมาร่วมกิจกรรมด้วยกันได้ (อาจารย์แอนเดอร์สัน, สัมภาษณ์กรกฎาคม 2552)

2.2.5 กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ภาคกลางวัน

ในการจัดค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษยในช่วงแรก กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในภาคกลางวันทุกคนจะรู้จักกันดีในรูปแบบของกิจกรรมรอบกองไฟ ซึ่งในปัจจุบันรูปแบบของกิจกรรมรอบกองไฟได้ปรับเปลี่ยนจากการแสดงรอบกองไฟกลางแจ้งเป็นการจัดกิจกรรมภายในตัวอาคาร มีแสดงรูปแบบต่างๆ และการจัดประกวด ซึ่งยังคงวัตถุประสงค์เดิมของการจัดกิจกรรมรอบกองไฟ คือการสร้างสายสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกค่าย หรือที่เรียกว่ากิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการจัดค่าย Art for All ในปีนี้ มีกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ดังนี้

- (1) กิจกรรมค้นหาศักยภาพ
- (2) กิจกรรมการแสดงและการประกวดเยี่ยม

- (3) กิจกรรมสานสายใย
- (4) กิจกรรมอ้าอาลัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) กิจกรรมค้นหาศักยภาพ

กิจกรรมค้นหาศักยภาพเป็นกิจกรรมในคืนแรกของค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All ที่จัดโดย ศ.เกียรติคุณอ่ำไพ สุจริตกุล และศ.ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ ทั้งสองท่านได้ช่วยกันปูพื้นความเข้าใจของเยาวชนทุกๆ คน แสดงถึงการให้ความสำคัญในการจัดเรียงเนื้อหาสาระในการสื่อสารผ่านสื่อกิจกรรมค่ายในกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์คืนแรก ที่เน้นให้เยาวชนทุกกลุ่มได้เรียนรู้ถึงศักยภาพของตนเองผ่านกิจกรรมในรูปแบบสาระ-บันเทิง

“...อาร์ท ฟอลออล เราเริ่มต้นมา ตั้งแต่ปี 2540 เราอยู่ในค่ายนี้เราไม่เรียกว่าผู้พิการแล้ว แต่เรา เรียกว่า ...ห้า....รวมเป็นหนึ่งในอัจฉริยะ (ทำมือห้าคนรวมเป็นหนึ่งใน) คุณยายชอบคำนี้มาก ART FOR ALL หมายถึง ศิลปะเพื่อมวลมนุษยทุกคน ไม่จำเป็นว่าต้องเป็นผู้พิการหรือไม่พิการ

สำหรับปีนี้ เรามีคติพจน์ต่อท้าย ART FOR ALL ว่า เติมรักด้วยรอยยิ้ม ซึ่งในทุกๆปีจะมีเพลง และคุณยายก็ได้แต่งเพลงนี้ให้ แต่ก่อนเพลงนี้เรามายิ้มและหัวเราะกันก่อนดีมี๊

ให้พวกเราช่วยกันร้องเพลง (พร้อมทำภาษามือประกอบ)

ยิ้มไว้ เกิดใจ จะดี

คิดดี พูดดี ทำดี

ทำดี อย่างนี้ มั่นใจว่าดี ทุกคนจะทำแต่ดี....”

(อ่ำไพ สุจริตกุล,สังเกตกิจกรรม,กรกฎาคม 2552)

เด็กๆทุกคนช่วยกันร้องเพลง เด็กหูหนวกทำภาษามือประกอบ เด็กตาออกเสียง ที่เสียงดังที่สุดคือ เด็กปัญญา โดยใช้สื่อสไลด์ประกอบ ช่วยให้เยาวชนพิการทางการได้ยินสามารถอ่านตัวหนังสือบนจอได้ และเยาวชนพิการทางสายตา เยาวชนพิการทางปัญญา เยาวชนไม่พิการสามารถฟังและร้องตามได้

จากการพิจารณากิจกรรมการสื่อสารระดับกลุ่มใหญ่ ตั้งแต่เริ่มต้นจัดค่าย ผู้วิจัยมองเห็นแบบแผนในการสื่อสารระดับกลุ่มใหญ่ ที่ผู้ส่งสารจะต้องใช้สื่อมากกว่า 1 ประเภท เพื่อให้ผู้รับสารที่มีอวัยวะในการรับสารต่างกันได้เข้าใจ

ในกิจกรรมค้นหาศักยภาพ จะเปิดโอกาสให้ทุกคนได้เขียนความรู้สึก ความคาดหวังในการมาค่าย เหตุผลว่าทำไมถึงอยากมาค่ายนี้ เพื่อคณะทำงานจะได้นำไปเป็นแนวทางให้การปรับกิจกรรมวันต่อไป ซึ่งสำหรับเยาวชนตาบอดจะมีพี่เลี้ยง หรือเพื่อนในกลุ่มช่วยเขียนให้

สำหรับน้องที่พิการทางการได้ยินบางคนจะรู้สึกไม่มั่นใจ ที่ยังไม่สามารถเขียนสะกดคำได้ ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ก็จะพยายามอธิบายเป็นภาษามือและพี่เลี้ยงก็จะช่วยเขียนให้ ดังเช่นตัวอย่างของ น้องยุพา ดังนี้

“...รู้สึกชอบที่ได้มาค่ายนี้ ได้รู้จักเพื่อนใหม่ รู้สึกมีความสุขที่ทุกคนรักกันดี ได้สื่อสารกับเพื่อนปกติ และรู้สึกดีที่เพื่อนสามารถสื่อสารกับเราได้...”
(น้องยุพา, เยาวชนหู, สังเกต, กรกฎาคม 2552)

“...น้องยุพาเพิ่งเข้ามาเรียน ประโยคยากๆก็ยังไม่สามารถเขียนได้ บางครั้งก็จะไม่มั่นใจเวลามาทำกิจกรรมนอกโรงเรียน...” (อาจารย์จากโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดตาก, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

(2) กิจกรรมการแสดงและการประกวด

เนื่องจากในค่ายครั้งนี้มีคำขวัญที่ว่า Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม การจัดกิจกรรมต่างๆ จึงมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับรอยยิ้ม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงบทบาทความสำคัญของแนวคิดหลัก (Theme) ที่ช่วยในการกำหนดกรอบของกิจกรรมย่อยๆในค่ายให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ดังตัวอย่างเช่นการจัดประกวดยิ้มสำหรับเยาวชนและสมาชิกในค่าย และหนึ่งในผู้ได้รับรางวัลซึ่งเป็นที่จดจำสำหรับทุกคนในค่าย คือ เยาวชนพิการซ้ำซ้อน เจ้าของฉายา “ยิ้มถล่มโลก”

ปาล์ม ศักรินทร์ แก้วอร่ามได้เขียนเล่าความรู้สึก เกี่ยวกับการช่วยเหลือครั้งแรกในค่ายครั้งนี้กับเจ้าของฉายายิ้มถล่มโลก ซึ่งเป็นเหตุการณ์ประทับใจที่ทำให้ยิ้มได้ทุกครั้ง

“...พี่เค้ามียายว่า “ยิ้มถล่มโลก” ถ้าใครไปค่าย วันที่ 3-7 ก.ค. 2552 จะจำได้ดีเลย คือ พี่เคื่ความบกพร่องทางร่างกาย คือว่า ผมพาพี่เคื่ไปเข้าห้องน้ำ เพราะว่าพี่เคื่ ปวดฉี่ ที่แรกผมก็คิดอยู่ว่าจะทำยังไง หาใครช่วยก็ไม่มี ผมก็เลยขายเดี่ยวเลย เปิดประตูห้องน้ำได้เสร็จ ก็อุ้มพี่เคื่ ไปที่ชักโครก ถอดกางเกง จับปลายกระบอก ปั่นให้ตรงเป้า แต่ยังไม่ทันจะตรงเป้าหมายเลย พี่เคื่ก็สายกระสุนใส่แบบไม่ได้ตั้งใจเลย เลอะมือผมซะงั้นพอดแม็ก ผมก็ถามพี่เคื่ว่า เสร็จแล้วหรือ? เหมือนพี่เคื่จะพยักหน้า พอผมจะเป็น อาวุธลับของพี่เคื่ พี่เคื่ก็ ปล่อยออกมาอีก ชุดเล็กๆ ก็เลอะมือผมอีกตามเคย

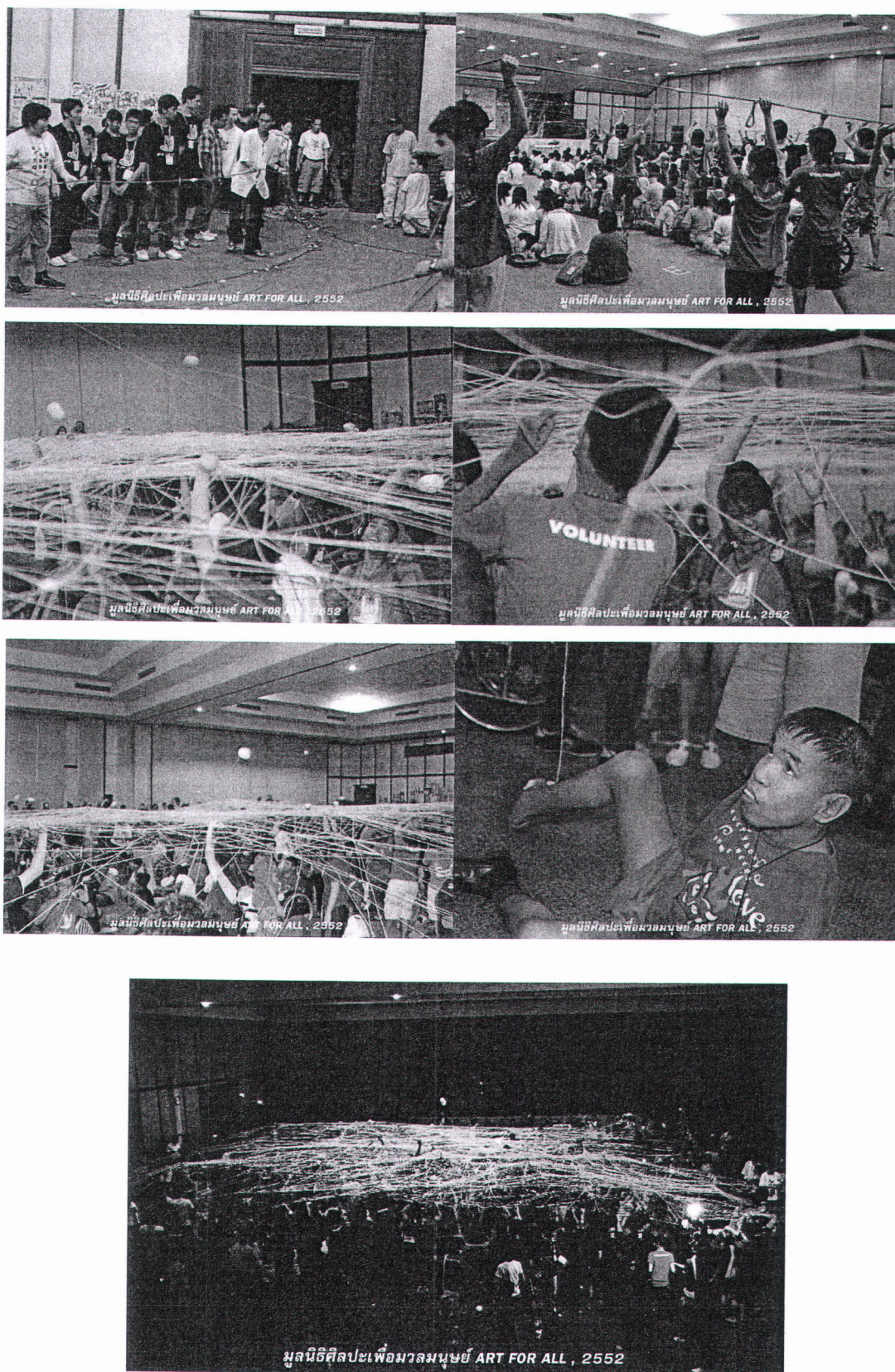
“...ตั้งแต่เกิดมา จริงๆเลย ผมไม่เคยให้ใครมาฉี่ใส่มือผมแบบนี้เลย นอกจากฉี่ตัวเอง คิดแล้วก็ยังขำได้จนทุกวันนี้ เรื่องนี้สามารถ ทำให้ผมยิ้มได้ ทุกครั้งเวลาที่ผม ไม่สบายใจ หรือ มีความทุกข์ ...หลังจากเสร็จพิธีเปิดก็ถึงเวลาเดินทางไปยังค่ายที่วังรี รีสอร์ท จังหวัดนครนายก ผมมาอยู่รถคันเดียวกับคนที่ฉี่ใส่มือของผม ทำให้ผมอดยิ้มไม่ได้ ระหว่างทาง ก็ต้องคอยช่วยเหลือ ป้อนข้าว ป้อนน้ำ ผมก็รู้สึกอับบุญจริงๆ เพราะ ไม่เคยทำอะไรให้ใครแบบนี้...” (ปาล์ม, พี่เลี้ยง, เขียนบรรยายความรู้สึก, กรกฎาคม, 2552)

ภาพที่ 5.178 หนึ่งในผู้ได้รับรางวัลจากการประกวดยิ้ม เจ้าของฉายา “ยิ้มถล่มโลก”

(3) กิจกรรมสานสายใย

กิจกรรมสานสายใยเป็นกิจกรรมหนึ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย โดยจะให้เยาวชนหลับตาในขณะที่พี่เลี้ยงและอาสาสมัคร นำเชือกมาซึ่งล้อมรอบเยาวชนก่อนจะเริ่มโยนไหมพรมให้เป็นสายใยพร้อมกับเพลงค่าย จากแต่ละด้าน ค่อยๆ สานเป็นสายใย ดังภาพ

ภาพที่ 5.179 - 5.185 บรรยากาศกิจกรรมสานสายใย

จากภาพกิจกรรมเป็นการสื่อความหมายว่า พี่ๆอาสาสมัคร พี่เลี้ยง คณะทำงานทุกคน ช่วยกันถักทอสายใยล้อมรอบเยาวชนทั้งที่พิการและไม่พิการให้อยู่ร่วมกัน...นอกจากนี้ระหว่าง กิจกรรมยังมีการร้องเพลงค่ายประกอบ

เพลง สะพานสู่สันติภาพ เนื้อร้อง ศ.กิตติคุณ อำไพ สุจริตกุล
 “Art for All” นั้นยัง อยู่ใน คู่กัน สะพานสู่สันติภาพแห่งศิลป์ของผู้พิการ
 แม้ด้วยการเห็น ก็เป็น ผู้สื่อสาร ด้วยการได้ยิน ก็ช่วย สังเกตการณ์
 ขาดแขนขา ใช้งาน ก็เป็นสมองให้ ด้วยปัญญาใช้ร่างกาย
 ไม่พิการ ช่วยสานสัมพันธ์

เมตตาธรรม น้อมนำ จากห้วงหัวใจ หล่อหลอมแผ่ไป
 สู่โลกกว้างไกล ให้เรียนรู้กัน เหนือกว่าภาวะแห่งสันติภาพนั้น
 ต้องเริ่มภายในที่ใจเป็นหลักสำคัญ จึงเสกศิลป์ สร้างสรรค์
 พัฒนาผู้ด้อยได้ นี่แหละคือ ธงชัย ของงานยิ่งใหญ่ Art for All”

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า เมื่อใหม่พรมหล่นที่ใครคนนั้นจะพยายามขว้างไปเต็มแรง แม้ ไม่มีแขน ขาอาจจะดูน่าเป็นห่วงว่าเอ๊ะจะโดนเพื่อนเหยียบไหม.. แต่ทุกคนได้เรียนรู้ที่จะระวังซึ่งกันและกันให้ ความรู้สึกว่าคุณทุกคนสามารถใช้เวลาสั้นๆในการพยายามปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันในค่ายแห่งนี้

(4) กิจกรรมอ่าลาอาลัย

ในกิจกรรมอ่าลาอาลัยจะเปิดโอกาสให้เยาวชนพิการและไม่พิการแต่ละกลุ่มมากล่าว ความรู้สึกที่ได้มาใช้ชีวิตร่วมกันกับเพื่อนๆ พี่ๆอาสาสมัคร คณะทำงาน ตลอดระยะเวลา 5 วัน

จากนั้น คณะทำงานและอาสาสมัครจะมายืนล้อมรอบเยาวชน พร้อมกับจุดเทียนและร้อง เพลงซึ่งเป็นเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ “รอยยิ้ม และ ความรัก”

เนื้อเพลง เพราะอะไร โดย ป้าง นครินทร์ กิ่งศักดิ์

“...เธอเคยถามกับฉัน ที่ฉันรักเธอ ว่าอยากจะรักเพราะอะไร

กลับไปคิดไปค้น ใคร่ครวญมากมาย ไม่เจอคำตอบ

ที่ผ่านมาฉันไม่คิดอยากรู้ที่มา และไม่เคยมหาเหตุผลใดๆ

แค่ตัวฉันเพียงรู้ ว่าเป็นสุขใจ เมื่ออยู่เคียงกัน

อาจจะฟังแล้วไร้เหตุผล ว่าสิ่งที่ทำให้คนรักกัน

หรือเป็นเพียงรอยยิ้ม รอยนั้นเมื่อวันแรกเจอ...”

เนื้อเพลง: ส่งต่อความรัก โดย บอย โกสิยพงษ์

“...ให้เพลงนี้เป็นเหมือนกับตัวแทนจากใจของเรา

ที่จะบอกเขาถึงความรักแท้ ที่ในโลกนี้ยังมี

ให้รักพาใจเขาไป พบกับใจของเราซักที

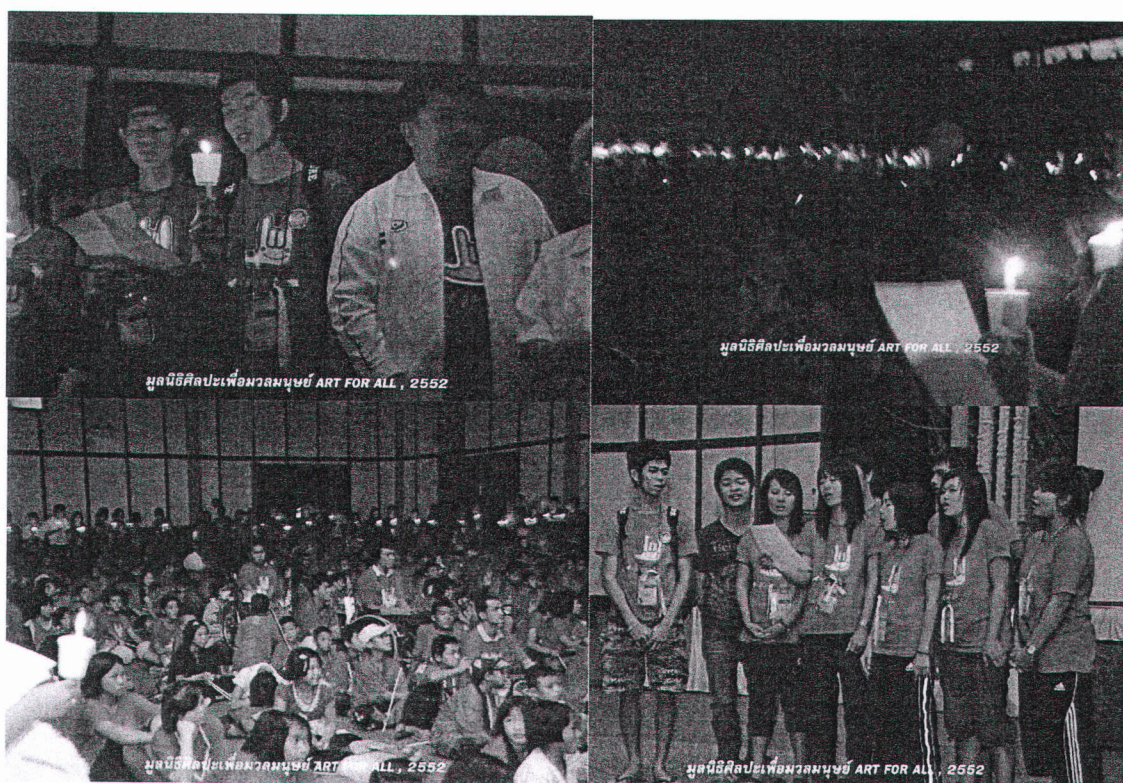
ส่งต่อเพลงนี้ด้วยรักและรักให้คนทุกคน

“...มอบรอยยิ้มให้คนที่พบ เพื่อเป็นการเริ่มต้นความรักที่ไม่รู้จักจบ

และจะส่งเรื่อยไปด้วยใจต่อใจตราบนานเท่านาน

ให้ความรักนั้นสัมผัสใจไม่ว่าเมื่อไหร่จะส่งต่อไปแม้เวลาผ่าน

ให้จักรวาลแห่งนี้มีแต่ความรัก...”

ภาพที่ 5.186 – 5.189 บรรยายากิจกรรมอำลาอาลัย

ผู้วิจัยสังเกตเห็นน้องๆที่นั่งอยู่ในวงกลมล้อมรอบด้วยพี่ๆ และมีเพียงแค่แสงเทียนให้ความสว่าง ถึงแม้น้องตาบอดจะมองไม่เห็น น้องหูหนวกจะไม่ได้ยินเสียงเพลง น้องปัญญาจะไม่เคยนั่งอยู่นิ่งๆได้ แต่เยาวชนทุกคนนั่งนิ่งอยู่กับที่มองดูพี่ๆที่ล้อมรอบตนเองอยู่ มองดูเพื่อนข้างๆ แล้วน้ำตาก็เริ่มจะไหล แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมเหล่านี้สามารถสร้างความรู้สึกร่วมกันของผู้กิจกรรมได้

นอกจากนี้ การใช้เพลงในค่ายที่ทำหน้าที่เป็นสื่อเชื่อมโยงเยาวชนทุกคนในค่ายด้วย ซึ่งเพลงที่เลือกใช้ในกิจกรรมอ่าลาอาลัย ทั้งสองเพลง นี้เป็นเพลงที่ทุกคนรู้จักและจดจำได้

2.2.6 กิจกรรมพิเศษ

กิจกรรมพิเศษเป็นกิจกรรมที่นอกเหนือจากการจัดกิจกรรมพื้นฐาน และกิจกรรมชีวิตประจำวันในการจัดค่าย สำหรับค่าย ศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All มีกิจกรรมพิเศษ 2 กิจกรรมใหญ่ๆ ได้แก่

(1) กิจกรรมทำบุญตักบาตร

สมาชิกค่ายทุกคนตื่นนอนแต่เช้า วันนี้ไม่มีกิจกรรมการออกกำลังกายเหมือนเช่นทุกวัน แต่สมาชิกทุกคนทยอยเตรียมตัวตั้งแถวรอตลอดทางเดินหน้ารีสอร์ท ทั้งสองข้างทาง ในมือมีอาหารแห้งที่เตรียมตักบาตรในโอกาสวันอาสาฬหบูชา ทุกคนมีสีหน้ายิ้มแย้ม และตื่นเต้นเมื่อพระเริ่มเดินบิณฑบาต

ภาพที่ผู้วิจัยไม่เคยเห็นมาก่อนในชีวิตการ คือ ภาพที่เยาวชนที่แม้ขาดอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งไปก็ใช้อวัยวะที่เหลือทดแทน ในการใส่บาตร บางคนมองไม่เห็นก็มีเพื่อนคอยจับมือ ถึงแม้เยาวชนที่ไม่ได้ยินเสียงเองก็ยังแสดงความตื่นเต้นที่ได้มีโอกาสทำบุญตักบาตรพร้อมกับเพื่อน

ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่า ตามปกติแล้วการทำบุญตักบาตรของคนพิการพบเห็นได้น้อยมาก ด้วยความเชื่อความเชื่อในเรื่องของศาสนาที่ว่าคนพิการเป็นคนที่ทำเคราะห์กรรมมา รวมทั้งมีข้อจำกัดด้านร่างกายในการทำบุญตักบาตร แต่การมาเข้าค่ายเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ช่วยขยายขอบเขตประสบการณ์ใหม่ๆ ให้กับเยาวชนทั้งเยาวชนพิการที่ไม่ค่อยมีโอกาสได้ทำกิจกรรมทางศาสนา และเยาวชนไม่พิการที่ไม่ค่อยมีโอกาสทำกิจกรรมทางศาสนาพร้อมกับเยาวชนไม่พิการ

ภาพที่ 5.190 – 5.191 บรรยากาศกิจกรรมทำบุญตักบาตร

(2) กิจกรรมพิเศษสำหรับผู้ร่วมค่าย

ผู้จัดค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม ได้มีการจัดกิจกรรมสำหรับผู้เยี่ยมชมค่าย ที่เป็นนักเรียน นักศึกษา และผู้สนใจ รวมทั้งสื่อมวลชน ให้มีโอกาสร่วมกิจกรรมภายในค่ายในฐานะ ได้แก่ การรับสมัครลูกเสือ ยุวกาชาด การเข้าร่วมวงดุริยางค์ การประกวดวาดภาพระบายสี เป็นต้น ซึ่งปีนี้เป็นปีที่สองที่มีการจัดประกวดวาดภาพด้วยอาจารย์ชาญณรงค์ ต้องการให้กลุ่มผู้เยี่ยมชมค่ายเป็นกลุ่มที่หลากหลาย ประกอบด้วยนักเรียนนักศึกษาที่สนใจวาดภาพโดยหวังให้เยาวชนที่สมัครเข้าค่ายนี้ เป็นส่วนหนึ่งในการสื่อสารกิจกรรมค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษยผ่านภาพวาด

นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ผู้เยี่ยมชมค่ายได้สังเกตการเรียนการสอนศิลปะในแต่ละฐาน รวมทั้งมี กิจกรรมเสวนาแลกเปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชนพิการ สำหรับผู้เยี่ยมชมค่ายที่สนใจ ในฐานะ VVIP อีกด้วย

จากการจัดกิจกรรมสำหรับกลุ่มผู้ร่วมค่าย แสดงให้เห็นถึงการออกแบบเนื้อหากิจกรรมให้ผู้รับสารที่นอกเหนือจากกลุ่มเยาวชนในค่ายมีส่วนร่วมได้

ภาพที่ 5.192 – 5.193 การประกวดวาดภาพของนักเรียน จ.นครนายกในฐานะผู้เยี่ยมชมค่าย

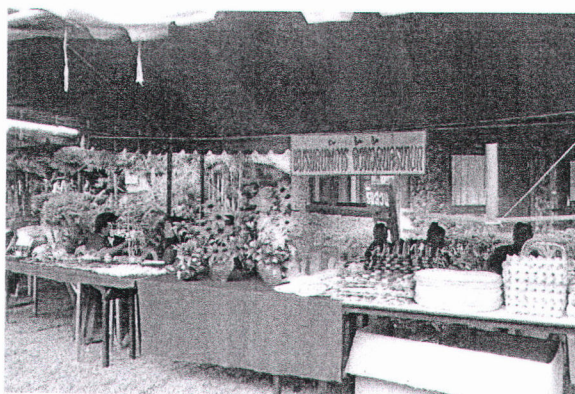
ภาพที่ 5.194 – 5.195 คณะลูกเสือที่มาช่วยอำนวยความสะดวกในค่าย

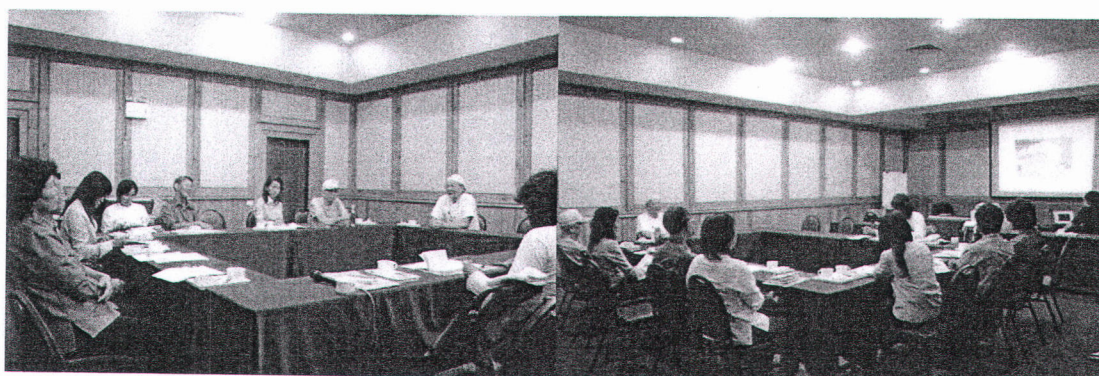
ภาพที่ 5.196 – 5.197 สื่อมวลชนที่เข้ามาถ่ายทำสื่อบทเรียนในค่าย

ภาพที่ 5.198 ผู้เยี่ยมชมค่ายสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอน

ภาพที่ 5.199 กิจกรรมการแสดงสินค้าของชมรมคนพิการ จังหวัดนครนายก

ภาพที่ 5.200 - 5.201 กิจกรรมฐาน VVIP สำหรับผู้เยี่ยมชมค่าย

2.2.7 พิธีปิดและมอบเกียรติบัตร

พิธีปิดและพิธีมอบเกียรติบัตรหลังจบค่ายเป็นความภาคภูมิใจของเยาวชนทุกคนที่คณะทำงานฝ่ายเยาวชนให้ความสำคัญกับความถูกต้องของการสะกดชื่อ รวมถึงการที่ประธานมูลนิธิลงนามในเกียรติบัตรด้วยตนเองทุกใบ

เยาวชนเตรียมตัวเข้าแถวเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยนั่งเป็นแถวเหมือนกับตอนเข้ามาปฐมนิเทศครั้งแรก โดยเรียงลำดับเรียกตามแถวที่แบ่งประเภทความพิการ จากกลุ่ม A-E สำหรับเยาวชนหู จะมีล่ามคอยให้สัญญาณ เมื่อถึงชื่อตนเอง

ภาพที่ 5.202 – 5.207 บรรยากาศในพิธีปิดค่าย

หลังพิธีมอบเกียรติบัตรเสร็จสิ้นทุกคนต่างถ่ายภาพร่วมกัน บางคนมีการเซ็นต์เสื้อ สมุดบันทึกเพื่อแลกเปลี่ยนที่อยู่ติดต่อกัน ถ่ายรูปเป็นที่ระลึกกับเพื่อนๆ ทั้งที่พิการและไม่พิการ ทำให้ผู้วิจัยย้อนนึกถึงบรรยากาศการเรียนจบปีการศึกษาที่ใช้เวลาเป็นปีว่าทุกคนจะรักและผูกพันกัน แต่สำหรับกิจกรรมค่ายแล้วเป็นกิจกรรมเพียงห้าวันแต่เป็นความทรงจำที่ยิ่งใหญ่และสวยงามในจิตใจของเยาวชนทุกคน

2.2.8 การส่งเยาวชนกลับ

หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรม ณ วังรี รีสอร์ท จังหวัดนครนายกแล้ว ทุกคนทยอยเดินทางกลับด้วยรถบัสคันเดิมเหมือนตอนที่เดินทางมาค่าย แต่สิ่งที่ตัวผู้วิจัยรู้สึกได้ก็คือบรรยากาศของความรักและความประทับใจที่ทุกคนได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายครั้งนี้ เยาวชนทุกคนดูสนิทสนมกันแตกต่างกับตอนก่อนมาค่ายมาก

ผู้วิจัยสังเกตเห็น “หนูดี” นิสิตชั้นปีที่ 4 ที่พยายามคุยกับน้องหุนนก...ทุกครั้งที่พี่ทำตาโตแสดงอาการสงสัยหรือไม่เข้าใจน้องหุนนกก็จะพยายามสื่อสารกลับโดยใช้วิธีต่างๆ เช่น การทำท่าภาษามือง่ายๆ ถ้ายังไม่เข้าใจอีกก็เขียนบนมือ ถ้าเขียนมือไม่ได้ก็ต้องหาตัวช่วย เช่น ปากกา ถ้าไม่ได้อีกก็จะพยายามหันไปรื้อนพี่ หรือล่ามภาษามือที่สามารถสื่อสารได้ดีกว่า

ลักพักก็มีเด็กผู้หญิงคนหนึ่งมาสะกิดผู้วิจัย...ก็คือ น้องยุพา พร้อมกับส่งกระดาษโน้ตมาให้ถามว่าผู้วิจัยบ้านอยู่ที่ไหน พร้อมกับส่งภาษามืออย่างง่าย ไม่รู้สึกลังเลหรือไม่มั่นใจที่เขียนเพื่อสื่อสารกับผู้อื่นเนื่องจากการเรียงประโยคและสะกดคำไม่ถูกต้อง เหมือนวันแรกที่ผู้วิจัยสังเกตในการร่วมกิจกรรมที่ห้องประชุม

เมื่อผู้วิจัยเขียนตอบไปและบอกว่าตอนนี้กำลังเรียนภาษามืออยู่ น้องก็เดินมาสอนภาษามือคาง่ายๆให้ผู้วิจัย โดยการเขียนคำศัพท์ใส่กระดาษ และทำท่ามือ ให้ผู้วิจัยลองทำตาม เมื่อสอนไปได้สักสิบคำ ก็มีการทดสอบว่าผู้วิจัยจำได้ไหม โดยทดสอบทายคำ...เมื่อผู้วิจัยทำถูกหมดก็ยกนิ้วโป้งชมว่าเยี่ยม ทำให้ผู้วิจัยได้คำศัพท์เพิ่มเติม และที่มากไปกว่านั้นก็คือ จากวันแรกๆของการมาเข้าค่ายที่น้องดูประหม่า แต่วันนี้กลับมีความกล้าหาญและรู้สึกมั่นใจที่จะสื่อสารกับคนไม่พิการมากขึ้น

หลังจากที่น้องๆ เริ่มทยอยหลับด้วยความอ่อนเพลียจากกิจกรรมตลอด 4 วันที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้พูดคุยกับพี่อุ้ย ซึ่งเป็นคณะทำงาน เล่าถึงเหตุผลในการมาเข้าค่ายทุกปีว่าเป็นโอกาสที่ได้แบ่งปันแก่เยาวชน ดังนี้

“...เราเองเป็นคนที่ไม่มีภาระครอบครัว วันหยุดในหนึ่งปีถ้าได้มีโอกาสมาแบ่งปันร่วมกันกับเด็กๆ ก็มีความสุข เหมือนเราได้มาแบ่งปันด้วยหัวใจ มาให้ด้วยหัวใจ สมัยก่อนพี่ก็เป็นอาสาสมัครเหมือนพวกเรา อย่างเช่นงานขอสปอนเซอร์ ซึ่งการได้มาช่วยงานค่ายก็เหมือนกันเราได้มาช่วยกันเติมเต็มช่วยกันแบ่งปันให้กับเด็กๆ ที่ขาดโอกาส ซึ่งบางครั้งเรายังงงเลยว่าเรามีความ

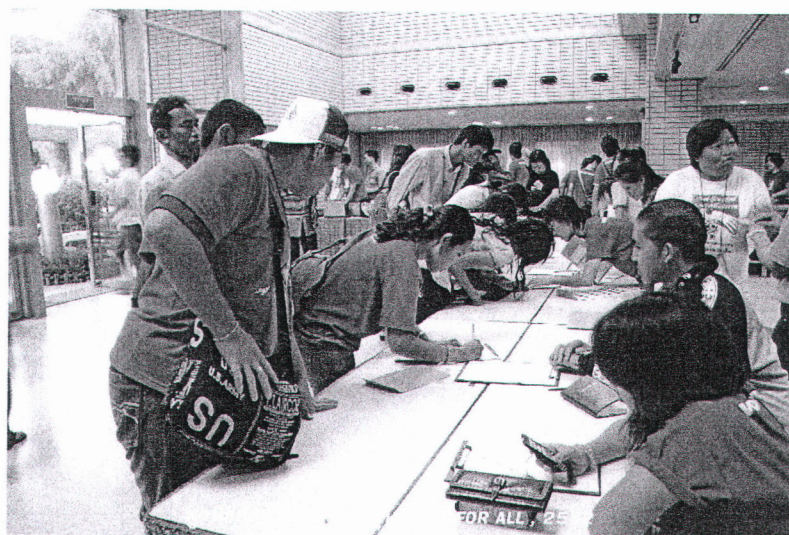
พยายาม อดทนเพื่อเด็กๆ ได้มากขนาดนี้เลยหรือ แต่พอเห็นเด็ก ๆ มีความสุข
เราก็อิ่มใจ และนี่ก็คงเป็นเหตุผลที่ว่า ทำไมทุก ๆ คนถึงกลับมาช่วยงาน
ค่ายทุกปี (พิสมัย หงษาชาติ-คณะทำงาน, สัมภาษณ์, 2552)

เมื่อเยาวชนทุกคนเดินทางกลับมาถึง ณ ห้องประชุมเล็กอาคารศูนย์วัฒนธรรมแห่ง
ประเทศไทย จะนั่งรอผู้ปกครองมารับในห้องประชุม เมื่อมีผู้ปกครองมารับจึงจะสามารถออกจาก
ห้องประชุมได้ เพื่อความปลอดภัยของเยาวชน โดยในการรับเยาวชนกลับ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล
จะต้องแสดงหลักฐานใบรับเยาวชน ซึ่งได้รับในตอนลงทะเบียนเยาวชนเข้าร่วมค่ายในวันแรก (3
กรกฎาคม) ลงทะเบียนรับเยาวชนกลับ ที่โต๊ะหน้าห้องประชุม

จากวิธีการดูแลเยาวชนพิการตั้งแต่เริ่มต้นลงทะเบียนรับเยาวชนในวันแรกของการจัดค่าย
จนถึงการลงทะเบียนส่งเยาวชนในวันสุดท้ายของการจัดค่าย แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะของการ
จัดค่ายที่มีเยาวชนพิการร่วมกิจกรรม ที่พิเศษกว่าการจัดค่ายสำหรับเยาวชนไม่พิการทั่วไป คือ
การดูแลด้านความปลอดภัยในทุกกระบวนการ นั้นเอง

ภาพที่ 5.208 เยาวชนนั่งรอผู้ปกครองมารับ
โดยตั้งแถวตามประเภทความพิการ มีล่ามภาษามือคอยเรียกชื่อน้อง

ภาพที่ 5.209 ผู้ปกครองลงทะเบียนรับเยาวชนโดยนำหลักฐานไปรับเยาวชนมาแสดง

ขั้นตอนที่ 3 กิจกรรมหลังจัดค่าย

กิจกรรมหลังจัดค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษยชาติ ผู้วิจัยขอนำเสนอตามลำดับดังนี้

1.การประเมินผลและการประกันคุณภาพการจัดค่าย

1.1 การประชุมอาสาสมัครหลังจัดค่าย

1.2 การรายงานสรุปการเรียนรู้การสอน วิชาศิลปะเพื่อมวลมนุษยชาติ

1.3 ผลการประเมินและผลการประกันคุณภาพค่าย

2. ผลสืบเนื่องสู่ค่ายครั้งที่ 12

1.การประเมินผลและการประกันคุณภาพการจัดค่าย

การประเมินผลและการประกันคุณภาพการจัดค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษยชาติ Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม ปี พ.ศ. 2552 แบ่งได้ ดังหัวข้อต่อไปนี้

1.1 การประชุมอาสาสมัครหลังจัดค่าย

1.2 การรายงานสรุปการเรียนรู้การสอน วิชาศิลปะเพื่อมวลมนุษยชาติ

1.3 ผลการประเมินและผลการประกันคุณภาพค่าย ดังนี้

1.1 การประชุมอาสาสมัครหลังจัดค่าย

หลังจากที่เยาวชนคนสุดท้ายกลับไปแล้ว ประธานค่าย คณะทำงานและอาสาสมัครทุกคนมานั่งล้อมวงเพื่อสรุปภาพรวมแบบไม่เป็นทางการของการจัดค่ายครั้งนี้ หลังจากที่ทุกคนได้อยู่ร่วมกันตลอด 5 วันในการจัดค่าย โดยพี่เลี้ยงอาสาสมัครได้เล่าประสบการณ์ค่าย ดังนี้

“...ปีนี้จัดค่ายเกิดฝนตก และดินที่รื้สอर्थเป็นดินร่วนทำให้การเคลื่อนย้ายเปลี่ยนฐานกิจกรรมค่อนข้างลำบาก แต่ทุกคนก็ช่วยเหลือกันผ่านมาได้ เยาวชนเองไม่มีใครทำเสียหายเลย แต่ผมทำเสียอาสาสมัครหายเลยต้องขอยืมเสื้อเยาวชนมา ซึ่งน้องก็ใจดีให้ยืมมาใส่...ของหายหาใหม่ได้ แต่ประสบการณ์ดีๆแบบนี้หาที่ไหนไม่ได้จริงๆ” (แอม, พี่เลี้ยง, เล่าประสบการณ์จากค่าย, กรกฎาคม 2552)

“...ประทับใจที่น้องๆช่วยเหลือกัน ในกลุ่มจะมีน้องแม็ก น้องปัญญา คอยเป็นสีสันให้เพื่อน ขำมีความสุข และวิทยากรยังชมว่า เด็กพูดครบผมกันตลอด ส่วนกลุ่มนอนที่ดูแลอยู่น้องๆดูแลตัวเองได้ดีมากๆ ไม่ต้องไปปลุกเลย น้องๆช่วยเหลือกันดีมาก ถึงเวลาก็ตอกมารอเตรียมตัวเรียบร้อย...” (จอย, พี่เลี้ยง, เล่าประสบการณ์จากค่าย, กรกฎาคม 2552)

“...กิจกรรมวาดรูปมีเยอะมาก บางทีเด็กๆเยาวชน ก็เบื่อบ้าง ส่วนตนเองได้หลายอย่าง ที่ไม่มีในห้องเรียน ได้เพื่อนจากมหาวิทยาลัยต่างๆ ได้มิตรภาพใหม่ๆกลับมา ทั้งมิตรภาพที่ดีจากน้อง เพื่อน คณะทำงาน มีความสุขที่เห็นสังคมยังไม่ละเลยและทอดทิ้งคนพิการ ได้เห็นเพื่อนๆ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยไม่รังเกียจเคียดจันกัน มีความสุขที่ได้เห็นทุกคนยิ้ม หัวเราะ แม้บางครั้งจะมีร้องไห้ มีเหนื่อยบ้าง แต่ก็สนุกสุดๆค่ะ ประทับใจที่น้องๆ ได้แสดงศักยภาพของตนเองออกมา...” (อุ๊, พี่เลี้ยง, เล่าประสบการณ์จากค่าย, กรกฎาคม 2552)

“...มีเรื่องประทับใจคือ ตอนเดินจากฐานกิจกรรมกำลังจะมาทานข้าว แล้วฝนเกิดตกลงมา มีน้องบางคนที่ทำเสื้อกันฝนของตัวเองหาย หนูก็เลยเอาเสื้อกันฝนของหนูให้น้อง แบ่งๆกันคลุม เหลือน้องผู้ชายคนหนึ่งเป็นน้องหุ หนูก็ยื่น

เสือกกันฝนให้เค้าแต่เค้าปฏิเสธ บอกหนูว่า....ไม่เป็นไร หนูเป็นผู้หญิง เค้าเป็นผู้ชายแข็งแรง ให้หนูคลุมเสือกกันฝน ไป...สุดท้ายก็แบ่งกัน แต่เชื่อไหมคะว่าหนูไม่คิดว่า...ทั้งๆที่หนูเป็นพี่...หนูคิดว่าจะได้รับอะไรจากน้องๆแต่การมาค่ายครั้งนี้ทำให้ประทับใจมาก (หนูดี, อาสาสมัคร, เล่าประสบการณ์จากค่าย, กรกฎาคม 2552)

1.2 การรายงานสรุปการเรียนรู้การสอน วิชาศิลปะเพื่อมวลมนุษย

หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมค่าย ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าร่วมฟังการรายงานผลการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา ซึ่งทุกคนได้เป็นอาสาสมัครค่าย สิ่งที่ผู้วิจัยสรุปได้จากการสังเกตการรายงานผลกิจกรรมค่ายครั้งนี้ คือ อาสาสมัครทุกคนเข้าใจถึงความสำคัญที่ ศาสตราจารย์ ดร. ชาญณรงค์ตั้งใจจะสื่อสารผ่านค่ายครั้งนี้ จากคำสำคัญคือ

“สภาวะสะท้อนใจ” ด้วยการรวมบุคคลที่มีประสบการณ์ทางร่างกายที่แตกต่างกันมาเป็นกระจกเงาสะท้อนความคิดและจิตใจ

“5 คนรวมเป็น 1 อัจฉริยะ” การให้คนตาบอดทำหน้าที่เสมือนเป็นปาก-หู คนหูหนวกช่วยทำหน้าที่เป็นตา คนพิการด้านร่างกายเป็นปัญญา คนปัญญาอ่อนที่มีร่างกายสมบูรณ์ เป็นเสมือนแขน-ขาให้กับเพื่อนสมาชิกในกลุ่มผ่านการประสานของคนไม่พิการที่มีจิตเมตตาส่งผลให้” หรืออาจเรียกได้ว่า อัจฉริยะสร้างได้ ถ้าร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูล และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

“ก้าวข้ามขีดจำกัด” การฝ่าฝืนอุปสรรคทางร่างกาย ด้วยความมานะอดทน เพียรพยายาม มุ่งมั่นพัฒนาศักยภาพของตนเอง เพื่อเอาชนะความพิการที่หลายคนคิดว่ามันเป็นจุดอ่อน แต่เยาวชนผู้พิการที่มี “จิตอาสา” ของ Art for All กลับมองต่างมุมว่า “ความพิการ คือ จุดแข็ง คนพิการสามารถทำอะไรกับสังคมได้ สิ่งสำคัญที่สุดที่เขาให้ได้ คือ การเป็นกระจกเงาสะท้อนถึงการดำรงชีวิตอยู่ของมนุษย์ การทำให้มนุษย์ได้รู้ถึงคุณค่าของการมีชีวิตอยู่ ในช่วงเวลาที่เรายังมีชีวิตอยู่เราสามารถมอบสิ่งดีให้แก่กัน คิดดี ทำดีต่อกัน เรียนรู้ ให้การยอมรับ และให้โอกาสกับผู้อื่น คนพิการสามารถเป็นผู้ให้ และช่วยเหลือผู้อื่นได้ โดยไม่ต้องรอคอยความช่วยเหลือจากสังคม”

“ห้องเรียนคุณธรรม” ค่ายศิลปะเพื่อนมวลมนุษยเปรียบเทียบเหมือน ห้องเรียนคุณธรรม ขนาดใหญ่ ที่หล่อหลอม กล่อมเกลาจิตใจ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม ผ่านกระบวนการเรียนรู้และสร้างสรรค์ทางศิลปะอย่างมีความสุข ซึ่งก็คือ การพัฒนาโดยใช้ “มนุษย์ต่างกระจกสะท้อนความคิดและจิตใจ” เพื่อให้รู้คุณค่าชีวิต เกิดภูมิต้านทานเป็น “วัคซีนชีวิต” (สรุปการเรียนการสอนรายวิชาศิลปะเพื่อนมวลมนุษย, กันยายน, 2552)

เหนือสิ่งอื่นใดแล้ว นิสิตทุกคนต่างเข้าใจความหมายที่อาจารย์ชาญณรงค์เคย กล่าวไว้ ก่อนที่ทุกคนจะไปเข้าค่ายว่า....” 5 วันนี้ อาจเป็นวันที่ดีที่สุดที่สุดใน 365 วันของเรา...บางทีค่ายนี้อาจเป็นค่ายสอนคนไม่ฟังการด้วยซ้ำ...” ก่อนที่จะกล่าวสรุปถึงการเรียนรู้แนวคิดของชีวิตและหลักของความรู้ไว้ว่า

“...วิชาความรู้ในปัจจุบันต้องเกิดจากการวิจัยและสร้างวิชาที่สร้างจากการวิจัยบนพื้นฐานบริบทของสังคมไทย วิชานี้ก็ป็นวิชาที่สร้างขึ้นมามีไม่ใช่การนำความรู้จากตะวันตกแล้วมาสอนในประเทศไทย ไม่เช่นนั้นพวกเราก็คงต้องเป็นผู้ด้อยโอกาสทางความรู้...” (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์,บรรยาย, กันยายน 2552)

หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมทุกอย่างแล้ว ทางมูลนิธิก็ได้จัดเลี้ยงขอบคุณอาสาสมัครทุกคนที่ตั้งใจทำงานตั้งแต่ช่วงก่อนจัดค่าย จัดกิจกรรมทุกอย่างสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ภายในงานได้มีการรวบรวมภาพความประทับใจมานำเสนอ พร้อมทั้งให้ทุกคนจัดการแสดงร่วมกัน และยังถือเป็นการสรุปผลความสำเร็จค่าย

1.3 ผลการประเมินและผลการประกันคุณภาพ

(1) ผลการประเมินค่าย

ในการจัดค่ายศิลปะเพื่อนมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม ปีนี้ ผู้จัดได้เพิ่มการประเมิน “ความสุข” เพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญาของค่ายด้วย โดยผลการประเมินมีดังต่อไปนี้

จากการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายในครั้งนี้ พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 3 กลุ่มมีความโดดเด่นในเรื่อง การรู้สึกมีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น อาจจะ

เกิดจากกิจกรรมในค่ายที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเติมเต็มซึ่งกันและกันของแต่ละกิจกรรม โดยแต่ละกลุ่มจะมีผู้คอยโอกาส ผู้พิการ และไม่พิการ ร่วมกันทำกิจกรรม ทำให้เกิดการยอมรับความแตกต่างซึ่งกันและกันอย่างมีความสุข

เยาวชนประเมินความสุขที่มีในค่ายมากที่สุด คือ การรู้สึกมีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 73.4 รองลงมาคือ การมีความสุขเมื่อได้ทำสิ่งที่ตั้งใจไว้จนสำเร็จ (งานศิลปะ หรืองานอื่น ๆ ที่ได้เข้าร่วม) จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 60.4 และมีความสุขในค่ายฯ จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 50.4 ตามลำดับ

อาสาสมัครประเมินความสุขที่มีในค่ายมากที่สุด คือ การรู้สึกมีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 89.0 รองลงมาคือ ได้แสดงพฤติกรรมในค่ายฯ เมื่อไม่สมหวังหรือผิดหวัง จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 74.0 และต้องไปหาห้องพยาบาลบ่อยแค่ไหนในค่ายฯ จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 71.0 ตามลำดับ

ครู - อาจารย์ประเมินความสุขที่มีในค่ายมากที่สุด คือ การรู้สึกมีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 93.9 รองลงมาคือ แก้ปัญหาด้วยตนเองเมื่ออยู่ในค่ายฯ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5 และมีความสุขเมื่อได้ทำสิ่งที่ตั้งใจไว้จนสำเร็จ (งานศิลปะ หรืองานอื่น ๆ ที่ได้เข้าร่วม) และรู้สึกปลอดภัยเมื่ออยู่ในค่ายฯ หรือไม่ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 51.5 ตามลำดับ (มูลนิธิศิลปเพื่อมวลมนุษยชาติ, 2552)

(2) ผลการประกันคุณภาพค่าย

จากมาตรฐาน 6 ด้าน จำนวน 17 ตัวบ่งชี้ ผลการดำเนินงานของค่าย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม มีค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงาน ดังนี้

1.00 - 1.50	หมายถึง	ต้องปรับปรุง
1.51 - 2.50	หมายถึง	ผ่านอย่างพอใช้
2.51 - 3.50	หมายถึง	ผ่านอย่างปานกลาง
3.51 - 4.50	หมายถึง	ผ่านอย่างดี
4.51 - 5.00	หมายถึง	ผ่านอย่างดีมาก

ตารางที่ 5.4 แสดงผลการประกันคุณภาพค่าย

มาตรฐาน	จำนวนตัวบ่งชี้	ผลการประเมิน	ความหมายของผลประเมิน
1. การเตรียมงาน	3	4.67	ผ่านอย่างดีมาก
2. ปัจจัยนำเข้า(Input)	2	4.50	ผ่านอย่างดี
3. การบริหารจัดการในค่าย	3	4.00	ผ่านอย่างดี
4. การจัดการเรียนการสอน	2	4.00	ผ่านอย่างดี
5. ผลผลิตของโครงการ	3	5.00	ผ่านอย่างดีมาก
6. ความสุขของผู้เข้าร่วมค่าย	4	4.75	ผ่านอย่างดีมาก
รวม, เฉลี่ย	17	4.53	ผ่านอย่างดีมาก

ที่มา อุทุมพร จามรมาน, 2552

2.ผลสืบเนื่องสู่ค่ายครั้งที่ 12

ผลสืบเนื่องจากค่ายครั้งที่ 11 สู่ค่ายครั้งที่ 12 “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษยชาติ ART FOR ALL ศิลปะเพื่อพัฒนาคุณภาพคนพิการ” ปี พ.ศ. 2553 ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าร่วมค่ายครั้งนี้ ในฐานะอาสาสมัครฝ่ายวิชาการ โดยได้นำความรู้และประสบการณ์จากการเข้าค่ายครั้งที่ผ่านมามาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งผลสืบเนื่องที่ผู้วิจัยได้พบจากการเข้าค่ายครั้งนี้ สามารถจัดประเด็นสำคัญได้ดังนี้

(1) การสื่อสารเพื่อขยายเครือข่ายอาสาสมัครและผู้เข้าร่วมค่าย

ผู้วิจัยได้พูดคุยกับเยาวชนที่มาค่ายนี้จากการชักชวนบอกต่อ ทั้งเยาวชนพิการ เยาวชนไม่พิการ รวมถึงอาสาสมัครค่าย ซึ่งทุกคนที่มาค่ายล้วนแล้วแต่มาด้วยความเต็มใจและประทับใจในสิ่งที่ได้มาเรียนรู้ร่วมกันในห้องเรียนธรรมชาติแห่งนี้

“...มาค่ายนี้เพราะ ครู(อาจารย์จากโรงเรียนวัดมกุฏกษัตริย์)แนะนำให้มาค่ะ ครูเคยมาเข้าค่ายนี้ก่อน ครูบอกว่าเราได้มีโอกาสรู้จักเพื่อนหลายแบบ แล้วก็ได้มาเรียนรู้มุมมองจากศิลปินที่มีชื่อเสียงด้วย...พอได้มาจริงๆ ก็เหมือนที่ครูบอกไว้ทุกอย่าง หนูประทับใจมาก...” (นักเรียนโรงเรียนวัดมกุฏกษัตริย์, สัมภาษณ์, มิถุนายน, 2553)

หลังจากพูดคุยกับเยาวชนแล้วผู้วิจัยได้มีโอกาสพูดคุยกับอาสาสมัครที่มากค่า
จากการแนะนำบอกต่อของเพื่อนที่เคยมาเข้าค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษยชาติ ดังนี้

“...เพื่อนชวนมาครับ บอกว่าให้มาเป็นอาสาสมัครค่าย...ก็ทราบอยู่แล้ว
ว่ามีคนพิการมาเข้าค่ายด้วย แต่เชื่อไหมครับ ผมไม่คิดว่าจะได้มาดูแลคนพิการ
ใกล้ชีวิตขนาดนี้ ผมได้อาบน้ำให้น้องเสียครับ ช่วยกับเพื่อนอีกคน...พูดแล้วยังชน
ลูก อาจจะดูว่าธรรมดา แต่สำหรับผมแล้ว ชีวิตนี้ตั้งแต่เกิดมาไม่เคยทำอะไรให้
ใครจริงๆ เพิ่งรู้ว่าการได้ทำอะไรกับใครบ้าง...มันมีความสุขจริงๆ...และตอนอยู่ที่
ฐานกิจกรรม ผมเห็นน้องคนหนึ่ง ตั้งใจวาดรูปมาก ถึงเขาจะพิการแต่ก็สามารถ
วาดรูปจนเสร็จ เป็นรูปดอกไม้ครับ เสร็จแล้วน้องเค้าก็ยื่นให้ผม..มันดูเหมือนเป็น
เรื่องเล็กๆ นะ แต่มันทำให้ผมดีใจมากๆเลย เพราะ ผมไม่ได้คิดว่าจะได้รับ
อะไรจากน้องๆ เลย...” (เอ็ม, อาสาสมัคร, สัมภาษณ์, มิถุนายน, 2553)

“...ได้มีโอกาสมาเข้าค่าย Art for All เพราะ เอมเคยมาเข้าค่ายก่อน
หน้านี้แล้วมาชวนดี เอมเป็นเพื่อนที่เรียนป.โทสาขาเดียวกัน(ศิลปศึกษา คณะครุ
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) เอมไม่ได้ยินแต่อ่านปากได้ วันที่มาสมัครเข้า
ค่ายตอนแรกที่ตั้งใจมาเป็นเพื่อนเอม มาส่งเอมสมัคร วันนั้นจำได้เลยว่า เอม
ขอร้องให้พามาส่ง ดีเองก็อยากรู้ว่าทำไมต้องอยากไปค่ายมากขนาดนั้น ตอน
แรกที่เอมเล่าให้ฟังก็ยังไม่ออก สุดท้ายพอถึงเวลาจริงๆก็กรอกใบสมัครมา
ด้วย กรอกใบสมัครเดี๋ยวนั้น แล้วก็มาเข้าค่ายเลย ได้มาเข้าค่าย pre-camp ก็
เลือกเป็นผู้ช่วยวิทยากรเพราะ เรียนมาทางด้านนี้ คิดว่าเราน่าจะสามารถทำได้
ดี...” (ดี,อาสาสมัคร,สัมภาษณ์, มิถุนายน, 2553)

“...พี่รู้จักค่ายนี้จาก พี่มนต์ เค้าเคยมาเป็นนักวิจัยเมื่อปีที่แล้ว ปีนี้ก็เลย
ชวนมาเป็นอาสาสมัครด้วยกัน ปกติตัวเองก็เป็นชอบงานด้านอาสาสมัครอยู่แล้ว
เป็นความสุขที่ใครไม่เคยมาอยู่ตรงนี้จะไม่เข้าใจเลย...ว่ามันหาจากที่ไหนไม่ได้
จริงๆ...” (แป้ง,อาสาสมัคร,สัมภาษณ์, มิถุนายน, 2553)

จากบทสัมภาษณ์อาสาสมัคร ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่า ผลสืบเนื่องจากสื่อกิจกรรมค่ายศิลปะ
เพื่อมวลมนุษยชาติ Art for All ก่อให้เกิดการสร้างสืบทอดและขยายเครือข่ายอาสาสมัครค่าย จากการ
จากสื่อสารแบบปากต่อปากของอาสาสมัครที่เคยมาเข้าค่ายก่อน สู่เพื่อนหรือบุคคลใกล้ชิด

(2) การสืบทอดคณะผู้จัดค่าย

ผู้วิจัยได้พบกับทีมอาสาสมัครจากราชภัฏสวนดุสิต ที่ยังคงความตั้งใจในการมาร่วมค่าย เช่นเดียวกับครูปลาที่เป็นผู้ดูแลทีมอาสาสมัครมาตลอดในฐานะครูล่ามภาษามือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ถึงแม้ปัจจุบันจะย้ายที่ทำงานไปสังกัดกตท.แล้ว ก็กลับมาช่วยกิจกรรมค่ายเหมือนทุกปี

“เหมือนกลายเป็นความคุ้นเคยแล้วว่าในช่วงเดือนกรกฎาคมของทุกปี ต้องมีกิจกรรมที่ทำร่วมกัน อีกอย่างเป็นห่วงน้องๆด้วย เราเคยดูแลกันมาตลอด ก็อยากมาช่วยกัน...” (ครูปลา, ล่ามภาษามือ, สัมภาษณ์, มิถุนายน, 2553)

สำหรับในค่ายครั้งนี้ผู้วิจัยเห็นพัฒนาการของพี่เลี้ยงค่ายด้วย เช่น น้องโอมที่นอกจากจะรับผิดชอบหน้าที่ดูแลเยาวชนแล้ว ยังได้รับความไว้วางใจให้เป็นผู้คุมรถบัสของเยาวชน

“...ตอนแรกก็ไม่เชื่อว่าจะทำได้ เพราะไม่เคยทำหน้าที่นี้มาก่อน แต่มีพี่ๆหลายคนช่วยกัน แล้วอีกอย่างเราก็กู้เคยกับงานค่ายมาหลายปีแล้ว...ทั้งที่รู้ว่เหนื่อยมากนะ แต่พอได้มาเจอเยาวชน มาเจอน้องๆก็โอ้มีใจ มีความสุขทุกปีก็เป็นแบบนี้...” (น้องโอม, พี่เลี้ยง, สัมภาษณ์, มิถุนายน, 2553)

“...พี่เชื่อว่าเค้าทำได้ เพราะ ดูจากความตั้งใจ ความรับผิดชอบ แล้วก็พัฒนาการจากการที่เค้าเป็นอาสาสมัครค่ายมาป็นเป็นปีที่ 3 แล้ว...อีกอย่างบนรถก็มีทีมช่วยกัน...” (อัศม์เดช พรอนันต์สกุล, คณะทำงานฝ่ายอาสาสมัคร, สัมภาษณ์, มิถุนายน, 2553)

พี่ตา จากเดิมที่เคยเป็นทีมร้าน six ten ปีนี้ ได้มีโอกาสชวนเพื่อนๆมาช่วยกันทำหน้าที่ฝ่ายอาหาร โดยการดูแลของคุณประพติ จากที่เคยเป็นเจ้าหน้าที่มูลนิธิ ได้ไปเริ่มต้นธุรกิจเสื้อผ้า ก็ได้กลับมาช่วยกิจกรรมค่าย ด้วยความรู้สึกที่ว่าเป็นกิจกรรมที่เราได้มีโอกาสแบ่งปันเพื่อใครสักคน

“...เหมือนที่พี่เคยบอกว่ามันเป็นการปรับสมดุลในชีวิตพี่ และค่ายปีที่แล้วก็ประทับใจมากจริงๆ ปีนี้ก็เลยช่วยเพื่อนๆมาช่วยกัน..เพื่อนก็ประทับใจไม่ผิดหวังที่ตามมา...” (พี่ตา, อาสาสมัครฝ่ายอาหาร, สัมภาษณ์, มิถุนายน, 2553)

“...เรื่องเหนื่อยเป็นเรื่องธรรมดาที่เราเตรียมใจอยู่แล้ว การที่มาดูแลปากท้องของทุกคน ทุกมื้อ ทุกวัน เป็นเรื่องที่ต้องรอบคอบ ต้องจัดเตรียมให้พร้อม... เห็นไหมว่าเด็กๆเค้ามีความสุขนะ (มองไปที่เยาวชนที่กำลังรับของว่าง)...เราเองก็ได้ภูมิใจด้วย...” (ประพฤติ ลีลาพฤทธิ, คณะทำงานฝ่ายอาหาร, สัมภาษณ์, มิถุนายน, 2553)

เช่นเดียวกับฝ่ายวิชาการ พี่มนต์จากที่เคยเป็นทีมวิจัย และเกิดความประทับใจในกิจกรรมค่าย จึงได้อาสาเป็นอาสาสมัครฝ่ายวิชาการ ร่วมกับน้องป๊อบ ที่แม้จะมองเห็นเลือนรางแต่มีความมุ่งมั่นและตั้งใจในการทำงาน เห็นได้จากการดำเนินกิจกรรมของฝ่ายวิชาการในรูปแบบใหม่ด้วยตนเอง โดยมีทีมวิจัยช่วยหลายคนด้วยกัน ได้แก่ น้องเจี๊ยบ น้องลูกแพร์ และน้องแป๊ป ทุกคนเป็นอาสาสมัครจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รวมทั้งผู้วิจัยเองก็ได้เป็นส่วนหนึ่งของฝ่ายวิชาการ ซึ่งการได้มาเข้าค่ายครั้งนี้ผู้วิจัยได้แลกเปลี่ยนมุมมองหลายอย่างจากทีมฝ่ายวิชาการซึ่งปีนี้เป็นปีแรกที่มีทั้งคนพิการและไม่พิการได้มาทำงานฝ่ายวิชาการร่วมกัน หลังจากกิจกรรมผ่านไปเป็นวันที่ 4 ทีมฝ่ายวิชาการก็ได้มีโอกาสมาสรุปงานร่วมกัน หนึ่งในนั้นเป็นประเด็นที่ทุกคนได้พูดคุยถึงกิจกรรมค่ายกับการสร้างทัศนคติและประสบการณ์ใหม่ๆแก่เยาวชนที่พิการและไม่พิการ ว่าในระยะเวลาเพียง 5 วันนี้ ค่ายจะช่วยเปลี่ยนทัศนคติของคนพิการที่มีกรอบป้องกันตนเองมาตลอดทั้งชีวิตได้อย่างไร

เจี๊ยบ: ทำไมการที่เค้ามาค่าย 5 วันนี้จะเปลี่ยนความคิดความเชื่อของคนพิการได้ อาจไม่ทุกคนที่จะเปิดใจ ผมเชื่อว่าคนพิการเองต้องมีการปลดปล่อยของตัวเองมาตลอดชีวิต แต่ช่วงเวลาเพียง 5 วันจะให้เราเปิดใจได้เลยคงยาก

พี่มนต์: จากที่พี่คุยกับน้องๆหลายคนเค้าก็รู้สึกเปลี่ยนไปนะ พี่เห็นว่าน้องๆสนิทกันมากขึ้น ค่ายเหมือนเป็นพื้นที่สำหรับเด็กๆทุกคนมาใช้กฎระเบียบร่วมกัน ให้ได้มาเรียนรู้...แล้วสำหรับเด็กแล้วยิ่งเหมือนผ้าขาว เค้าจะเรียนรู้ง่ายอีกอย่างด้วยบรรยากาศของค่ายที่ทีมงานทุกคนเตรียมมาเป็นอย่างดี มีกิจกรรมมีการแสดง เด็กก็มีความสุข มันไม่เหมือนกับอยู่บ้าน

เจี๊ยบ: บางทีน้องตาบางคนอาจจะขี้อายไม่ชอบแสดงออก อย่างผมเป็นต้น

แพร์: ได้ไปสัมภาษณ์น้องตาคนหนึ่ง เค้าไม่ถนัดร้องเพลง บอกว่าชอบเขียนกลอน แต่ยังไม่เข้าฐานอาจารย์เนาวรัตน์เลย เพราะ ฐานวรรณศิลป์มีอยู่ฐานเดียวน้องหูบางคนก็อายไม่ชอบเต้น

พีมนต์: เท่าที่สังเกตดูบางทีน้องหูก็มีความอึดอัดในการสื่อสาร จากที่ได้มีโอกาสสัมภาษณ์มาในครั้งที่แล้ว ส่วนน้องตาบางคนก็จะรู้สึกว่าปรับตัวไม่ได้ อันนี้พี่ว่าเป็นเรื่องเฉพาะคนมากกว่า แต่อย่างน้อยพอได้มาค่ายทุกคนก็จะได้เรียนรู้ที่จะปรับตัว แล้วเด็กๆเหมือนผ้าขาว จะเรียนรู้ง่ายและปรับตัวง่าย ขนาดบางคนมาวันแรกๆ ดูเหมือนไม่ค่อยสนุก แต่พอปรับตัวได้แล้วก็เข้ากับเพื่อนๆได้ดี

จากผลสืบเนื่องจากค่ายครั้งที่ 11 สู่ค่ายครั้งที่ 12 และการที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนมุมมองกับเยาวชน และทีมงานฝ่ายวิชาการที่มีทั้งคนพิการและคนไม่พิการมาทำงานร่วมกัน ทำให้ผู้วิจัยมีความชัดเจนในมุมมองที่มีต่อคนพิการ และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนพิการกับคนไม่พิการ กล่าวคือ ในมุมมองที่มีต่อคนพิการนั้น การยอมรับในความแตกต่างหลากหลาย ด้วยเข้าใจว่าทุกคนต่างมีเอกลักษณ์เฉพาะเป็นของตนเอง ไม่ว่าจะคนพิการหรือคนไม่พิการก็มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความชอบ มีลักษณะ หรือ “แนวทางเฉพาะ” ของตนเองได้เช่นเดียวกัน ในขณะที่เดียวกันกิจกรรมค่ายนี้ช่วยให้สมาชิกทุกคน “มีบางส่วน” ที่คล้ายคลึงกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกันในฐานะสมาชิกของ Art for All ที่มีปรัชญาให้ทุกคนก้าวข้ามขีดจำกัด และเรียนรู้ร่วมกันแบบ “ห้าคนรวมเป็นหนึ่งอัจฉริยะ” ช่วยให้ทั้งคนพิการและคนไม่พิการในค่ายนี้ต่างช่วยเหลือร่วมมือร่วมใจกัน ด้วยพื้นฐานแห่งหัวใจที่ไม่พิการ

ส่วนที่ 3 ความเข้าใจร่วมกันระหว่างคนพิการและไม่พิการผ่านสื่อกิจกรรมค่าย

จากการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษยชาติ ผู้วิจัยได้มีโอกาสสัมภาษณ์มุมมองของผู้ร่วมค่ายที่สะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจระหว่างคนพิการและไม่พิการ ดังประเด็นต่อไปนี้

1. คนไม่พิการได้เข้าใจตัวเอง
2. คนไม่พิการได้เข้าใจคนไม่พิการ
3. คนพิการได้เข้าใจตัวเอง
4. คนพิการได้เข้าใจคนไม่พิการ ดังต่อไปนี้

มุมมองจากคนไม่พิการ		มุมมองจากคนพิการ	
มิติที่ 1 คนไม่พิการได้ เข้าใจตัวเอง	มิติที่ 2 คนไม่พิการได้ เข้าใจคนพิการ	มิติที่ 3 คนพิการได้ เข้าใจตัวเอง	มิติที่ 4 คนพิการได้ เข้าใจคนไม่พิการ
มีความสุขที่ได้ เสียสละ	คนพิการมี ความสามารถ ไม่ ควรมองด้วยความ สงสาร	คนพิการรู้ว่า ตนเองก็มี ความสามารถ ไม่ ควรทอดทิ้ง	คนไม่พิการก็เป็น เพื่อนกับเราได้
รักชีวิต/จิตใจที่ได้ เกิดมา	ควรให้โอกาสคน พิการ	คนพิการก็เป็น ผู้ให้/เสียสละได้	คนไม่พิการควรทำ ความเข้าใจคนไม่ พิการด้วย
มีกำลังใจในการ ดำเนินชีวิต			

1. คนไม่พิการได้เข้าใจตัวเอง

จากการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All ส่งผลให้คนไม่พิการได้เข้าใจตัวเอง ในประเด็นต่อไปนี้

- 1.1 มีความสุขที่ได้เสียสละ
- 1.2 รักชีวิต/จิตใจที่ได้เกิดมา
- 1.3 มีกำลังใจในการดำเนินชีวิต ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 มีความสุขที่ได้เสียสละ

“...เรายังงงเลยว่าเรามีความพยายาม อดทนเพื่อเด็กๆ ได้มากขนาดนี้เลยหรอ แต่พอเห็นเด็กมีความสุขเราก็ภูมิใจ และนี่ก็คงเป็นเหตุผลที่ว่า ทำไมทุกคนถึงกลับมาช่วยงานค่ายทุกปี...” (พิสมัย หงษาชาติ, คณะทำงาน, สัมภาษณ์, กรกฎาคม, 2552)

“...หนูเองก็เป็นคนมีโลกส่วนตัวสูงเป็น คนแข็งๆ แต่พอได้มาเข้าค่ายนี้มาเจอเพื่อนพิการแบบที่ไม่เคยเจอมาก่อน ได้มาดูแลเค้าทำกิจกรรมด้วยกัน มี

บางครั้งที่เราต้องอดทนทำอะไรที่ไม่เคยทำมาก่อน..แต่พอเห็นเค้ายิ้มมีความสุข หนูก็มีความสุขด้วย..” (น้องหนึ่ง,เยาวชนไม่พิการ,สัมผัส, กรกฎาคม,2552)

“...มีเด็กคนหนึ่งตั้งใจมาประกวดวาดภาพ ศิลปะ 4 คน ดนตรี 2 คน แต่พอถึงเวลาประกวดวาดภาพจริงๆ ไปกัน 3 คน อีกคนไม่ลงประกวด เค้าให้เหตุผลว่า “...ถ้าผมลงประกวดก็จะมีใครดูแลเพื่อน...” เพื่อนในความหมายของเค้าคือ เพื่อนที่เป็นดาวนชีนโดรม ออทิสติก พิกการ แชนชา เราก็รู้สึกดีว่าเด็กๆ ได้ก้าวข้ามขีดจำกัดของค่ายนี้ไปแล้วในทัศนะครูศิลปะ ค่ายนี้เป็นการแบ่งปันความรู้สึกกันมากกว่า เติมความงดงามในจิตใจมวลมนุษย์แต่ละประเภท ไม่ได้สอนวิชาการ ไม่ได้สอนให้เราวาดรูปให้เหมือน เราารู้สึกได้เลยว่าถึงแม้เด็ก ม.6 ที่เค้าคิดว่าโตแล้ว แต่จริงๆ ก็ยังเด็กสำหรับเรา พอเค้าได้มาค่าย...เค้ารู้จักการให้ แบ่งปันเสียสละ สิ่งที่เค้าได้รับกลับมาคือ ความอึดอึด เป็นการเติมเต็มในจิตใจ...” (อาจารย์จากโรงเรียนวัดมงกุฎกษัตริย์, สัมภาษณ์, กรกฎาคม, 2552)

1.2 รักชีวิต/จิตใจที่ได้เกิดมา

“...อย่างน้อยๆถ้าเค้า(นักเรียนที่มาร่วมค่าย)ไม่ได้อะไรเลยเค้าก็จะรู้สึกขอบคุณว่าเค้าเกิดมาครบ 32 เราารู้สึกได้เลยตอนที่เค้าบอกว่า “...ขอบคุณพ่อกับแม่เนาะ ที่ให้หนูมาครบแบบนี้...” (อาจารย์จากโรงเรียนวัดมงกุฎกษัตริย์, สัมภาษณ์, กรกฎาคม, 2552)

“...ขนาดเราเองสายตาสั้นต้องใส่แว่นแล้วลองคิดว่าถ้ามองไม่เห็นขึ้นมาจริงๆจะทำยังไง...ก่อนหน้านี้ดีที่ใช้ชีวิตโลดโผนมาก แบบถึงไหนถึงกัน เคยเกิดอุบัติเหตุมีแผลอยู่หลายที่มาก แต่ตอนนี้มันทำให้รู้สึกรักชีวิตรักตัวเอง ใช้ชีวิตอย่างระวังมากขึ้นจริงๆ...” (ตี, อาสาสมัคร, สัมภาษณ์, มิถุนายน, 2553)

1.3 มีกำลังใจในการดำเนินชีวิต

“...รู้สึกที่เราเองก็ต้องไม่ท้อแท้ มีพลังต่อสู้กับปัญหาที่ประสบอยู่ขนาด
เด็กๆ พิจารณายังสร้างสรรค์อะไรได้ตั้งหลายอย่าง...” (ธารณา จันทรแจ้, เจ้าของร้าน
นวดแผนไทยบริเวณโซนต้อนรับ, กรกฎาคม, 2552)

“...ตั้งแต่เกิดมา จริงๆเลย ผมไม่เคยให้ใครมาฉีดยาอะไรเลย
นอกจากฉีดยาตัวเอง คิดแล้วก็ยังทำได้จนทุกวันนี้ เรื่องนี้สามารถ ทำให้ผมยิ้มได้ ทุก
ครั้งเวลาที่ผม ไม่สบายใจ หรือ มีความทุกข์...” (ปาล์ม, อาสาสมัคร, สัมภาษณ์,
กรกฎาคม 2552)

“...ทุกครั้งที่ได้เห็นความพยายามของเยาวชนผู้พิการเป็นการเติมเต็ม
กำลังใจให้กับตัวเอง...” (จักรพันธ์ ธนธีรานนท์, วิทยากร, สัมภาษณ์, กรกฎาคม
, 2552)

2. คนไม่พิการเข้าใจคนพิการ

2.1 คนพิการมีความสามารถ ไม่ควรมองด้วยความสงสาร

“...ประทับใจในความสามารถของเยาวชนพิการที่แม้จะมีอวัยวะไม่ครบ
32 ประการ แต่ก็สามารถทำอะไรได้มากมาย แม้ไม่มีแขนขา มองไม่เห็น...”
(ธารณา จันทรแจ้, เจ้าของร้านนวดแผนไทยบริเวณโซนต้อนรับ, กรกฎาคม
, 2552)

“...ตอนแรกจะเฉยๆ คิดว่าเค้าทำได้มั้ง แต่พอมาเห็นจริงๆก็อ้าวเค้าทำ
ได้นี้ สามารถช่วยเหลือตัวเองได้...” (ปาน, อาสาสมัคร, สัมภาษณ์, มิถุนายน,
2553)

“...จากที่ชีวิตดี๊ปกติแล้วไม่ได้คุ้นเคยกับคนพิการเลย พอมาเจอเอมที่
เรียนชั้นเดียวกันก็เรียกว่ามุมมองที่มีต่อคนพิการก็เปลี่ยนไประดับหนึ่งแล้วนะ
แต่พอได้มาเข้าค่ายจริงๆมาเจอน้องๆที่พิการหลายๆอย่าง โอ้โหตี้อึ้งมาก เค้ามี

ความพยายามมาก เช่น น้องแขนขาที่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ พยายามจะใช้
อวัยวะส่วนที่มีอยู่ช่วยเหลือตัวเอง หรือน้องตากก็ไปไหนมาไหนเองได้ หาของได้
...”(ตี-อาสาสมัคร,สัมภาษณ์, มิถุนายน, 2553)

“...สิ่งที่เยาวชนทำพิสูจน์ได้ว่าเยาวชนพิการมิใช่บุคคลที่เราต้องให้
ความเห็นใจเนื่องจากศักยภาพและความพยายามในการสร้างสรรค์ผลงาน มี
คุณภาพสูงจนต้องชมเชย...”(จักรพันธ์ ธนธีรานนท์,สัมภาษณ์, กรกฎาคม,2552)

“...ถ้าออกจากค่ายนี้คิดเหมือนกันไหมคะ ว่ามุมมองที่เรามองคนพิการ
ของจะต่างไป เราเพิ่งมาค่ายนี้เป็นครั้งแรก อย่างเมื่อก่อนมองคนพิการก็จะ
สงสาร แต่จะเราไม่เข้าใจเค้า แต่ตอนนี้เหมือนเราเข้าใจเค้ามากขึ้น ในฐานะ
เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน...”(อาจารย์จากโรงเรียนวัดมงกุฎกษัตริย์, สัมภาษณ์,
กรกฎาคม, 2552)

2.2 ควรให้โอกาสคนพิการ

นักเรียนที่พามาเข้ามาบอกว่า “...ครู...ขอบคุณนะที่เลือกหนูมา ความ
จริงเพียงแค่เราเปิดใจเอง รับมันเข้ามา และก็ให้เค้าออกไป...” รับมันเข้า
มาแล้วก็ให้ออกไป เด็กพูดคำนี้ (เน้นเสียง)

...มองเค้า(คนพิการ)มีตัวตน มีศักยภาพ สามารถทำอะไรได้เหมือนกัน
เพียงแต่จะมีคนให้โอกาสหรือเปล่า ตรงนี้เป็นเรื่องสำคัญมากๆ...”
(อาจารย์โรงเรียนวัดมงกุฎกษัตริย์, สัมภาษณ์, กรกฎาคม, 2552)

“...ปีแรกๆเราเลือกเด็กเก่งๆไปนะ บางคนทำเป็นอาชีพเลย แต่พอหลังๆ
มาไม่ต้องเก่งก็ได้ แต่อยากให้เด็กที่ไม่เคยเปิดหูเปิดตาอย่างเช่น น้องยุพา ตอน
เลือกเค้ามาครูจะถามว่าเคยไปกรุงเทพฯไหม พอบอกไม่เคย ก็พาไปเลย...”
(อาจารย์จากโรงเรียนโสตศึกษา จังหวัดตาก, สัมภาษณ์, กรกฎาคม, 2552)

“...พี่เคยพาเด็กมาหลายครั้งแล้ว พอเด็กได้ไปเค้าก็จะกลับมาเล่าให้
เพื่อนฟังเพื่อนๆเค้าก็อยากมาบ้าง เราเองก็มีแรงกระตุ้นตามเด็กไปด้วย พอเห็น
เด็กส่งผลงานสมัครมาแล้วได้รับการคัดเลือก ถ้าเราไม่พามาแล้วเค้าจะมา

อย่างไร เพราะ ที่โรงเรียนมีครูศิลปะอยู่คนเดียว...” (อาจารย์จากโรงเรียน
พิษณุโลกปัญญานุกูล, สัมภาษณ์, กรกฎาคม, 2552)

“...เห็นเด็กๆทุกคนที่นี้มีความสุข เด็กพิการบางคนจะด้อย พ่อแม่ไม่
พยายามพาลูกออกมา แต่พอมีกิจกรรมแบบนี้ เห็นว่าพาออกมาได้ พอมาก็มี
ตัวอย่าง มีแรงจูงใจ ขนาดลูกคนอื่นยังเป็นแบบนี้ ยังออกมาได้ เราก็ต้องพา
ออกมาได้บ้าง เรียกว่า สิ่งแวดล้อมมีส่วนสำคัญ ถ้าให้โอกาสก็จะดีกับเค้า..”
(คุณสุรัตน์ เรืองรุ่งโรจน์, คุณวิภา สวयरูป, พยาบาลค่าย, สัมภาษณ์, กรกฎาคม,
2552)

“...น้อง(ลูกชายพิการทางปัญญา)มีความสุขมาก แล้วเค้าก็ปรับตัวได้ดี
จากตรงนี้เป็นครั้งแรกที่แม่ได้มีโอกาสประเมินจากการเลี้ยงดูเฉพาะครอบครัว
เพราะ เวลาอยู่กับคนอื่นเค้าเป็นอย่างไร ซึ่งเค้าสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนๆ
และร่วมกิจกรรมในค่ายได้...” (คุณแม่น้องนนท์, สัมภาษณ์, กรกฎาคม, 2552)

“...คนพิการและโอกาสนั้นสำคัญมาก ถ้าคนเราได้ให้โอกาส และความ
เข้าใจกัน ก็จะทำให้มีสิ่งที่ดีเกิดขึ้นไม่เพียงแต่คนปกติที่จะต้องเข้าใจคนพิการ
แต่คนที่พิการก็ต้องพยายามเข้าใจคนปกติด้วยเช่นกัน นอกจากจะเข้าใจ ซึ่งกัน
และกันแล้ว ก็ต้องพยายามเข้าใจสังคม และสังคมก็ต้องพยายามเข้าใจคน
พิการด้วยอีกเช่นกัน..” (ยุพธนา ศรีมูลชัย, วิทยากรพิการ, สัมภาษณ์, กรกฎาคม
2552)

3. คนพิการเข้าใจตัวเอง

3.1 เข้าใจว่าตัวเองมีความสามารถ ไม่ควรทอดทิ้ง

“...คนพิการบางคนถ้อยทอย แต่ที่นี้ผู้สุด ขนาดแขนไม่มีพยายามเขียน
เวลาไปที่ห้องพยาบาลต้องเขียนชื่อ เราบอกเค้าว่าบอกชื่อมา เดี่ยวเราเขียนให้
เค้าบอกว่าจะเขียนเอง...” (พยาบาลประจำค่าย, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

“...หนูไม่เคยคิดว่าอยู่พิการ หนูทำอะไรได้เหมือนคนอื่น เพียงแต่ต้องใช้
วีลแชร์เท่านั้น ทำให้เรามีความพยายามมากขึ้น...” (น้องจำ, เยาวชนแขนขา
,สัมภาษณ์ กรกฎาคม 2552)

“...คิดว่าตัวเองโชคดีกว่าใครหลายๆคน มีแขนขา มองเห็นได้...”
(น้องยุพา, เยาวชนหู, สัมภาษณ์ กรกฎาคม 2552)

3.2 คนพิการก็เป็นผู้ให้ได้

“...ตอนเดินจากฐานกิจกรรมกำลังจะมาทานข้าว แล้วฝนเกิดตกลงมา
มีน้องบางคนที่ทำเสื้อกันฝนของตัวเองหาย หนูก็เลยเอาเสื้อกันฝนของหนูให้น้อง
แบ่งๆกันคลุม เหลือน้องคนหนึ่งเป็นน้องหุ ผู้ชาย หนูก็ยื่นเสื้อกันฝนให้เค้าแต่เค้า
ปฏิเสธ บอกหนูว่า....ไม่เป็นไร หนูเป็นผู้หญิง เค้าเป็นผู้ชายแข็งแรง ให้น้องคลุม
เสื้อกันฝน ไป...” (หนูดี, อาสาสมัคร, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

“...ตอนอยู่ค่ายหนูก็มีโอกาสได้ช่วยเหลือเพื่อน ช่วยเข็นรถให้เพื่อน...”
(น้องก้อย, เยาวชนปัญญา, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

“...เคยพาเพื่อนตา ไปเข้าห้องน้ำ ตอนนั้นไม่มีใครอยู่ตรงแถวนั้นเลยเพื่อ
ใช้ป้ายคล้องคอยยืนให้แล้วชี้ว่าจะให้ไปไหน หนูพาเค้าไปเข้าห้องน้ำได้ รู้สึกภูมิใจ
ที่ได้ช่วยเค้า...” (น้องยุพา, เยาวชนหู, สัมภาษณ์ กรกฎาคม 2552)

4. คนพิการเข้าใจคนไม่พิการ

4.1 คนไม่พิการก็เป็นเพื่อนกับเราได้

“...หนูมีความสุขมากที่ได้มาเจอพี่ๆที่นี่ พี่ๆใจดี ทุกคนรักหนู และหนูก็
คิดถึงทุกคนมาก โดยเฉพาะพี่โอมคะ(พี่เลี้ยงกลุ่ม)...” (น้องแหว, เยาวชนปัญญา
,สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

“...เพื่อนน่ารัก ทุกคนช่วยเหลือกันเวลาไม่เข้าใจอะไรก็จะถามเพื่อนจะ
ช่วยอธิบายให้ ได้สอนภาษามือเพื่อน จะคุยกับแอมบอย ถ้าไม่เข้าใจก็จะใช้
เขียน แต่ตอนนี้ไม่ต้องใช้แล้ว เพื่อนน่ารัก ค่ายสนุกมาก ชอบมาก...” (น้องแนน
ชี, เยาวชนหู, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2552)

“...มาค่ายสนุกมากค่ะ เพื่อนเยอะมากค่ะ ไม่เหงาเลยเพราะจะได้ยิน
เสียงเพื่อนคุยกันตลอด เวลาที่เพื่อนพาเดินแรกๆก็จะมีสะดุดบ้าง แต่ก็บอก
เพื่อนว่าไม่ต้องเกร็ง...” (น้องฟลุค, เยาวชนตา, สัมภาษณ์, 6 กรกฎาคม 2552)

“...รู้สึกชอบที่ได้มาค่ายนี้ ได้รู้จักเพื่อนใหม่ รู้สึกมีความสุขที่ทุกคนรักกัน
ดี ได้สื่อสารกับเพื่อนปกติ และรู้สึกดีที่เพื่อนสามารถสื่อสารกับเราได้...”
(น้องยุพา เยาวชนหู, สังเกต, กรกฎาคม 2552)

4.2 คนพิการควรพยายามเข้าใจคนไม่พิการ

“...คนพิการและโอกาสนั้นสำคัญมาก ถ้าคนเราได้ให้โอกาส และความ
เข้าใจกัน ก็จะทำให้มีสิ่งที่ดีเกิดขึ้นไม่เพียงแต่คนปกติที่จะต้องเข้าใจคนพิการ แต่
คนที่พิการก็ต้องพยายามเข้าใจคนปกติด้วยเช่นกัน นอกจากจะเข้าใจ ซึ่งกันและ
กันแล้ว ก็ต้องพยายามเข้าใจสังคม และสังคมก็ต้องพยายามเข้าใจคนพิการด้วย
อีกเช่นกัน...” (ยุทธนา ศรีมูลชัย, วิทยากรพิการ, สัมภาษณ์, กรกฎาคม, 2552)

จากมุมมองของคนพิการและคนไม่พิการ ที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์จากการร่วม
กิจกรรมค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษยชาติ ได้พิสูจน์แล้วว่า ความสำเร็จของการจัดค่ายแห่งนี้ อยู่
ที่การสร้าง “หัวใจที่ไม่พิการ” ของผู้ร่วมกิจกรรมค่ายทุกคน